

IOESA

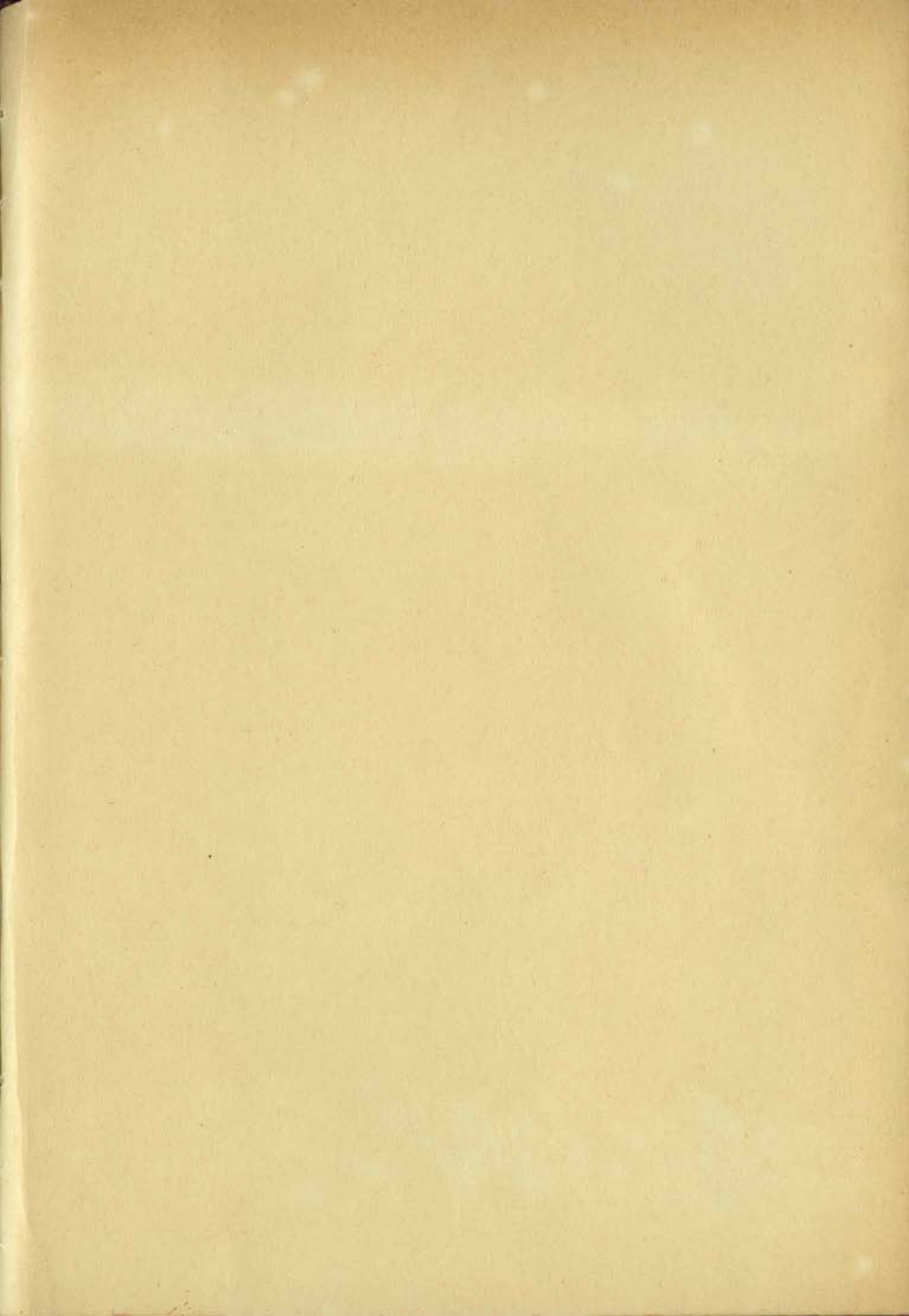
MAXIMIÁ ALLOÇA

CASTELLÓ

Imprenta de Severí Mercé

1914

77

IOESA

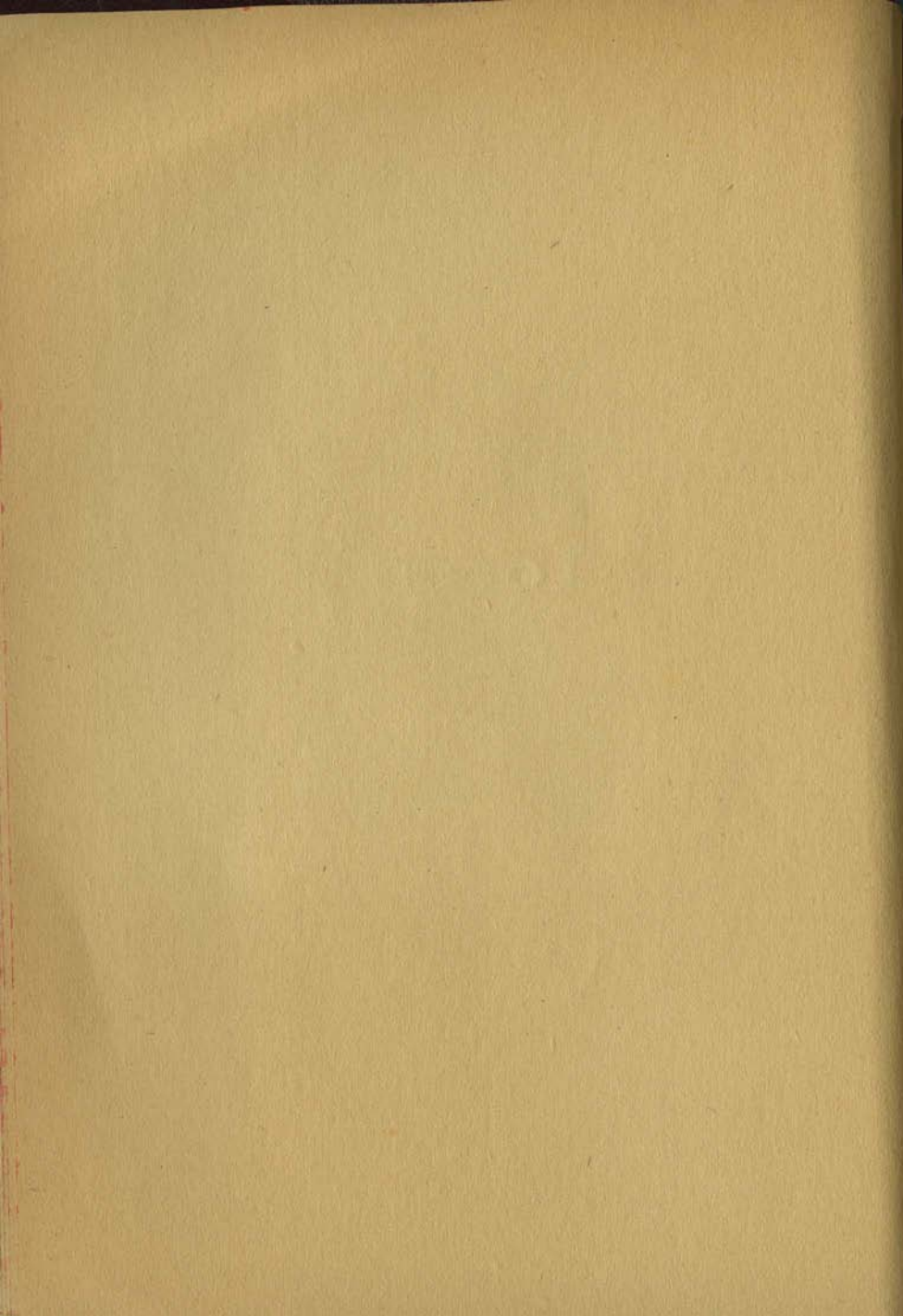

POEMA

PER

Maximiá Alloxa

Para Isabel Lanza.

Quisiera que la pobre poesía
que mi alma puso en este libro mío,
vibrara cadenciosa en armonía,
con ritmo angusto, con ardiente brío.

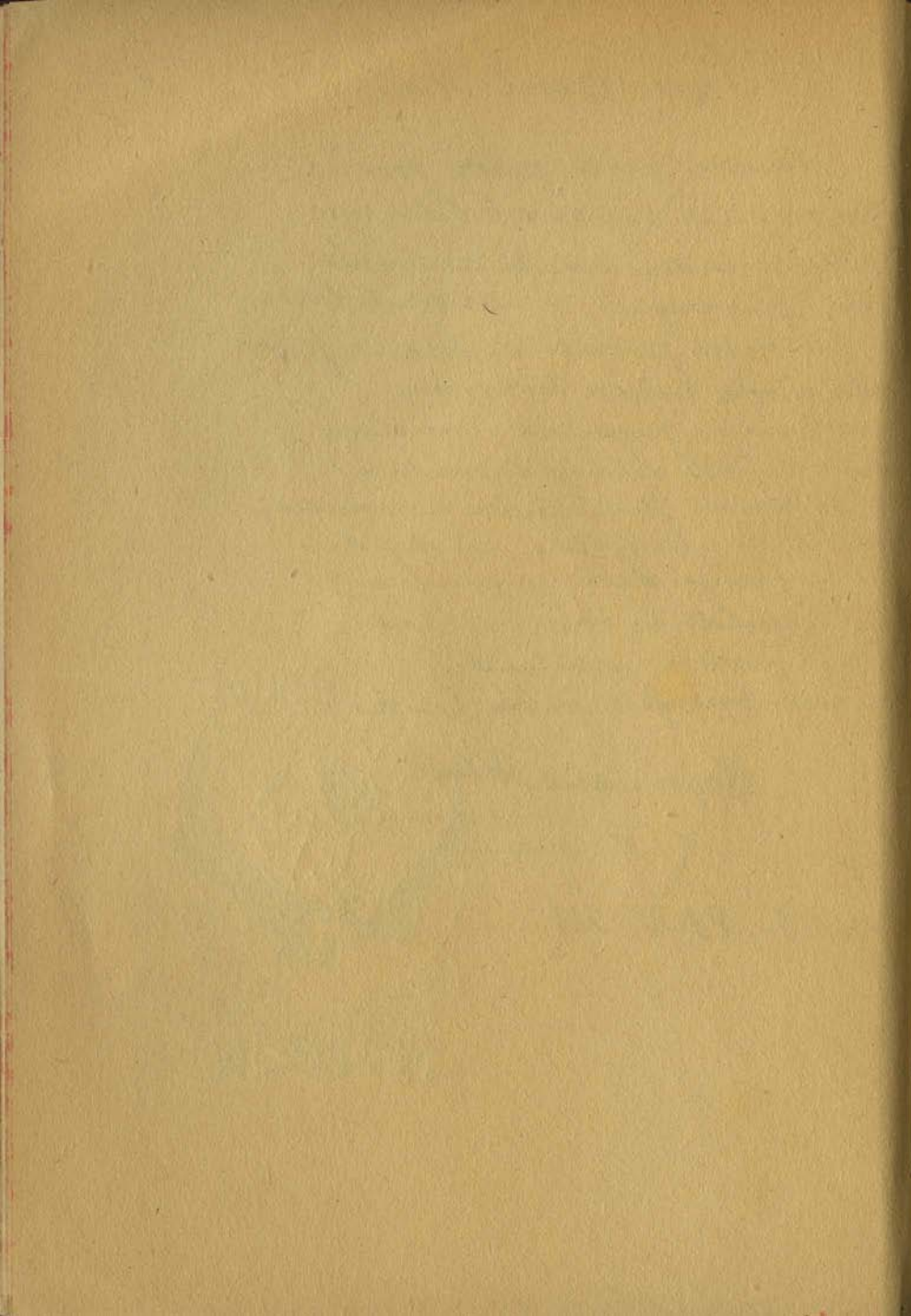
Que en un puñado de loranas flores
estas estrofas todas se trocaran,
y que con su fragancia, sus olores
dulces tu bello rostro acariciaran.

De aromas, flores, música armoniosa,
espléndida guirnalda entretrejida
en mi poema darte yo quisiera...
Y si, leyéndolo, tu boca hermosa
alegre sonriera complacida,
mi mayor triunfo tu sonrisa fuera.

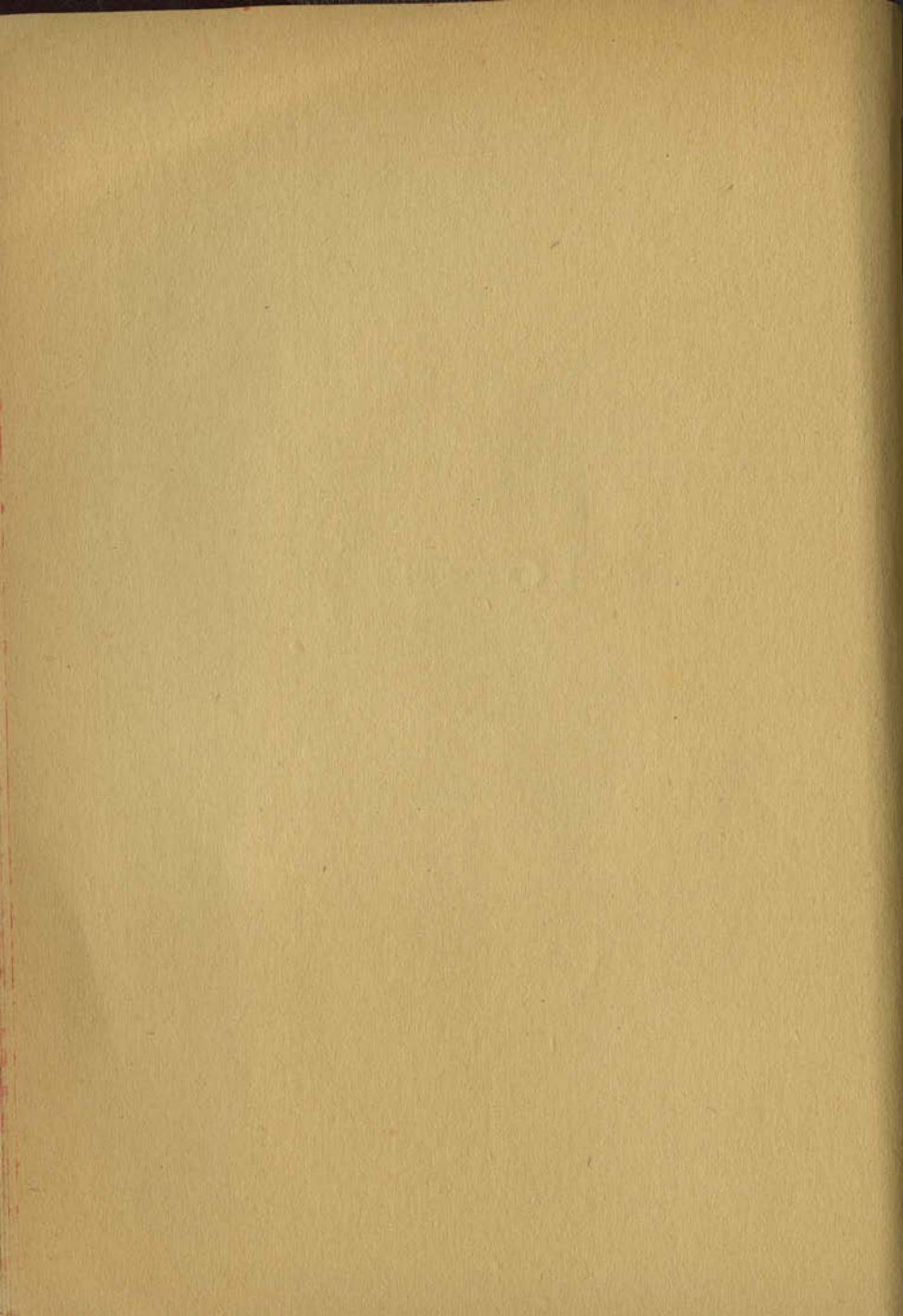
Maximiano Alzoza

Castellón 21-V-914.

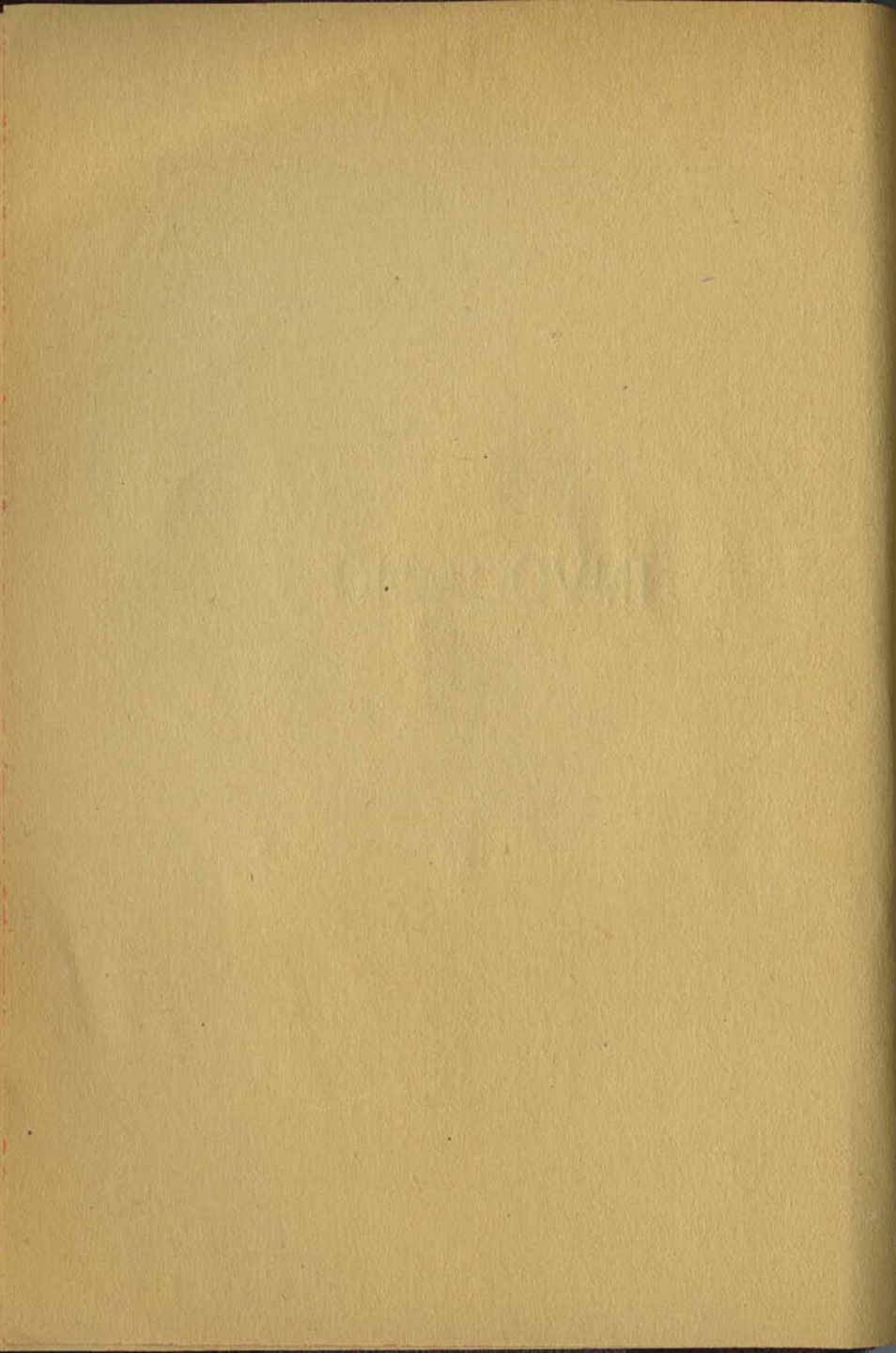

Ioesa

INVOCACIÓ

INVOCACIÓ

¡Deeses de la ribera del Permeso
que filles sou de Zeus y Mnemosinel
¡Vosaltres, belles, inspirades Muses,
que vist habeu la llum del día 'n Pieria,
del Eleutero mont junt á la falda
y prop, molt prop de lo sagrat Olimpo!

Veniu vosaltres, Apolines deeses;
veniu pronte, cantores invencibles;
vosaltres les de veu divina, clara,
les de inspirades troves armonioses
y de les quals la dólsa melodia
mes armoniosa y falaguera sona
que 'l bulliciós murmuri de les limfes
alegres, cantarines y argentades
de la fontana límpida Hipocrene,
junt á la qual alegres sestejeu...

Veniu en mon ajuda, belles Muses;
veníu y feu, oh Muses ben aimades,

que lo meu pit s' abrase 'n flama encesa,
qu' ardisca 'n foch de inspiració mon seny,
que puga ab vostra ajuda, deeses líriques,
lo cant rimar de la gentil Ioesa,
l' amor contar de lo fornit doncell
y les haçanyes totes de l' historia
que vulg contar y tan sencilla pasa,
iy es mes crudel encara que sencilla!...

Jo soc, oh Muses, un humil trovaire
de mérits pobre y pobre de virtuts...
Una virtut jo tinch tan sols y un mérit
y els dos me fan alzar lo front altiu,
que jo 'ls estime com divina glòria:
l' amor, oh Muses, que mon cor vos té
y lo que 'm plauen vostres veus divines...

Jo soc, oh Muses, un humil trovaire
é indigne soc de protecció tal vòlta;
mes també 's veritat, piadoses Muses,
que sens vosaltres vats jamay hagueren...
Per sa boca vosaltres hi canteu,
puix amoroses els doneu á beure
les miracloses aigues de Castalia
y en ses llengütes vosaltres hi vertiu
básem mes dols encara que la mel...

Veníu vosaltres, Apolines deeses;

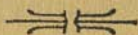
les riberes deixeu del Aganipe
y com en l' Helicón al vat Hesiodo
lo seu llibre amoroses li dictareu,
doneume á beure 'n vostra má rosada
de la Castalia font l' hidina limfa,
y al ungirme ab lo bálsem miraclós,
matéu la febra de mos rotjos llavis
y de m' encesa llengua l' amargura:
¡de aquesta llengua qu' amorosa os crida!
¡de aquesta boca que somniant vos besa!

Y tú, la coronada de llorer;
tú, l' elocuent y l' épica Caliope,
la que tingueres l' immortal fortuna
de'n tes entranyes engendrar á Orfeu;
tú, la mes alta de entre tes germanes,
jo 't pregue, Musa, qu' uses pietatosa
ta veu divina y elocuent ab elles
y qu' ab garlandes coronat lo front
de mirto, de llorer y fresques roses,
vinguéu cantant les inspirades rimes
ab vostra veu qu' asombro produix,
tal es de dólsa, de divina y clara,
hasta 'n los deus mateixos del Olimpo.

Vingau, vingau... Oh, gracies, vos senc vindre,
dolces mares de l' Art y la Bellesa...

Semblant llaugera gassa perfumada,
onada falaguera de farúms
mon cap acariciantlo desvaneix;
extátichs los meus ulls hi miren fixos,
puix interna claror brillant los cega,
y de ma boca los febreros llavis
en ritmichs versos inspirats estallen,
que de lo bálsem senten la dolsor...

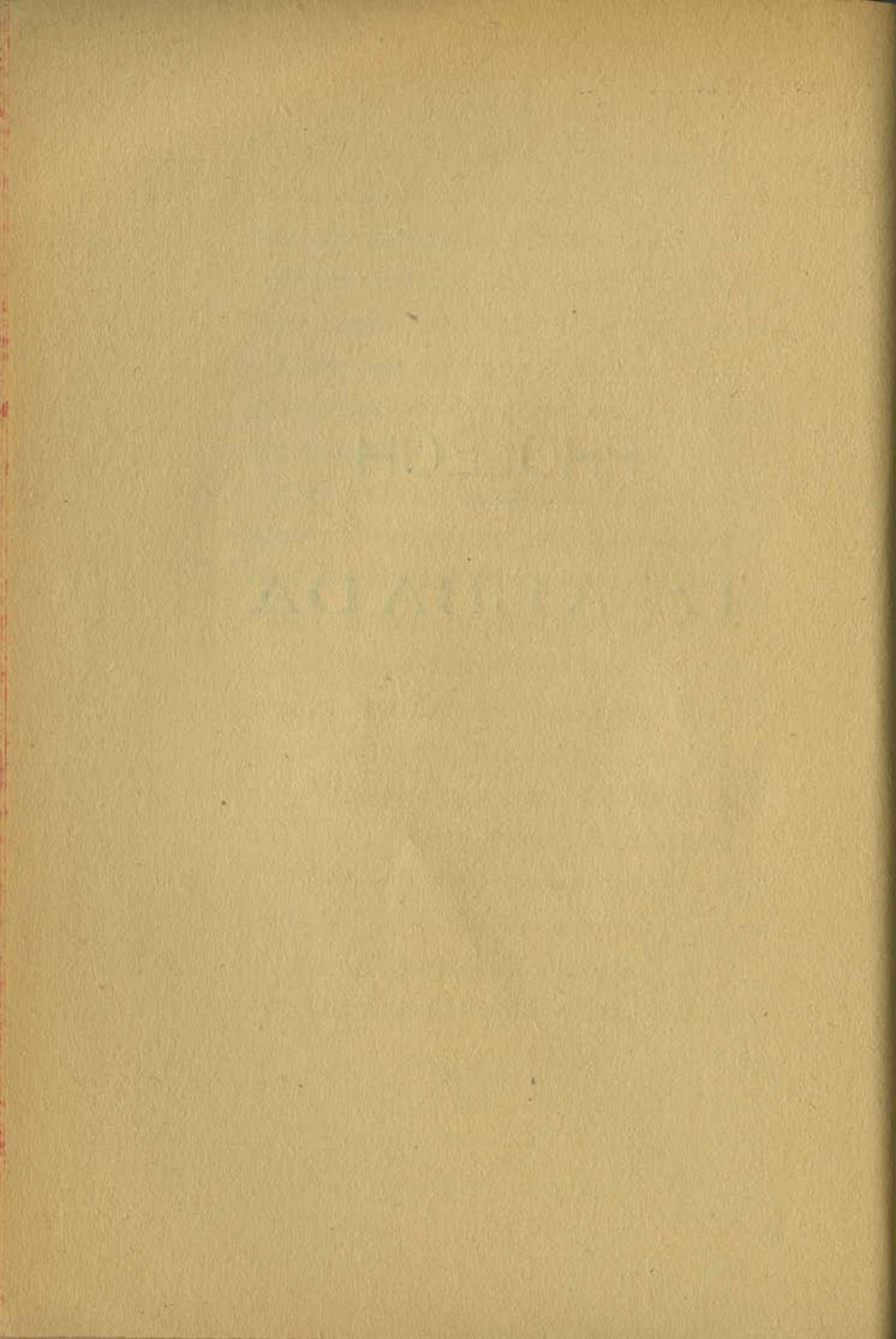
¿Que' s lo que' m pasa, Musageta deu?
¿Que' s lo que' m pasa, Apolines deeses?
Desconegudes ansies sabrosísimes
y estranys delirs lo pit ansiós bateguen;
la sang encesa com ardent lava
jo sench com corre per mon feble cos,
y fá la meua sang abrasadora
que 'n conte de cremarme, sant miracle,
en mí formarse un home nou sentisca...
Y senc que l' ánima que tant vos vol
en flors y flors enmirallada esclata,
ab sensació tan dolsa y engisera
com deu sentir la terra 'n primavera...

PRÓLECH

L' ALBADA

PRÓLECH

Lo primer raig del sol ab llum daurada
romp lo misteri de la nit paurosa;
Venus l' estrela de la matinada
son bategar apaga vergonyosa.
Desperta la montanya enmirallada
y la caricia reb del sol gojosa;
porta l' aire de un jove la tonada,
y surt l' aucell del arbre ahon reposa...

Un vell Asceta viu en la cabanya
qu' está cäent ruïnosa
en mitj la verda y fréstega montanya.
Pálida 's la sa cara esgrogueïda
y de sos ulls lo plor ses galtes banya;
lo místich vell sos ulls al cel endreça
ab expresió fermént y dolorida
y los seus braços té posats en creu,
puix qu' oracions sentides lo vell resa
ab trista veu feblida

los seus sentis posant pietós en Deu,
que no debades una calavera
grogüencha y descarnada, de esta vida
la mentira li díu ab veu sincera...

S' ou lo sonar metálich de una esquella,
á voltres son belar llansa una ovella;
s' escolta 'n l' aire tremolar tal volta
un adolit de gos qu' está lladrant,
ó bé la fresca veu sonar s' escolta
del pastor qu' una cobla va trenant.

Sense núbols se mostra lo cel blau,
y l' aire perfumat alena suau...

Aplega lo pastor á la caseta.

Les herbes lo ramat hi va pastant,
mentres, lo jove busca 'l vell Asceta...

Demprés que 'ls dos se besen diu lo vell
á son deixèble, lo fornit doncell:

En nom del Pare, Fill y Espírit Sant...

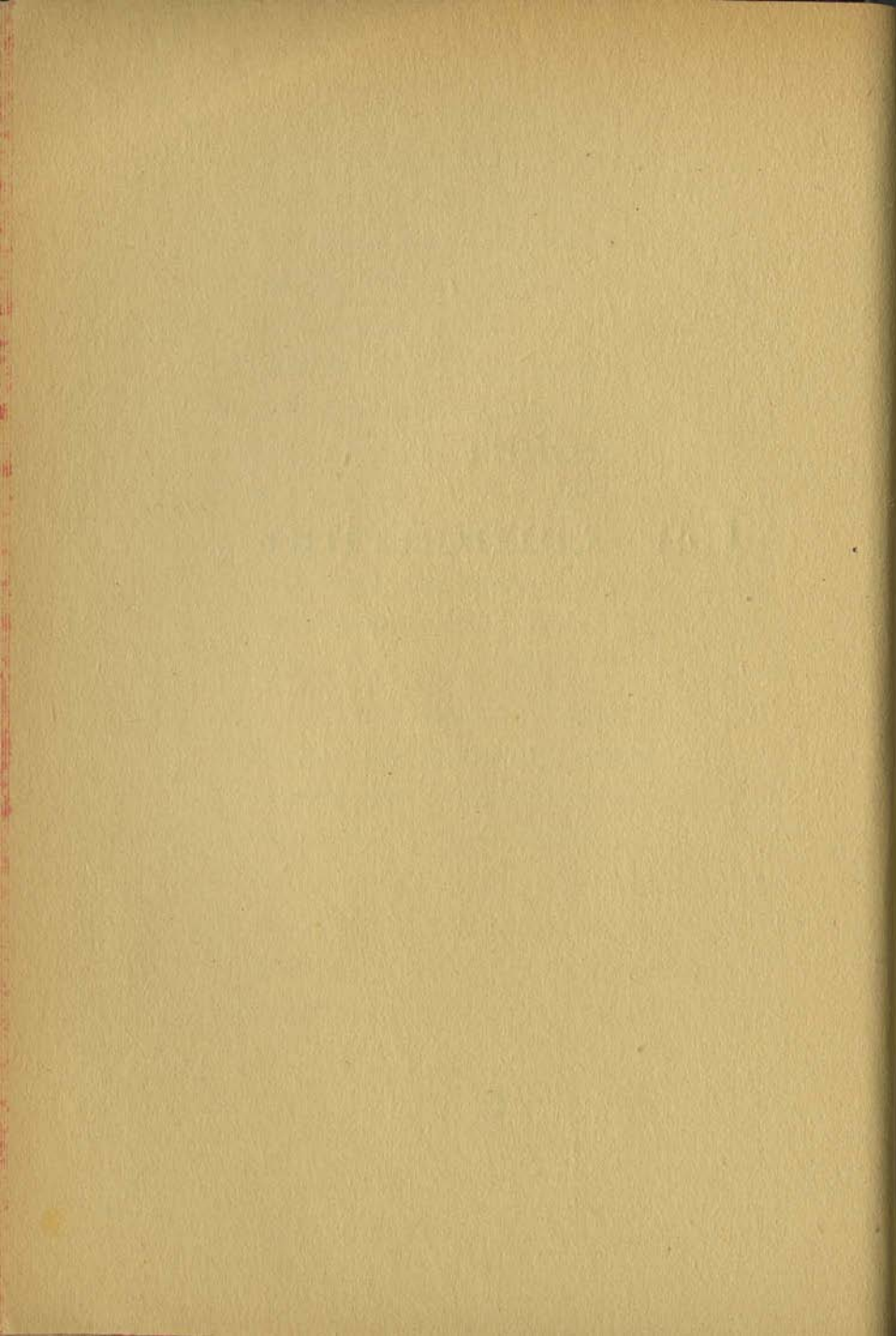
Nostra llisó seguím, volgut fill meu.

Quant al Calvari vá Jesus muntant
per lo pes fatigat de injusta creu...

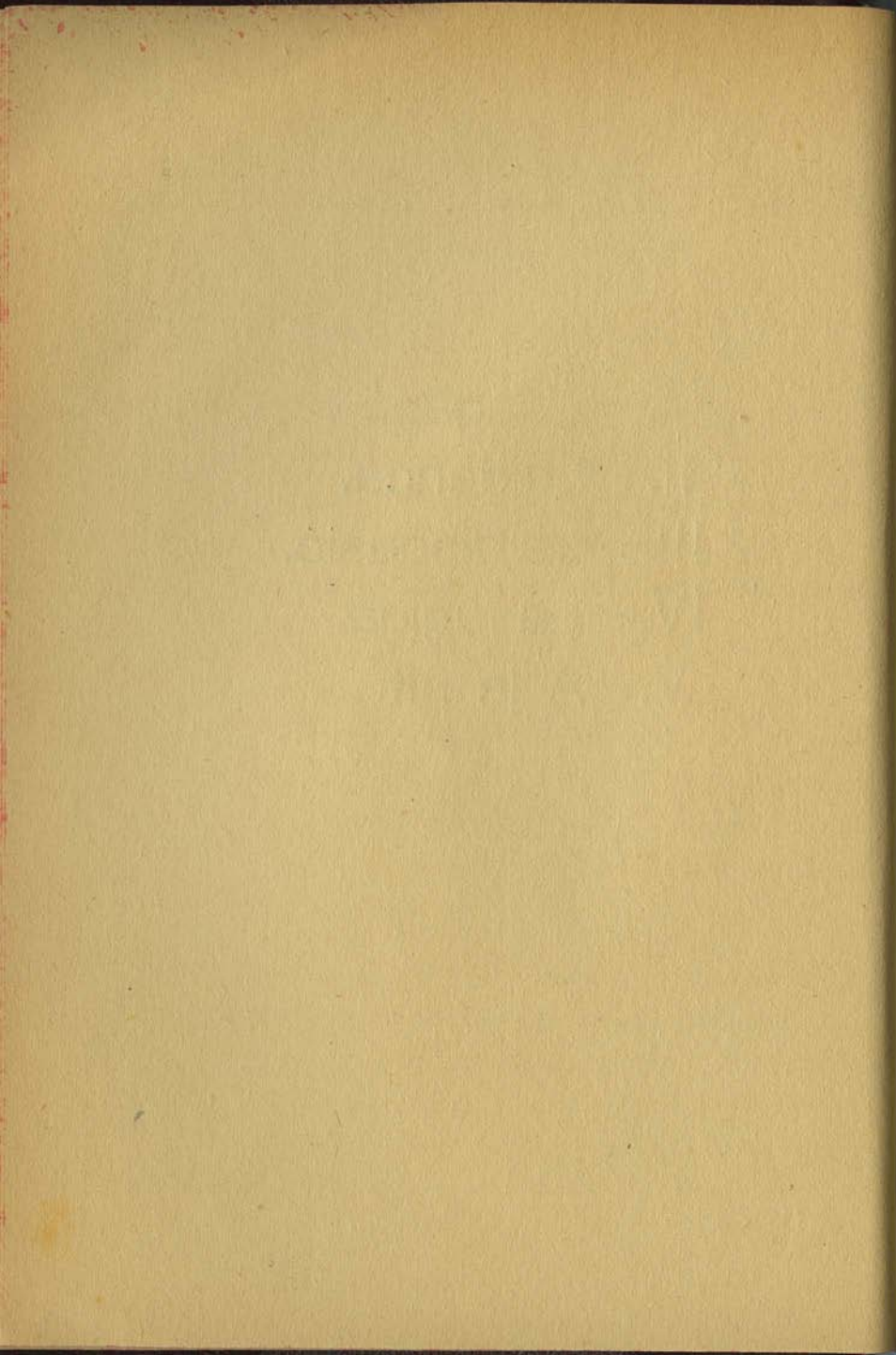
.....

CANT I

La dançarina

- I.--L' agáp.
- II.--La dança.
- III.--La discussió.
- IV.--La fugida.
- V.--A la nit.

I.--L' agáp

De açahars y tamarints en onades talagueres
lo farúm el aire porta per los amples finestrals,
y les fulles rumorejen de Favonio al bes llaugeres,
y piulejen al jocarse, ab piulades bullangueres,
en les copes de los arbres tota mena de pardals.

Allá dins, en lo triclini, la sa llum donant daurada,
preuada llantia de argent lo seu foch encés lluix;
en asiatics pebeters la resina perfumada,
ab l' ambar gris y la mirra, de l' Arabia transportada
los seus gasos olorosos en volutes esparcix.

Son de marbre jaspejades les colunes primoroses
que 'l tallat trespol sostenen de riquíssims artesóns;
picaresch Eros y Priapo, lo de les cames velloses,
y les de Venus y Diana escultures tan hermoses
presidisen los agáps del triclini 'n los recóns.

Del triclini están les pòrtes recubertes de tapiços pléns de ninfes y de sátirs que brodats en or están; les parets tenen de náyades y driades gracils frisos, de bacants que dançes trenen rodejant al bell Dionysos; mes allá la flauta toca lo deu ross y vellut, Pan.

Y al tocar ballant la flauta entre 'ls efebs y driades les cabrunes comes mostra lo vellós y cornut deu; y es veu seguir á Dionysos de veri prés á Deriades y el sarment ab que ses comes allavors foren nugades, y de Baco enamorada la de Minos filla 's veu.

Y treballen presurosos los esclaus de Aleixandria los espléndits llits y taules ab garlandes adornant; riques copes entren altres de licors y de ambrosia, y á los esclaus lo cuiner, un beocio fornit, guía pa que vagen los servicis en la taula colcant.

En safata endorm coloquen en la taula engalanada tot sanser un jabali sostenintse per sos peus; pá que 's veja que 's femella, fets de pasta 'l forn daurada de jabalins que li mamen está tota rodejada qu' agarrats á ses mamelles ells semejen ser fills seus.

Dos sarions plenets de olives, unes blanques y altres negres,
á son llom un ase porta, en Corinto fet de brons;
entre mars de especies naden, de salmortes y de pebres
variades menes de peixos y de rosses, gracils llebres
que 'n peu, lo llom plenet de ales, se sostenen en les fons.

Y coloquen tota mena de guisados olorosos
ahon los troços de moltó en les salses van nadant;
y conserves y embutits, tots á quins mes especiosos,
y un Priapo de atributs agresius y vigorosos
qu' opiniat vi de Falerno per son falo va soltant.

Y la mel del mont Himeto, y les frutes oloroses
en les páteres y plats, en montóns piramidals;
y vi de mangrana y figues y de ceps ardorosos
que rebozen belles ánfores de pintures primoroses,
y cerveça de Cilicia en ampolles de cristal.

Qu' á los quírites amichs un menjar espléndit dona
opulent y rich patrici que 's nomena Corbulón,
á qui may en opulència igualarse pot persona
puix ses festes y menjades la deesa Fama pregona,
no debades vocinglera, ab sa trompa per lo mon.

En los llits están los quírites; de bellesa sobirana
son les túniques que porten y tots tenen lo peu nú.
Ab l' espléndida de Tiro, de color púrpura grana,
al igual de or recamada que la dú la cortesana
vá tocat l' anfitrión y lluis mes que ningú.

Seguint van Gayo y Marco á la bella Fortunata
del hoste dona, y Habinas y Nicero l' orador;
més lo filósof Polión, ab los seus cabells de plata,
y les belles cortesanes Crisotemis, Lais y Amata
que mesclats mel y ponsonya elles porten del amor.

Y mes tart, ja reçagats, quant la festa ja comensa,
Polemón al triclini entra, pensador estòich y vell;
y Lucano lo pöeta, lo qu' espléndits versos trença,
y vá Címano seguintlo qu' al igual qu' Epicur pensa,
y Hermodoro l' elegant, apolí y hermós doncell.

Uns esclaus músichs qu' adoren á la deesa feconda Isis
armonioses les tiorbes y les flautes van tocant;
melenuts de Aleixandria, uns altres porten servicis
que de nacre son y argent, y matrones y patricis
en aquells plats primorosos los menjars hi van menjant.

Unes fócides y nubies hermosíssimes esclaves
de daurada cabellera y puríssims ulls de cel,
contemplant á los patricis ab sos ulls de nines blaves
y trenant les seues boques argentines rises suaves,
els ofrenen en les copes una mescla de vi y mel.

De la música de esclaus los acorts últims finisen;
sahonan lo seu menjar, ja 'l primer rato passat,
los patricis ses veus solten, ses veus ágres que ferisen,
y bais puns distints de vista la doctrina discutisen
de aquell Chestos oriental que l' Imperi ha trastornat.

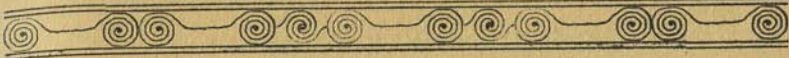
Mal cubertes les ses cames per les gasses vaporoses,
dançarines al triclini ab ritme apleguen valent;
riguent lascives, ses dançes trenen movent luxurioses
l' hermosura de sos cosos, les caderes anforoses
y en impúdichs remolíns lo seu ventre nú movent.

Despertant la dança impúdica en sos cosos la luxuria
ells se besen y s' abraçen, que Priapo reina allí,
ab les cortesanes; Lais ab una esclava de Etruria,
y lo vell Polión, encés en foch de lasciva furia,
li prodiga ses caricies á un esclau aleixandrí.

Y liben, menjen y besen ab los seus semblants encesos
en tant qu' al llunt de una tiorba lo cantar se sent suáu...
Cortesanes y patricis, en abraços ardents presos,
lo menjar de les ses boques se disputen trenant besos...
De son llit, perdut, borrajo, Hermodoro rodant cau...

Mes, de sopte, al aire vibra balbucejant tremolosa
del patrici Corbulón son incerta y ronca veu:
—«Que calméu, jo vos demane, un moment l' ansia ardorosa,
puix que vá á trenar ses dançes la més bella y més famosa
dançarina que yo he vist... Asombreuse y ateneu.»

II.--La dança

En l' aire s' scolta revolar llaugera
l' armonía alegre de tiorba vibrant;
loesa la bella, gentil bayadera
en lo triclini entra, nú son cós mostrant.

Son negres sos ulls, ses galtes de rosa;
sos llavis encesos florisen amor;
negra 's sa melena, la front armoniosa,
y es per son dibuix son coll un primor.

Y son pera enveja de Venus y Helena
á torn fets els braços y cames gentils;
ferm y blanc son pit, la cadera plena,
y son tots los de ella correctes perfils.

Daurada diadema lo seu front abraça,
als braços argolles preuades lluis,
y de sa cintura pent llaugera gassa
qu' apenes ses cames á voltes cobrís.

Alsant orgullosa
lo front armoniosa,
trenant primorosa
un ritme gentil,
lo seu còs meneja
l' estira, l' ondeja,
que lasciu semeja
lo còs de un reptil...

Té 'ls ulls lluens;
sos llavis ardéns
febrosa mosega...

Luxuriosa,
moventse furiosa,
s' alsa, se doblega
y s' estira...
y encemps que sospira
tiny la sang
sa boca bermella...

Son cos blanc,
trás aquella
dança, sembla
que li trembla

la sa pell...
Y la bella,
fatigada
y cansada
per aquell
ritme brau,
ja perduda
y vensuda,
ruda,
muda
cau...

III.--La discusió

Al vore 'n tèrra caiguda á l' espléndida Ioesa,
los jovens Gayo y Habinas, acudint allí los dos,
apleguen junt á l' hermosa corrent á quin més apresá,
per los braços á la bella los dos jovens tenen presa,
que pá sí los dos hi volen ses caricies y son còs.

Los dos lluiten afanosos ab sa furia despiadada,
de los braços de Ioesa los dos ab forsa tirant...
Al sentirse per los braços la femella sacsejada
en sí torna despertantse dolorida y angustiada,
y vëent sos ulls furiosos, vá paurosa tremolant...

Acosats per lo desig los dos jovens s' espentejen;
en sos ulls furiosos brilla verinós y ardent calíu;
insultantse les ses boques escuma ab veri babejen,
y vëent que de la bella los dos ab furia forcejen,
lo borrajo Corbulón balbucejá més que díu:

Porta riques conques, una 'n cá mamella,
y un cint de diamants engarçats en or...
Y més que la llum que 'n aquells destella
sos ulls enlluernen ab estrany fulgor.

Altiva y serena, la seua mirada
paseja orgullosa un y altre costat,
que 'l triomf ella sap de son còs de fada
y sap la luxuria ab qu' ha fascinat.

Música llaugera
sona cantarina
y la dançarina,
gentil bayadera,
de son cos l' encant,
cap al centre avança
comesant la dança
sos pasos trenant.

Sos braços estira,
sa boca sospira,
los seus ulls entorna...

Tota ella pareix
que se desvaneix...
més pronte retorna.

—«Molt me dol tindre que pedre esclava de tal bellesa
puix qu' á forsa de dinés l' he portada de molt llunt
y encalada ella tenia la seua planta de deesa...

Molt me dol, més per igual hi será de 'ls dos Ioesa...»
y afegís riguent: —«¡Esclaus, dividiula 'n dos al punt!

Y aváns qu' acabe la bella de oir del tot, tremolosa,
de llavis de Corbulón la sentència tan brutal,
ab prestesa inconcebible, ella s' alsa sopitosa,
y enseguida y molt llaugera, dona un bot vertiginosa,
y aváns qu' agarrarla puguen, salta per lo finestral...

IV.--La fugida

La nit està fosca,
la lluna amagada,
lo cel pié de núbols
negres com la gassa
que 'n la cara porta
la trista endolada.

En la tèrra fosca
tot al dormir calla
que ningún remor
altera la calma.

A voltes sos colps
lo cuquello llansa.

Ioesa, paurosa,
corrent asustada,
del bosch entre 'ls arbres
ab vértich avança.

Pintat l' esglai porta
en la sa mirada,

y dú esgrogüida
per l' horror la cara...

Y aixina, violènta,
corre ab forsa tanta
que 'n ses ales l' aire
semeja portarla...

Y trenca les herbes
y pedres arranca
quant en elles núa
tropesa sa planta.

Les branques dels arbres
desgarren la gassa
ab qu' aváns cubría
la sa carn rosada,
y rompen sa pell
—sa pell setinada,—
y en cá no contentes
ab desgracia tanta
á voltes, caiguda,
enganja una branca
la seua melena
tan negra y riçada...

Lo dolor á voltes
tan crudel estalla
qu' angoixat sospir

ofegada llansa,
y tremblen ses comes
negantse á portarla,
y sent que 'n sos ulls
sa vista s' apaga,
que vol per sa boca
fugir la seua ánima...

Mes l' angoixa vens
y l' espasme mata,
qu' á voltes escolta
en mitj de la calma
la veu dels esclaus
seguintla, buscantla;
y escolta paurosa
com vibra llunyana
de insults tota plena,
horrible y canalla,
la veu de un esclau
que maldisións llansa...

Y així, moltes, moltes,
qu' aquella canalla
que pel bosch la busca
sens poder trobarla
corre malaintla
furiosa, insultantla,

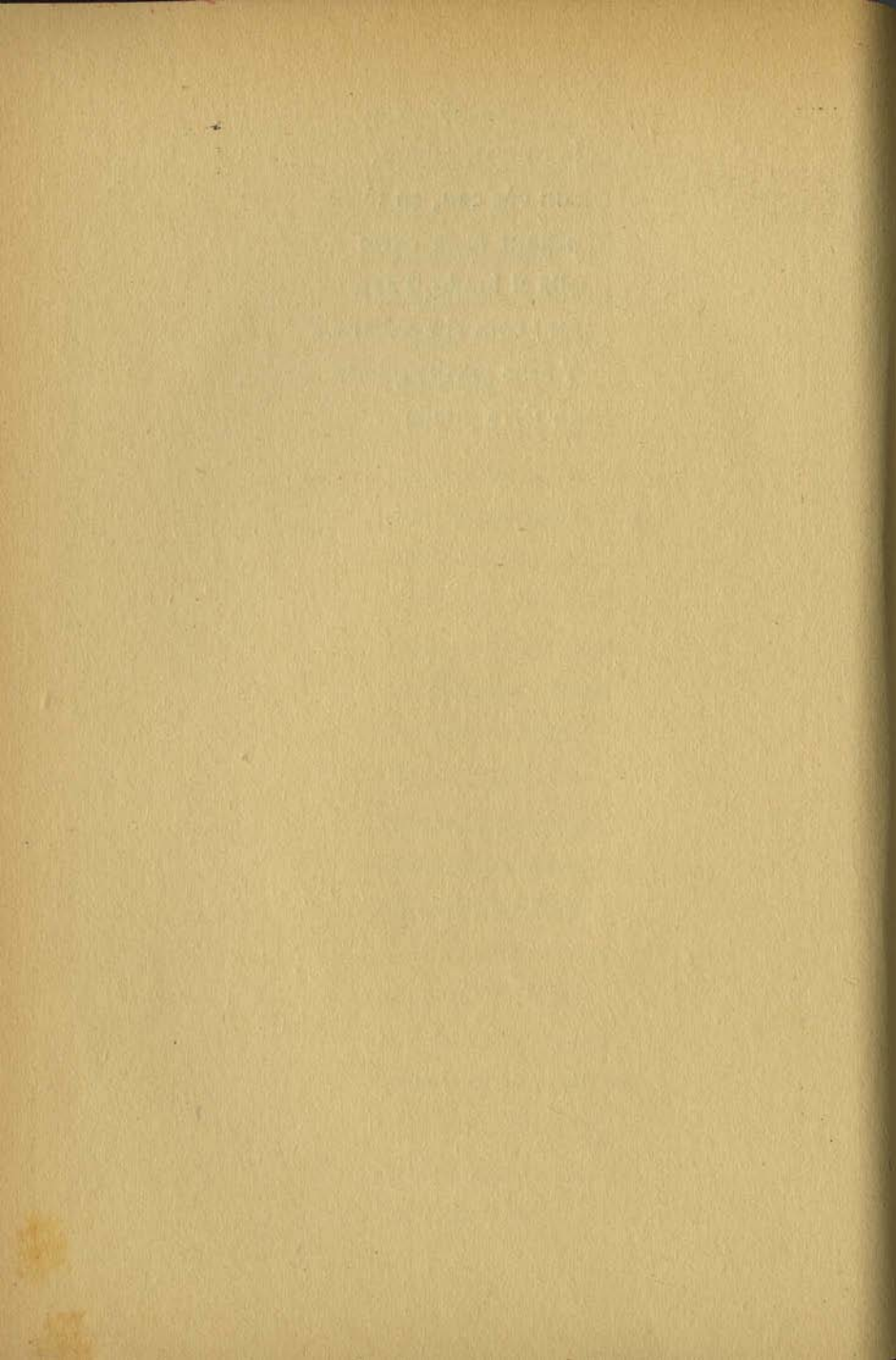
gojantse ab la pena
que l' amo donara
crudel á loesa
si poden trobarla...

Mes ella seguís
corrent asustada
tan presa de vértic
y ab violencia tanta
que 'n ses ales l' aire
semeja portarla...

No pot més... Süor
freda sa front banya,
lo seu?pit s' ofega,
sa vista s' apaga,
la sa carn ferida
vensuda desmaya,
li tremblen les cames,
lo seu cap estalla
y sent com la vida
dolentli s' escapa
de son maltret còs,
y sent la seua ánima
que vol enfugirsen
per ferida tanta...
¡No pot més!... Son peu,

ja cansat, esbara,
son còs cau, en tèrra
pegant la sa cara;
allá 'l fondo 'l cap
sent com si estallara...
Y sens sentits queda
en tèrra gitada...

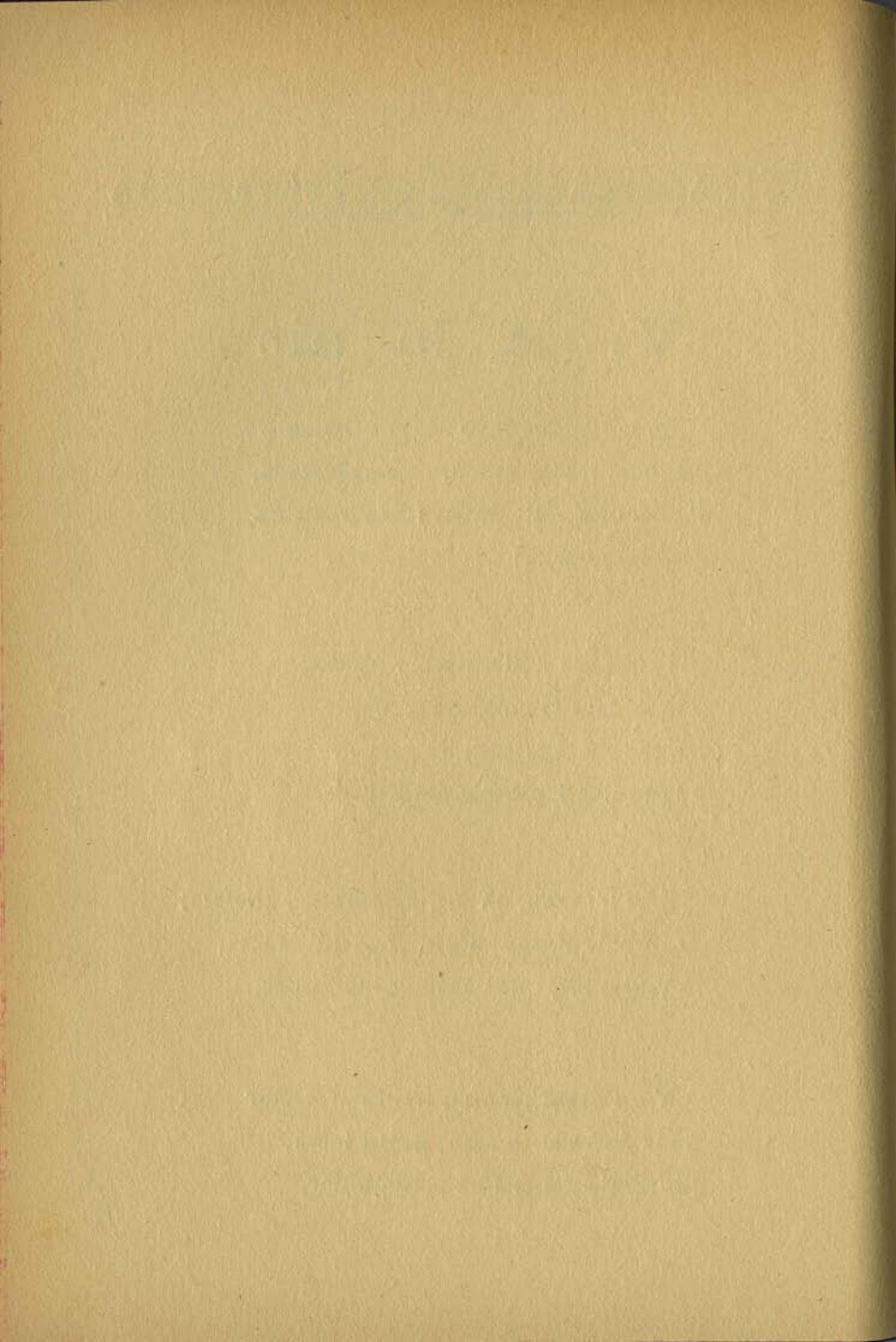
V.--A la nit

En la lladera de lo mont verdosa
caiguda, freda, muda, ensangrentada,
s' encontra sens sentits loesa hermosa,
dançarina gentil de còs de fada.

Tenen sos ulls mirada vidriosa
v té sa cara la color trencada,
ferida tota té la carn de rosa
y la túnica á péntols desgarrada...

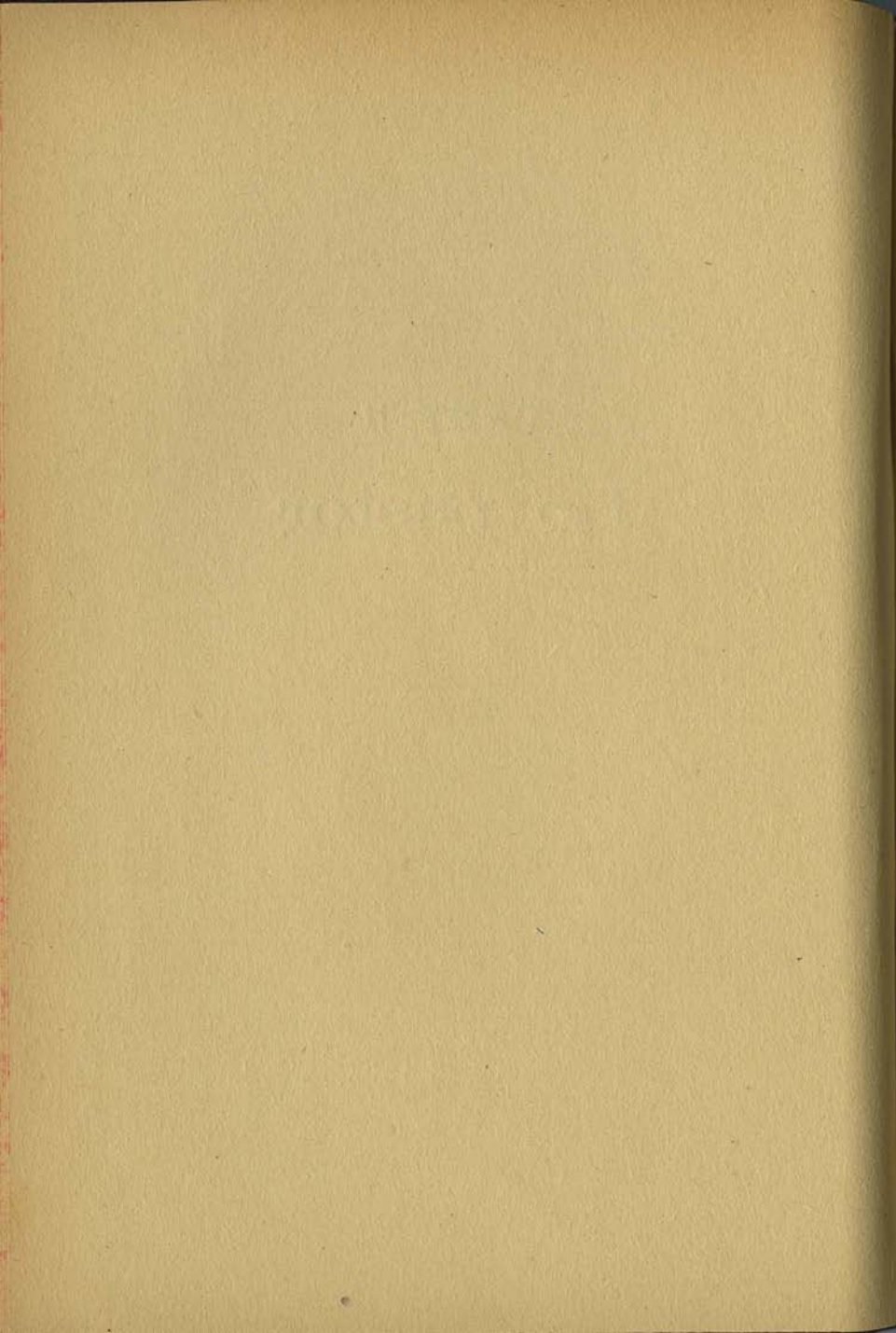
Eres trenada, oh nit, de ombra y tristesa;
de núbols plena, oh nit, crudel y espesa.
Jo vullg, nit, que conserves ta foscó.

Y un mánt pietosa, trenes protector
de la nafrada 'n torn, gentil loesa,
lliurantla del crudel perseguidor.

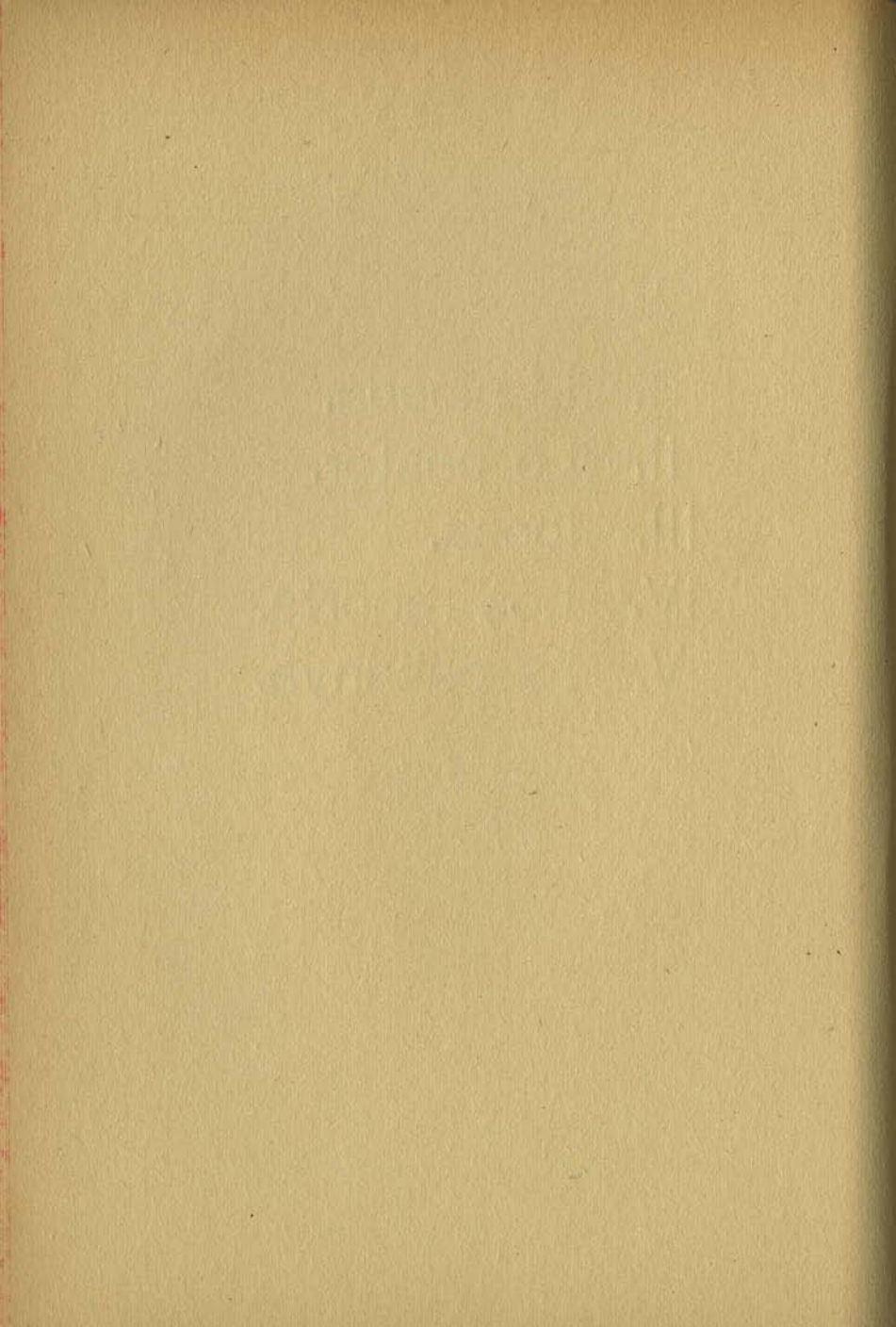

CANT II

Lo pastor

- I.--L' albada.
- II.--Lo pastor.
- III.--loesa.
- IV.--Los recorts.
- V.--La cabanya.

I.—L' albada

Esgarrant les negres ombres
gran, encés, daurat, lo sol
la seva cara rosada
asoma per l' horisont.

Los seus febles rajos tèbis
sens apenes tindre foch,
se refleixen en les ones
de lo mar brunyintles de or.

Altres, ròjos, cariciosos,
de llum plens y plens de goig,
á la tèrra y vall dormits,
y al fréstech mont fragorós
la sa carícia prodiguen...

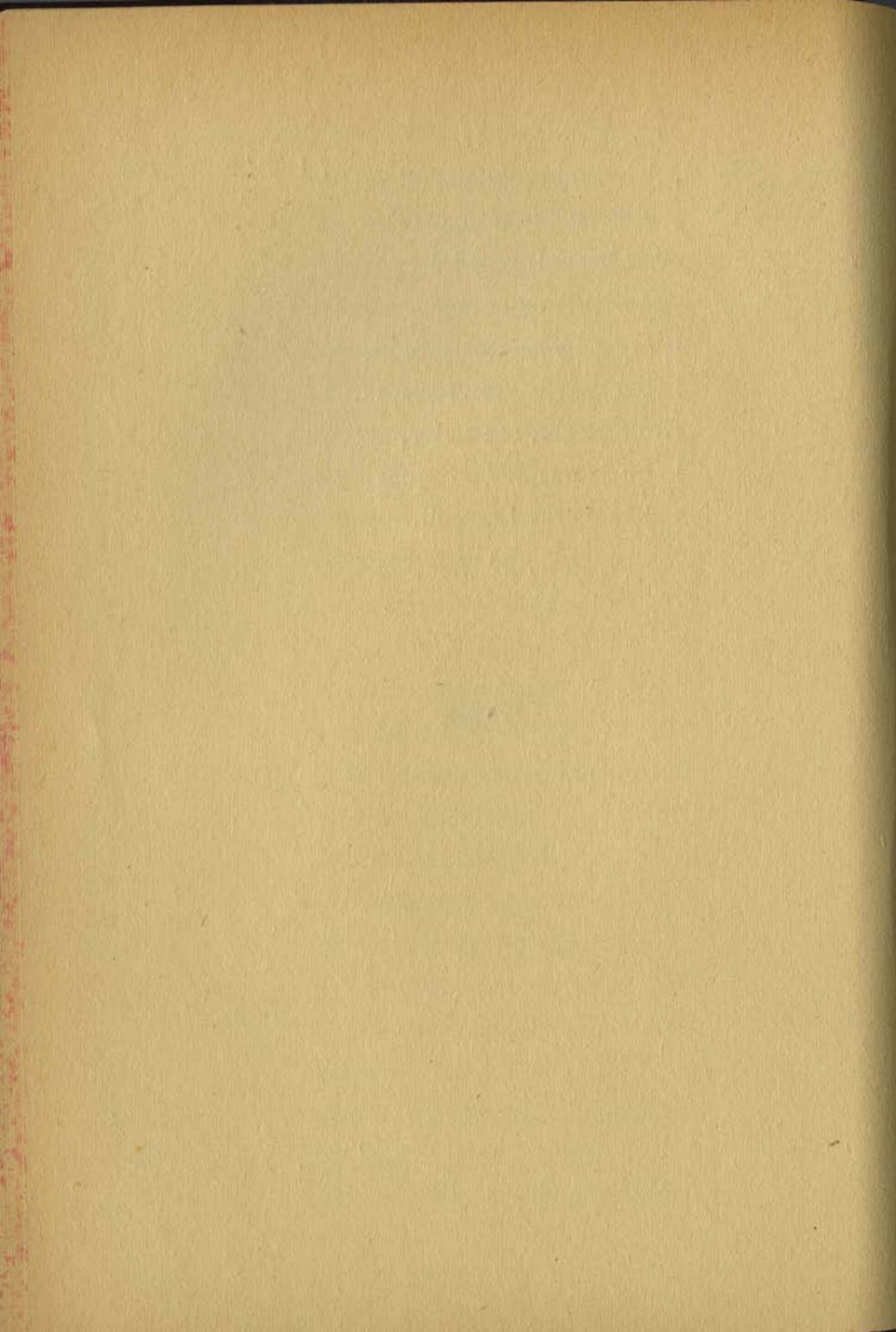
Y ab son arbreda lo mont
satisfet y alegre riu;
que riuen sos negres boschs
de sabines y de pins,
de carrasques y alcornochs;

y riuen les argilagues,
y lo romer olorós,
y l' espígol perfumat,
y l' aromátich timó;
y riuen florits baladres
ab blanques y ròjes flors;
y les grans y les menudes
—arbre tendre ó vigorós,—
solten sa risa les plantes
qu' engalanen aquell mont,
que pera tots aimant solta
lo naixent y daurat sol
la caricia de sa llum
y de sos besos l' ardor.

Son cantar solten alegres
vileros y gafarróns,
la pintada cadarnera
y l' armoniós verderol;
de tant en tant les perdius
al aire solten sos colps...
Y en onades falagueres
corre plácit ventijol
que 'n ses ones porta alegre
farúms, aromes y olors
que del mont aquell tot arbre

solta á quín més olorós;
y vibrant en ses onades
süau porta 'l ventijol
de les ones de la mar
l' aspre mormorar profón,
lo dels pardals bulliciosos
ritme alegre, encisador,
lo queixarse de les roques
y dels arbres lo soroll...

II.--Lo pastor

Per una que del mont baixa,
desigual, torta y estreta,
cap á la plana feconda
escabrosa y trista senda,
content avança Ducili
dempres de vore al ascèta.
Es lo jove vigorós,
hermós y fornit atleta,
de cara roja y torrada,
de aspra y rossa pelambreira,
de ulls qu' un tros de cel pareixen
y de còs que fornit sembla
bella escultura de bronçe.
Una blanca pell de ovella
cobrint sa robusta espala
dasta ses cames aplega
y la porta 'l cos cenyda
ab cinturó de correja,

y de los seus amples muscles
de pell una bossa penja
en que lo menjar ell porta
pera la jornada aquella.

En ses ales porta l' aire
vibrant á voltes llaugera
alguna rústica cobla
qu' ab sa veu sentida y fresca
del camp sentint l' alegría
caminant lo jove trena.
Davant camina 'l ramat
alsant forta polseguera,
un estrany runrún movent,
la veu seguint de una esquella.
Lo gos que lo ramat guarda,
ab la sa marja llaugera
sens voler corrent s' avança,
un ombra troba y s' espera,
cap al ramat lo còs gira,
lo seu pit cansat alena,
los seus ulls ab tristor miren
y per entre 'ls caníns penja
de sa boca tremolant
encesa y roja la llengua.

Y aixina, alegres, dijosos,

en la matinada aquella
pastor, ovelles y gos
caminant ván per la senda
de alegría pléns los còrs
y en pau l' ànima serena.....

Mes, de pronte, lo seu nàs
olorant pegát en tèrra,
tot seguit lo gos avança
rastreján de tal manera
que 's pert, la senda deixant,
per l' espinosa malea...
Més, enseguida, lladrant
mentres la cúa meneja,
torna junt á lo pastor,
salta, gira y l' espenteja
y lo miren los seus ulls
com si dirli algo vulguera.
Estranyat aquest lo mira
acaronantlo ab sa destra
y li parla carinyós
encémps que callar li ordena.
Mes, lo gos seguint lladrant
ab la sa veu llastimera,
mirantlo ab sos negres ulls,
de sopte la senda deixa

y á còrrer torna altra volta...
Mes al vore que 'n la senda
parat se queda son amo,
lladrant çap á ell torna y sembla
qu' al pastor ab sos lladríts
que 'l seguisca 'l gos li prega...
Y lo jove al gos seguís
corrent entre la malea...

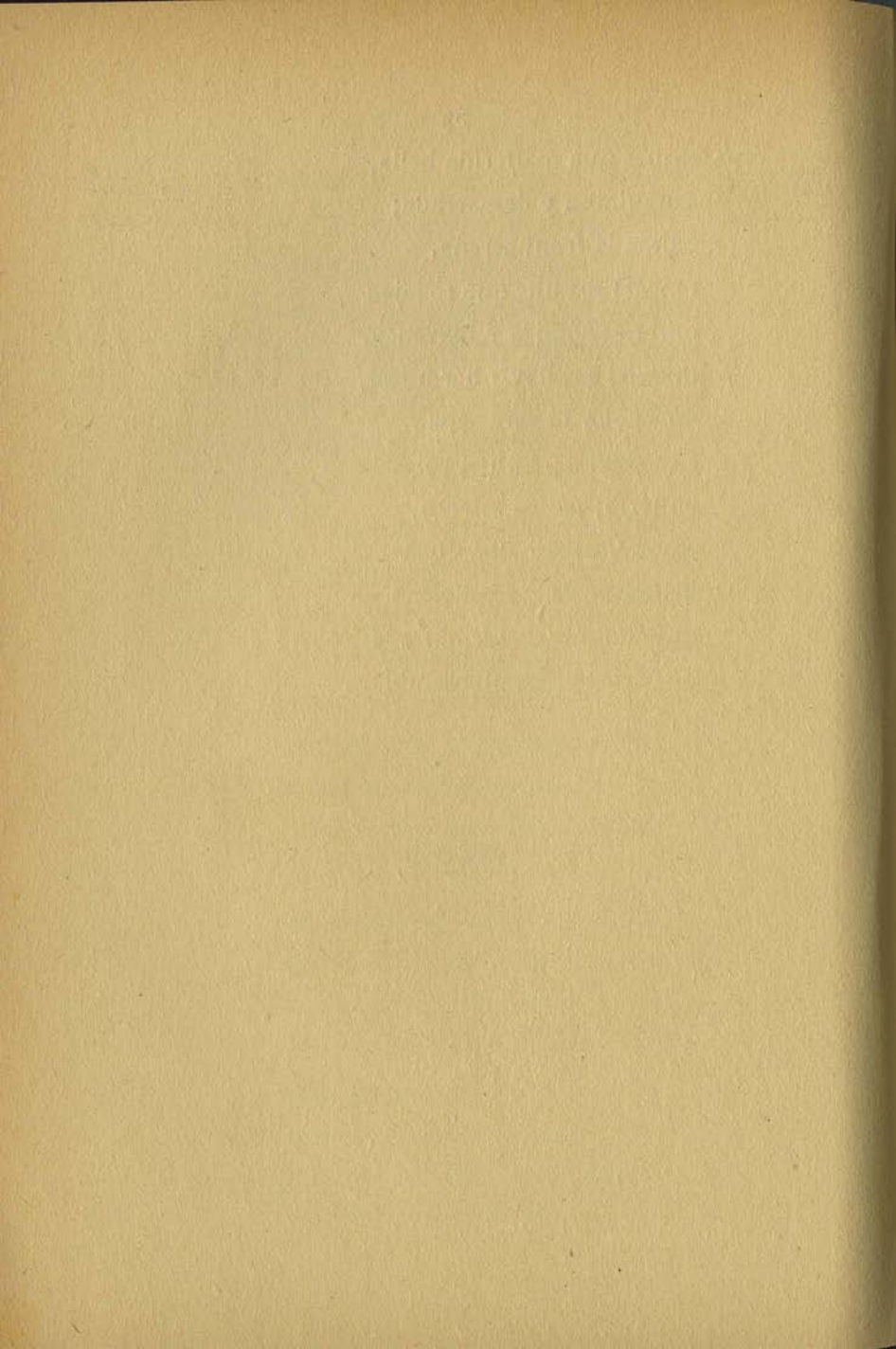
Y corren, corren: lo gos
ab lo nás pegat en tèrra;
mirant curiós lo pastor
per tota aquella lladera
sens acertar á compendre
que 's lo qu' al gos desinquieta.
Y corren, corren los dos...

Parat de pronte 'l gos queda
fix mirant á lo seu amo
qu' asombrat lo pobre trembla.
Malferida, desgarrada
sa llaugera vestimenta,
descalsos sos peus de rosa,
solta la sa cabellera
copiosa, negra y riçada,
y mostrant núa s' espléndida
carn de rosa malferida

—mes que malferida bella,—
sanguinosa y desgarrada;
pálida la front serena,
tancáts sos ulls que rodejen
ombra anémica y blavenca,
marcits sos llavis hermosos,
sens color la cara seua...

Los sentits perduts, caiguda
en tèrra; pálida y freda,
trobá 'l pastor una dona
de hermosísima bellesa
que 'n forsa de ser nafrada
de la mort despullá sembla...

III.--Lo despertar

L' aigua clara 's destrena
al correr bulliciosa
ab argentina música armoniosa
de la fontana plácida y serena.
La seua limfa clara y transparent,
que trembla quant l'onada
del bulliciós torrent
saltant alegre cau
ab plácida tonada,
mostra 'l fondo de pedres piçarroses,
retrata les dels arbres rumoroses
branques que 'l vent borneja dols, suäu,
y copia del cel blau
sens núbols la pureça immaculada.

De ella 'l pastor agarra, piadós,
ab la seua de fanch conca arcillosa
l' aigua fresca; cau de ella titilant
qual que gota que brilla com diamant,

y el front banya ardorós
de aquella desgraciada tan hermosa...
Y l' aigua se destrena joguinosa
de loesa la bella
per la cara armoniosa
y les galtes de rosa
y sembla que se para jubilosa
en sa boca bermella,
que may gota de escarja matinera
trobara flor mes fresca ni encisera...

IV.--Los recorts

De Ioesa lo pit ansiós respira
al rebre 'l bes de l' aigua fresca y clara;
lo còs meneja, tremolant s' estira,
sos braços mou, s' anima la sa cara,
plorant amarga y gemecant sospira,
qu' al recordar la nit crudel encara
com corre sent per son bellíssim còs
fort esgarrifament y dolorós.

Ioesa no creguentse encara lliure
puix qu' encara escoltarlos li pareix
sent en son còr la pòr crudel reviuire ..
Son seny s' aplanà, 'l còr seu s' estremeix
y sembla 'n suors y angoixes lo seu viure
que 'n horrorós delir se desvaneix,
puix es l' horror qu' aquesta sent mes fort
que les crudels angoixes de la mort.

Y al sentir en son còs de nou la vida,
tremblant presa de vértich asustada,
paurosa gemecant adolorida,
horroriçada y fosca la mirada,
ab trista y llastimera veu feblida
llança 'l aire ses queixes angustiada,
qu' encara de Ioesa guarda 'l pit
les horroroses penes de la nit.

La mira lo pastor ab gran sorpresa
y compartín sa pena dolorosa
mots amigables lo doncell li reça
ab conmoguda veu y carinyosa.
Mes, cas sens ferli la gentil Ioesa,
ab los ulls fixos y la front rugosa,
maliciosa los llavis seus mosega
y de la seua sort crudel renega.

En los genolls sos colses apoyant,
sentada 'n tèrra, muda horriçada,
lo pit seu ab angoixa bategant,
plorant sos ulls y la color trencada,
vá Ioesa la bella remembrant
de aquella nit les penes desgarrada...

Y tan terrible son dolor, estalla
qu' hasta l' aire escoltarla vol y calla.

Recorda tremolosa la fugida
quant de lo bosch cruçara l' espesura,
y díu l' angunia per son cór sentida
quant escoltara presa de pavura
l' amenaça crudel y maláida
que 'n l' aire oir encara se figura
quan los esclaus seguint son correr fort
suplicis prometien y la mort.

Que sent vibrar encara del patrici
qu' ahír son amo fora, verinosa,
la veu que crudelísim sacrifici
li prometía á la gentil y hermosa,
y escolta 'l premi que per tal servici
ofrena á la gent seua codiciosa,
puix que son ansia no vorá comblada
si no la veu pels gosos destroçada.

Així, fugint de la crudel promesa,
horroriçantla la brutal haçanya,
fuixgué de pánich y de vèrtich presa

son correr endreçant á la montanya.
Cäent y alsantse puix que 'n tot tropesa,
corrent la sang que 'l còs de rosa banya,
solt lo cabell, ferida y desgarrada
corría per lo bosch desenfrenada.

Li dol lo cap, ansiós son cor batega,
extática y sens llum es sa mirada,
sos llavis cremen y son pit s' ofega
y de sa carn de rosa ensangrentada
tant al fondo 'l dolor al còs li aplega
que sembla son entranya desgarrada...
¡No foren sos espasmes dolorosos
més grants ni forts al destroçarla els gosos!

Adolorit per la terrible història
consol donarli lo doncell intenta
y el prech li fá que borre 'n sa memòria
lo trist recort de aquella nit crüenta,
puix ficció 's de son pànic ilusoria
aquest crudel temor que l' amedrenta.
A qu' oblide sa pena la convida,
que 's doble forta la que no s' oblida.

Pietós sa front ardent a 'l jove banya
y ab la sa veu li parla carinyosa
y li conta que 'n mitj de la montanya
de canyes feta y fanch ja rüinosa
ells tenen una mísera cabanya
que 'ls guarda de les plujes amorosa;
que si á la casa vindre vol llavors
la rebrán amorosos los pastors.

Com si de algün ensomni ella sortira
la carinyosa veu del jove escolta
ahora qu' agraida al jove mira;
y al escoltar sos prechs un altra volta
de agraiment tot plé son pit sospira
y de sos ulls copioses llarmes solta
que 'n lo seu pit brotar loesa sent
la téndra y dolsa flor de agraiment.

loesa fiant en sa coral promesa,
per l' interés del jove conmoguda,
del pastor atmirantla la tendresa
y per la forsa de ses raons vensuda;
l' esperança sentint de nou encesa
y la sa pòr als altres ja perduda,
la protecció que 'l jove l' oferís
de còr, al acceptarli-la, agrais.

Mes, ay, qu' ella 'l voler de tèrra alsarse
pera pendre 'l camí de pobra jòça,
sentís les seues cames doblegarse
y un crit llansa la pobra dolorosa,
puix que sos peus no poden apoyarse
del mont en l' aspra tèrra fragorosa,
que sent tan grant y fondo lo dolor
qu' hasta la fibra aplega de son còr.

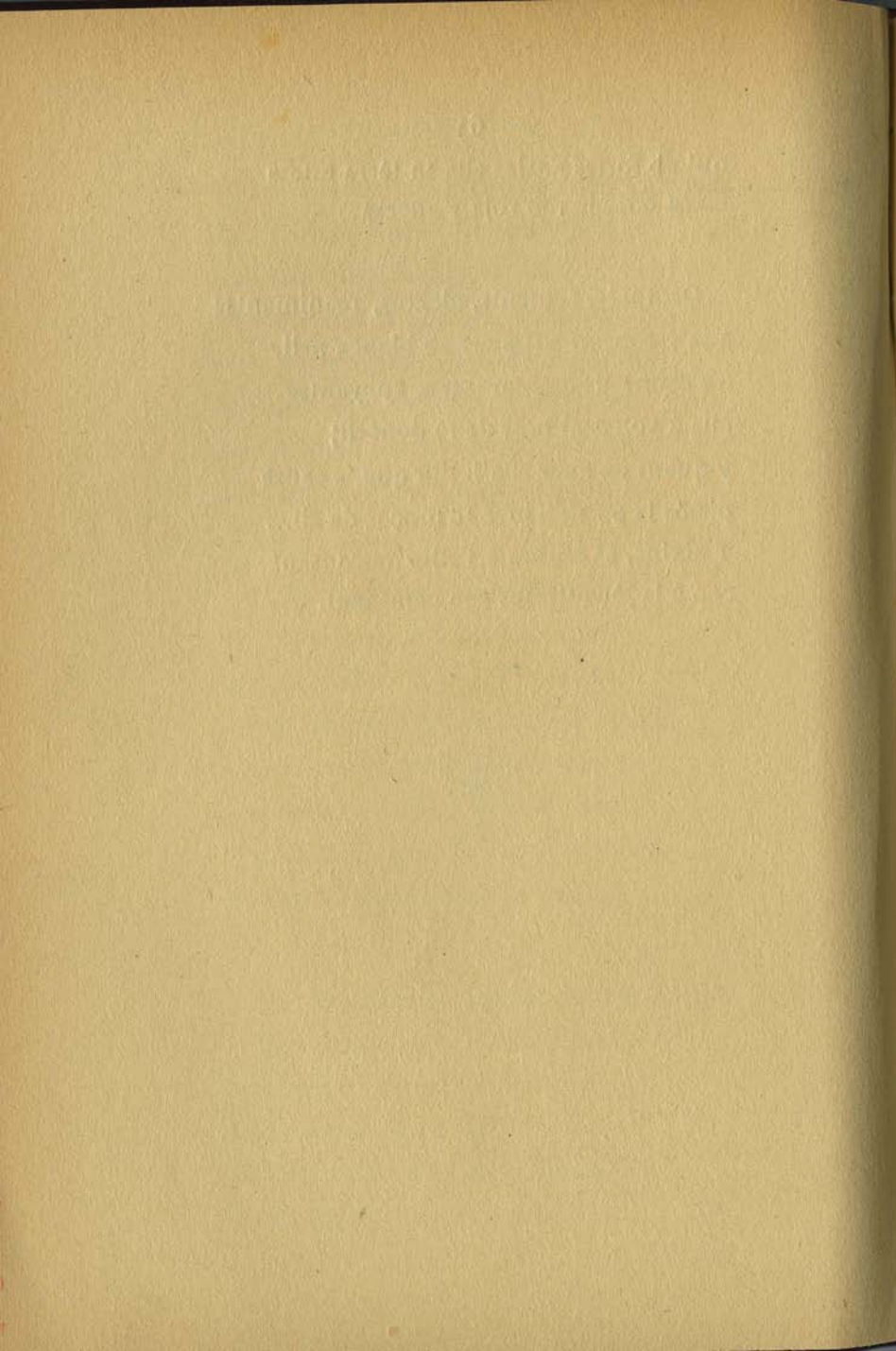
Y cau plorant en tèrra desolada
soltánt sa queixa trista y llastimera
puix no podent la pobra desdijada
per lo seu peu sostindres tan sixquera
encara menys podrá desventurada
á la cabanya anar de cap manera...
Y plorant als genolls s' abraça de ell
pá que no l' abandone lo doncell.

Mes lo pastor los braços deixant de ella
y consolantla ab la sa veu pietosa,
busca entre totes la millor ovella,
á lo costat la porta de l' hermosa
y la sa má munyis de la mamella
la blanca llet espesa y escumosa

qu' ab fortes ansies ella 'n tèrra estesa
en sa boca la reb roja y encesa.

Demprés, contents, alegres, reanimantse
ella y cobrint sos peus ab blanca pell,
ab calma 'ls dos caminen, apoyantse
ella á voltes al brás de lo doncell;
y quant de anar ella li diu que 's canse
pietós la porta 'l jove 'n braços de ell...
Y aixíns, al ombra á voltes descansant
cap á la jòça 'ls dos van caminant.

V.--La cabanya

Perduda entre los pins, en mig de la montanya
s'erguís una caseta de canyes feta y fanch;
desde ella, blava y queta, la mar que 'ls brenyals banya
se veu com sosegada ses ones vá trenant.

Y creixen argilagues punjoses y florides
y la retrama amarga y el romer perfumat;
les plantes delitoses á milers, benëhides
florixen per lo bes del sol encés, daurat.

Y corren de les fons les aigues rumoroses,
y canta la cigala estrepitosa 'l sol,
y dançen per les flors pintades mariposes
y canta per la nit lo músich rosinyol.

Y verda y blava y roja la montanya olorosa
alegre 's mostra sempre baix un cel sempre blau;
y la lluna argentada, en la nit silenciosa,
per entre 'ls arbres jua ab lo ventet suau.

Y sempre, á totes hores, nit siga ó siga dia,
ser sembla la montanya un miraciós Edén;
que viure agermanades bellesa y poesia,
¡oh bella raconada! allí l'ánima sent.

En esta pobra jòça perduda 'n la montanya
de nit les ses ovelles hi guarden los pastors,
que sempre piadosa la mísera cabanya
els brinda son amparo del temps y sos rigors.

A la pobra caseta aplega la parella
demprés de moltes lluites y de angoixat afán.
La casa está tot sola, ningú s' encontra 'n ella;
corrent ab son ramat pel monte 'ls pastors ván.

Se senten los dos jovens á l' ombra protectora
que la menuda casa piadosa 'ls oferís,
y menjen los dos juns ab fam devoradora,
que 'l dinar qu' aquell porta ab ella compartís.

Demprés, en la barraca, de planta miraclosa
un perol tot plé de oli, hi busca lo doncell;
ab lo bálsem la ma del jove tremolosa
les ferides li frega de la rosada pell.

No debäes del oli rodant la contornada
los sanadors efectes pregonen los pastors,
que cura les ferides ab una sola untada
y ab una frega lleva tot estil de dolors.

Lo jove y la femella, sens pesar de cap mena,
sentint per la fatiga sos còsos dominats,
los seus ulls los dos tanquen, y en dolsa pau serena,
l' un al costat del altre dormiten sosegats...

*
* *

Lo día ja termina, que finís la vesprada,
en lo cel blau los núbols se pinten de arrebol;
per la roja montanya, gran, encesa, daurada,
la seua cara amaga ponentse trist lo sol.

En l' aire vibrant s' ouen metáliques esquelles,
á voltes un gos solta son adolit lladrant;
á la casa 'l fi apleguen los ramats de les ovelles
y apleguen los pastors qu' aquelles van guardant.

Al vore los pastors com s' arrimen, loesa
de tèrra sopitosa s' alsa ab susto corrent,
que per lo seu ruido al ser ella sorpresa
reviure sos temors en son ànima sent.

Lo jove, carinyós y procurant calmarla,
li diu que son amichs tots los que son allí;
dempres que conseguís ab les ràons que parla
calmar á la femella, als vells hi diu així:

—«Aquesta pobra jove que veu ací sentada,
aquest matí he trobat en la vehina font;
estaba fora seny, ferida, desgarrada
sobre l' aguda estesa malèa de lo mont.

«L' abandonada dona ningún alberg tenia,
puix era perseguida per uns bogíns estranys;
l' he brindat conmogut la nostra companyia
y espere que vosaltres, ni aplaudireu, companys.»

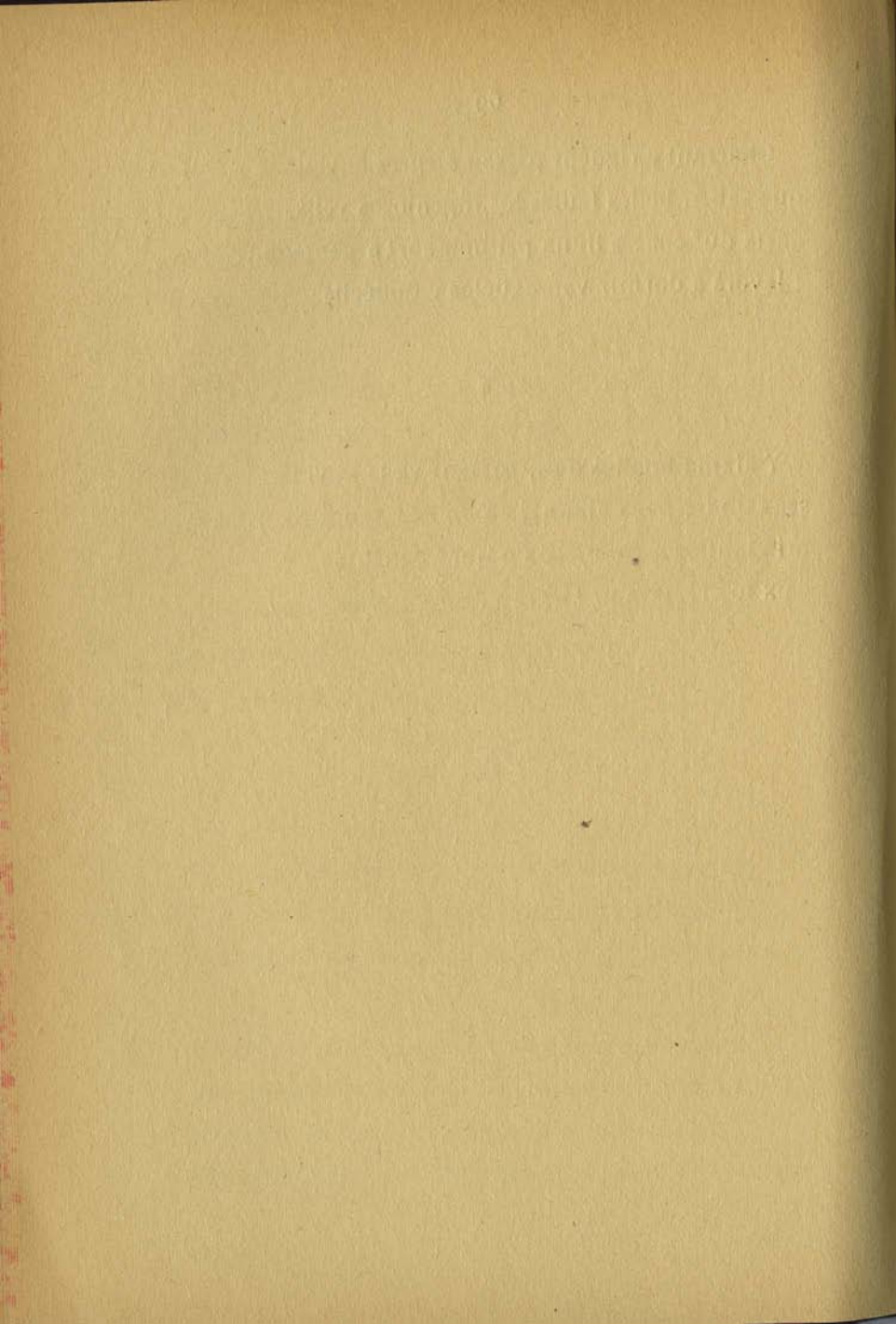
Del jove la conducta los vells tots aplaudisen
que tenen bons instints los rústics vells pastors;
sa casa y sa menjada alegres oferisen...
Dempres, que 'ls conte preguen sa pena y sos dolors.

Charrant y riguent passen alegres la vellada
que saben belles faules los ingeniosos vells,
dasta qu' encesa lluna pel mar surt argentada...
Llavors á dormir van agüelos y doncells.

*
* *

Y aixina tots los díes, passant vá la sa vida
sens tindre pena alguna, en dolsa y santa pau;
brindantlos la çasetta son ombra benēhida
baix lo cel llevantí alegre y sempre blau...

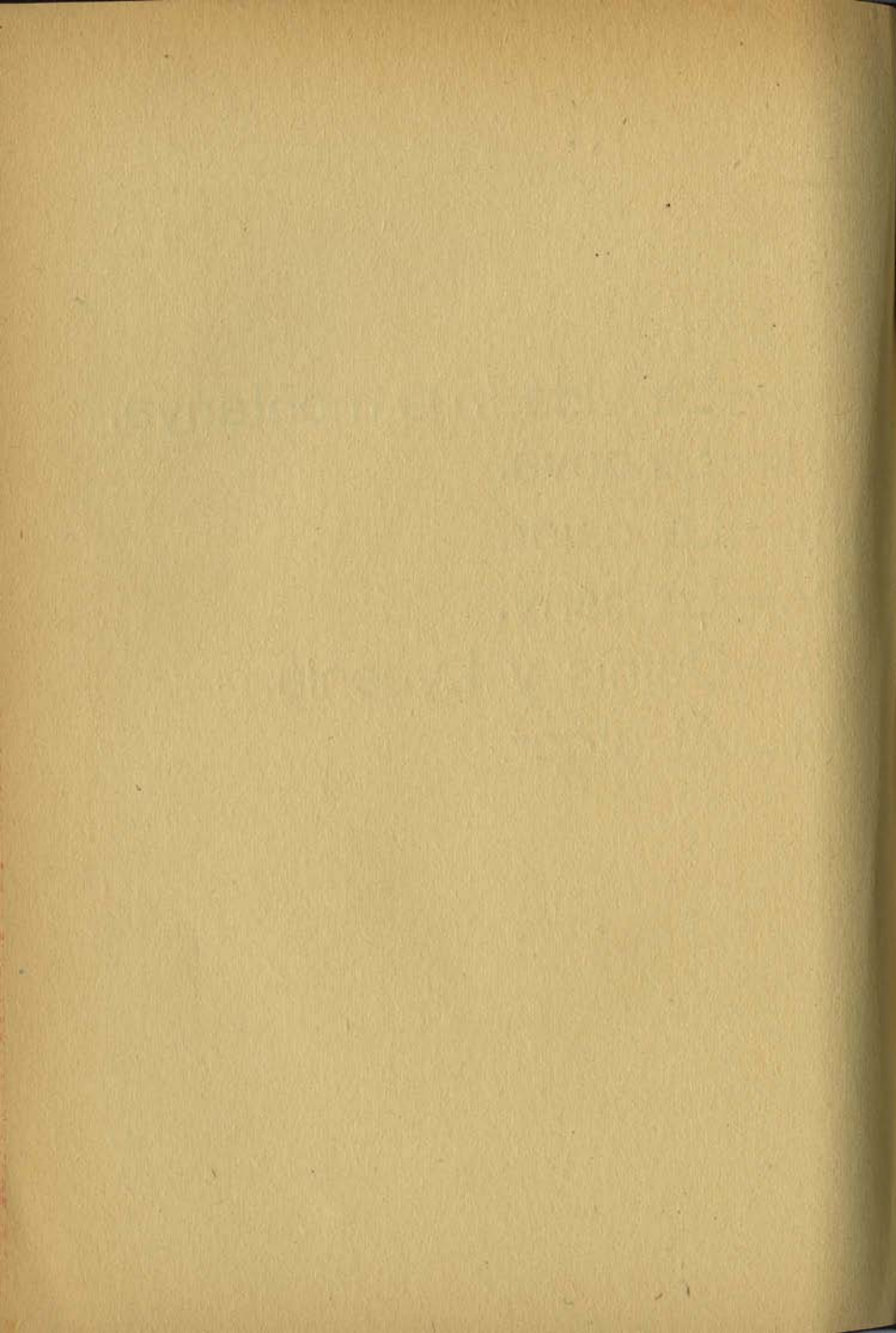

CANT III

L' Amor

- I.—La vida 'n la montanya.
- II.—La cova.
- III.—La calor.
- IV.—Lo bany.
- V.—Dafnis y Lycenia.
- VI.—Al amor.

I.—La vida 'n la montanya

En la menuda y mísera cabanya
qu' asoles s' alsa 'n mitj de la montanya
ahon per la nit se guarden los pastors
y ahon la portá la matinada aquella
lo doncell conmogut per sa querella,
loesa víu sens penes ni dolors.

Deixen los vells la jòça
quant bella aurora tiny lo cel de rosa;
més, quant de la cabanya ixen los vells
camina reçagat lo jove de ells,
puix al ser lo que l' últim abandona
aquella pobra casa miseriosa
cambiar li plau paraules ab la dona
aquella tan^qdiscreta y tan hermosa.

loesa bella sent passar distreta
les hores arreglant la sa caseta
en una molt^qtranquila y santa pau
puix sent já l' ombra del dolor fugida
tranquila correr sent la seua vida

qual corre limfa rítmica y süau
que de fontana cau...
Arreglant la menjada 'l día passa;
la vestimenta dels pastors repassa
y encontra 'n estes coses grat encant.
Quant acaba sa féina 'n la cabanya,
ab una que s' ha fet flauta de canya,
les hores passa sens sentir tocant.

Més, sentintse altres voltes ardorosa,
bulliciosa riguent recorre 'l mont
ab un ansia de moures sopitosa;
cansada ja, les seues mans nevades
una garlanda tixen per son front
ab flors hermoses, fresques, perfumades...
Així los díes passen
sens que dolors ni penes atenallen
son seny, ni dubtes lo seu pit abrasen...
Mes sent alsarse á voltes fugitiu
lo recort de la nit crudel y horrible;
mes pronte passa que 'l recort terrible
un moment sols en l' ánima reviu.

Y així, la bella, la gentil loesa
los díes ella sent pasar depresa
finida la tempesta de son pit.
Y així, sens que ninguna pena tinga
desija que la nit dijosa vinga,

puix quant aplega la serena nit
y á la seua cabanya
retornen los pastors de la montanya,
no sols l'alegra lo tornar dels vells
sino que lo doncell vé sempre ab ells...
Y sol passar, casualitat estranya,
que 'l pastor jove que sortí 'l darrer
es quant ells tornen sempre lo primer.

Mes també sol passar qualche vegada
que 'n lloch de dirigir son pas al mont
y per desconegut desig guiada,
sens voler s'encamina al plá fecont...
Y es qu' allá prop de aquella clara font
ahon fon per lo doncell trobada un día,
sol encontrar tal volta
á lo jove pastor que tanyent solta
ab sa flauta feréstega armonía.
Y es qu' ella, mestra que coneix viciosa
tots los secrets de la passió amorosa,
disfruta de parlar ab lo doncell
puix dolsa sensació voluptüosa
son cós recorre rahanant ab ell.

Y quant la nit aplega sosegada,
de titilants estrèlles maculada,
en tèrra y fent un rògle tots sentats,

de una caldera la frugal menjada
en calma consumisen sosegats.
Quan satisfets lo seu menjar ells paren,
pá passar la vellada
algún vellet hi conta alguna història
que los seus pobres avis li contaren
y que conserva fresca 'n sa memòria.
Quant la lligenda seua 'l vell finís,
son somni la cabanya protegís...
Y aixína, igual un día y altre día,
lo viure seu monóton transcurría...

II.--La Cova

Es lo mitj-jorn de un dia de joliol;
en lo purísim cel blavench y clar
daurat que s' enmiralla sembla 'l sol
que calmós riel a 'n la queta y blava mar.
Es la calija sofocant, penosa,
que no 's mou ni la brisa més llaugera;
cigala estrepitosa
sentín son pés hi llança son xirriar
qu' ab lo seu tó monóton desespera.
Cremen del món les pedres abrasades
baix les del sol caricies ardoroses,
y en la tranquila mar, quetes, calmoses,
tenint les blanques veles desplegadas
les barques de peixcar semblen parades.

Aus no 's veu lo cel crugar llaugeres
que busquen al fugir de la calor
qu' albérch els done l' ombra protector;
flota 'n l' aire 'n onades falagueres
un ferèsteg farum ubriagador;

en la calma de aquell mitj-jorn s' escolta
en l' aire alguna volta
lo metálic sonar de alguna esquella
que vibra clara, aguda y cristallina
per la montanya 'l caminar l' ovella
qu' aquella porta de son coll pendent,
y en los penyals sa veu la mar vehina
solta si forta onada 'ls vá batent.

De la montanya avançen per la falda,
callant muts, sofocats y süorosos
lo fort pastor y la gentil loesa;
de la tèrra l' ardor sa planta escalda
y fá 'l sol que caminen anhelosos
banyada pel sudor la cara encesa.
Y aixina, silenciosos,
los dos rendits pel pés de la calija,
per aquell mont caminen angustiats,
que sols son esperit trobar desija
algún ombrívol arbre ó pobra jòça
qu' amparant los seus cosos fatigats
els ofrene son ombra caritosa.

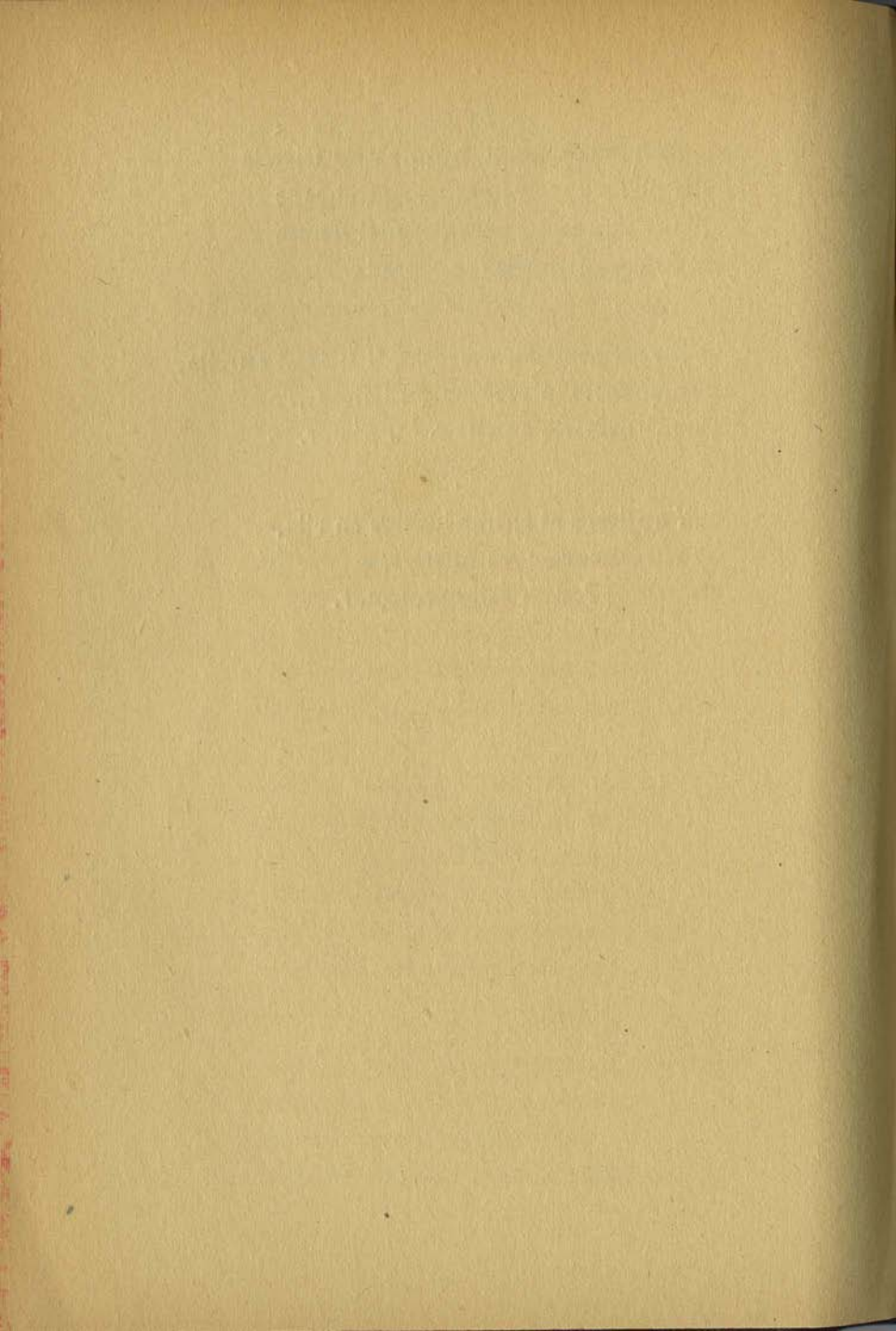
En la punta del mont que la mar besa
una cova trobaren amagada;
sa boca tapa la malëa espesa
y acaricia lo mar la seua entrada.

Es l' àmbit fosch, humit y de tristesa
y la pau seua 's veu tan sols trencada
quant alguna au per la crudel fieresa
de fragosa tempesta 's acosada.

En los penyals, besantla, 'l mar s' estrella,
destrenantse 'n escuma bulliciosa...
Pugué trobarla aquell dia 'l pastor.

Y ansiosos al entrar los dos en ella,
aquella oscura cova misteriosa
els brindá fresch asilo protector.

III.—La calor

Los dos sense parlar
sentats dins de la cova
respiren anhelosos
aquella humida atmósfera,
que són llarc lo camí
y es la calor molt forta.

Qué dolçamen qu' allí
fresquet l' aire 's sorolla,
y cóm lo còs cansat
ab sa frescura goja.

Mes, pronte passa aquella
son ilusió enganyosa.

Los dos sens dir paraula,
mirant com joguïnosa
la mar s' escuma riça
al rompre en la roca,
los ulls plens de la llum
que Feb espléndit dona
y estremeixent sos cosos
ab sa carícia forta
l' airet humit, salobre

—frescor aspra y eròtica
qu' acariciant sa pell
encara fá mes forta
brador la de son ànima;—
la front seua ardorosa,
febrosos los seus llavis,
aspra y seca la gola,
al llunt los dos hí posen
la sa mirada morta
sens saber lo que 'ls passa,
ferits de extranya angoixa...

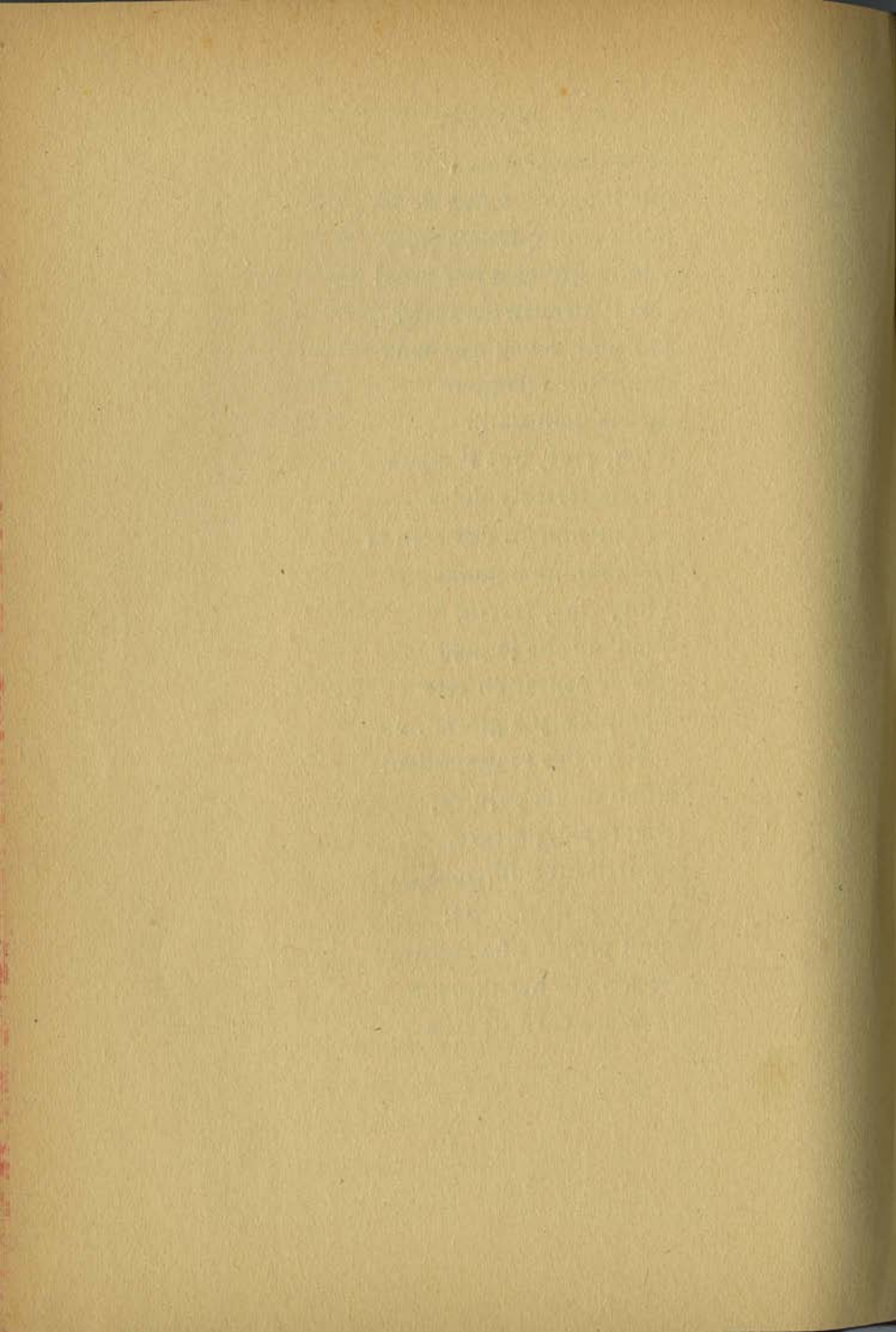
De sopte, ab sa veu fresca
la dançarina hermosa
li diu molt angoixada,
mes qu' angoixada dolça:
—«Volgut Lucili, mira,
no puch més. Me sofoca
y abrasantme me mata
calor tan gran y forta...
Allà 'n uns altres temps,
quant era 'n l' urb dijosa,
alegre tots los dies
ab sa frescor tan dolça
refrescaba mon còs
bany perfumat de rosa.
No pots imaginarte
cóm nostra ànima goja

ab la carícia fresca
que limpia l' aigua dona...
¡Mira com queta 's ríça,
y mira qu' está hermosa!
¿No t' atrauen ses ones?
¿no sens sa veu que sona
prometen falaguera
carícia delitosa...?

Alsat, vine, que l' aigua
carícia fresca y dolça
pá que matem nos brinda
esta maldita angoixa.

Vine, vine, Lucili,
que l' ánima ja goja
sols de pensar en esta
dija que sap á glória...»

Y los dos se despullen:
ell ab molta pajórra;
ella, rápida, alegre,
somrrisent bulliciosa
y encesa sa mirada,
molt pronte núa mostra
de son còs hermosisim
la fresca carn de rosa...

IV.--Lo bany

Y nús mostrant sos hermosíssims cosos
lo ferèsteg doncell y Ioesa bella
los dos avançen cap al mar calmosos,
marbre de Páros, semetjant lo de ella
còs de contorns fins, arrogants y hermosos;
metálic en lo de ell lo sol destella,
que brunyt bronze sembla ser lo còs
de lo pastor fornit y vigorós.

Avançen ones de la mar-riçades
que 'n escuma 's destrenen bullicioses,
y alegres, al cantar enmirallades,
llepantles acaricien joguinoses
les de ella cames grácils y nevades
y les venusies de ell y vigoroses,
¡y hasta pareix que més alegre canta
lo mar al vore en ell bellesa tanta!

Avançen ells botant quant vé l' onada;
per fi de sopte, 'ls dos jugant s' hundisen

en l' aigua de la mar fresca y riçada;
l' aigua los brasos seus nadant ferisen
y se destrena aquesta alboroçada
en caricies que 'ls còsos seus encisen,
semblant la mar llatina falaguera
que mijançar en los seus jòchs vulguera.

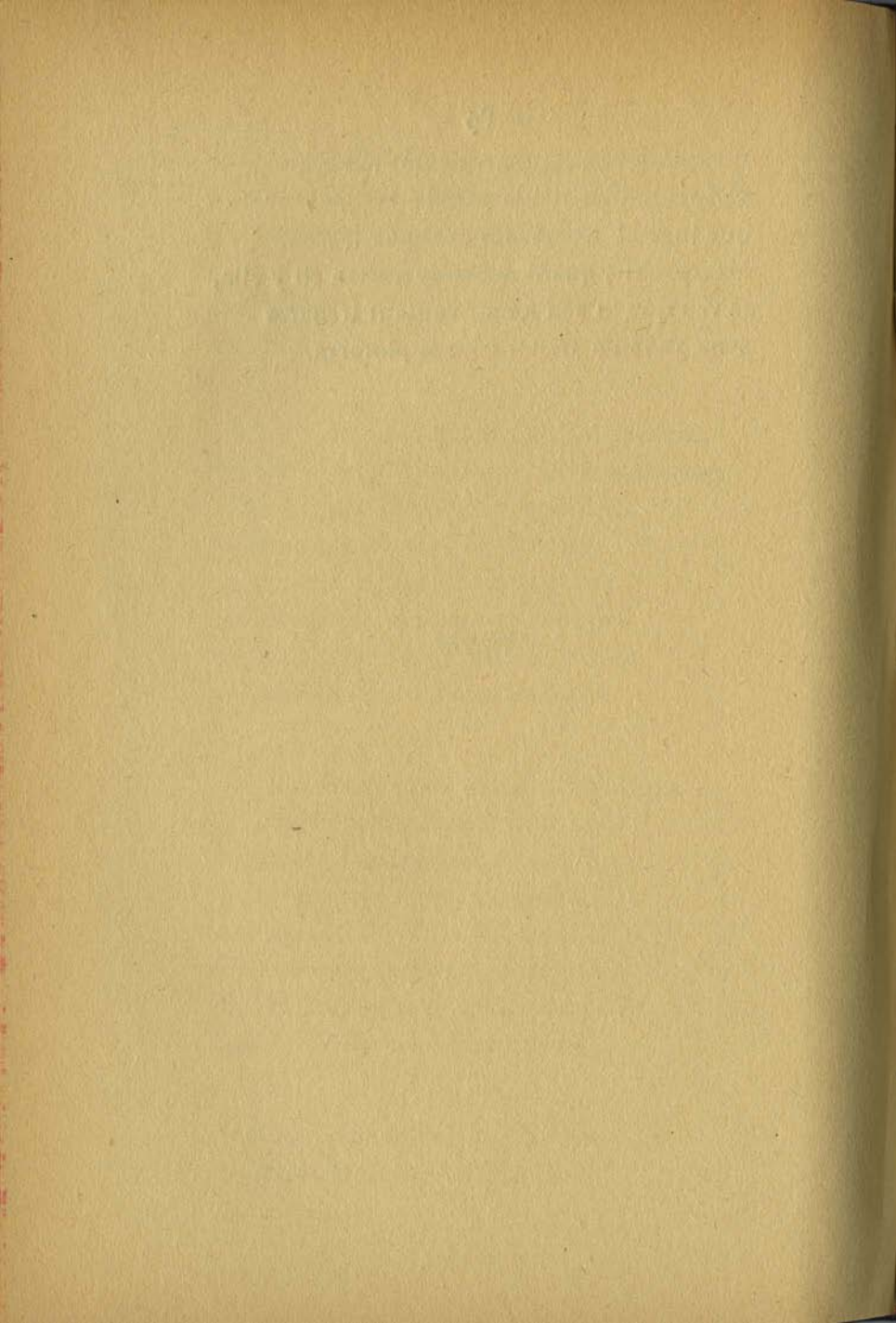
Que 'l mar de Láci de gloriosa història,
blanch y poëtich mar que 'ls vats cantaren,
forta y fresca reviu en sa memòria
bella imáge de dies que passaren
en que li concedira Zeus la gloria
que ses fecondes ones engendraren
ab la de Urano sang feconda encesa
á Anadyómena reina de bellesa.

Quant Venus navegara 'n sa pechina
oh mar llatí, ton aigua bulliciosa,
l' escuma teua desgarrant nacrina;
quant tes ones riçara joguïnosa
la festejada pel Tritó y l' Ondina
s'hermosura mostrant maravellosa,
no era majór ton goig, oh mar llatí,
que l' alegría que tú sens avuí.

Y així sona ta veu d' alboroçada,
y aixina destrenant ta risa bella

t'escuma vás, oh mar, teixint nevada
carinyosa besant á la parella
que juga ab tes onades encisada...
Mes, pronte, quant del bany surten ell y ella,
ta veu que 'n son honor cantant trenares
sona ab tanta tristor com si plorares.

V.--Datnis y Licenia

Los dos al cau apleguen xorreiant;
ell en terra 's tendís
en tant que s' vaja lo seu còs secant.
Ella sa negra cabellera exprimís
igual que Venus l' exprimira un día
y solta gotes tantes titilant
qu' una rosada te figures sia...

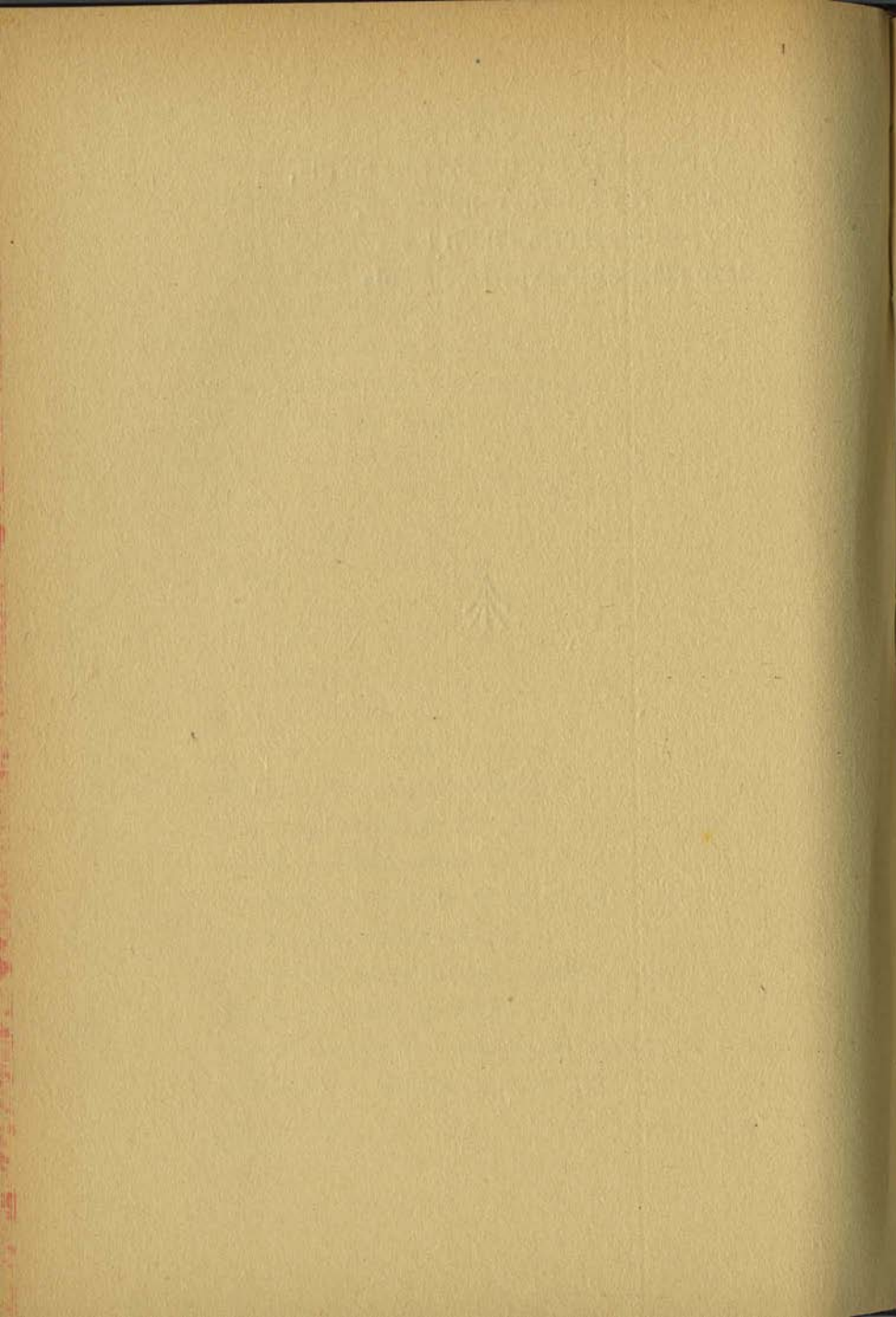
De pronte, sopitosa,
falaguera mitj-ríu
y pá que siga 'l bany més productiu
que s' amasen los cosos li proposa.
Lucili, l' inocent pastor, amasa
la carn rosada y fresca de l' hermosa
ab torpe má dubtosa.
Ioesa, fascinada,
son pit ardent com una encesa brasa,
ab má bella y divina,
correcta má de fada
de blancura nacrina,
menuda y afilada,
experta y sabia mestra;

semejant que l' amasen
recorren los seus dits
lo còs del jove acaronantlo destra...
Sos ulls mirantlo abrasen,
los seus llavis humits
ses blanques dens moseguen
y les aletes de son nàs bateguen.
Ansiós son pit batega
y la brasor aquella
sa gola seca y sembla que l'ofega.
En sa ferma mamella
s' erguís lúbrich mugró
com de una fresa lo rosat botó.
La sa boca sospira,
y tremblant luxuriosa
al pobre jove mira
ab humida mirada carinyosa...
No pot més. Los seus braços
s' enrosquen per lo còs y coll de lo doncell
y entre apretats abraços
per tèrra cau rodant unida ab ell.
Ses boques trenen besos,
s' abraçen los seus braços molt furiosos,
ab ansia 'ls ulls se miren
y entre ferments y apasionats excessos
se besen y s' abraçen y sospiren...

.....

Y com ab Dafnis fiu Lycenia un día,
en un fort y amorós calíu encesa,
á lo pastor pel camp florit Ioesa
de lo pläer ab s' experiència guía...

VI. — Al Amor

Ansiosa busca la bella
desde la vesprada aquella
sa parella,
lo pastor;
puix que 'ls dos al aire lliure
trenen gojosos son viure
que 's un riure
son amor.

La parella enamorada
busca la cova apartada,
benahurada,
sens recel;
qu' allí sols els acompanya
la mar que sa planta banya,
la montanya
y lo cel.

Reina 'n ella l' alegría,
que matá sa melengía,

aquell día

lo pastor.

Cap á ell sos pasos endresa

que 'n l' ànima sent Ioesa

flama encesa

per amor.

Recibís-la ell en sos braços

ab molt tendrísims abraços

que son llaços

ben aimats;

y los seus llavis encesos

per la febra de amor presos

trenen besos

engisats.

Y tots los días vëense,

en ansies de amor fonense

y volense

més y més,

viuen lo jove y l' aimada,

qu' una glòria no somniada

y encantada

son viure 's.

Tú qu' ab venda 'ls ulls cubrises
y ab fleches los cors ferises
y regises
el amor,
deixa que vixquen aixina,
presos de flama divina,
dançarina
y pastor.

THE HISTORY OF THE

ROYAL SOCIETY

OF LONDON

FROM

ITS

ORIGIN

TO

THE

PRESENT

TIME

BY

J. H. VAN DER

WATERHOOF

ESQ.

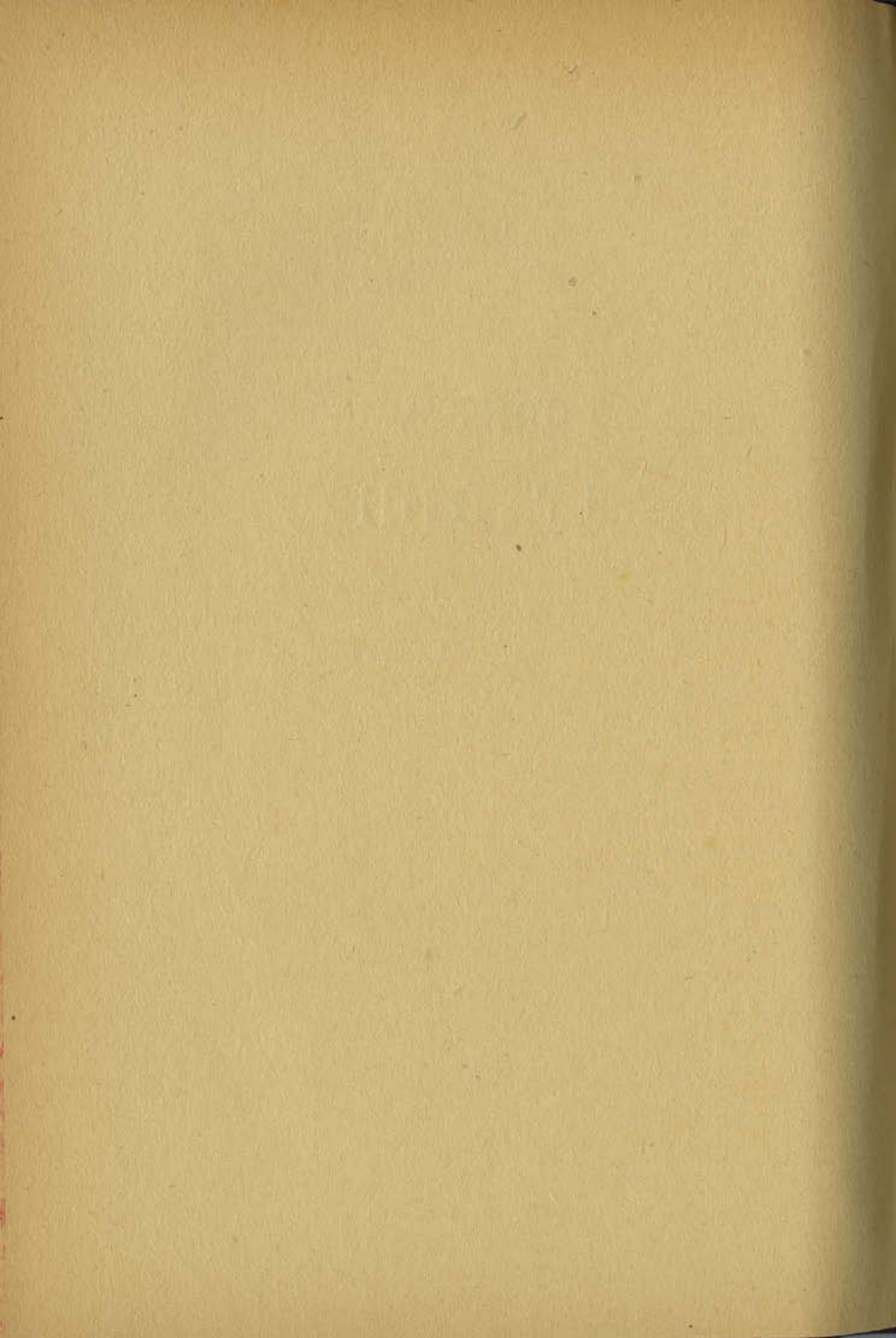
F.R.S.

LONDON

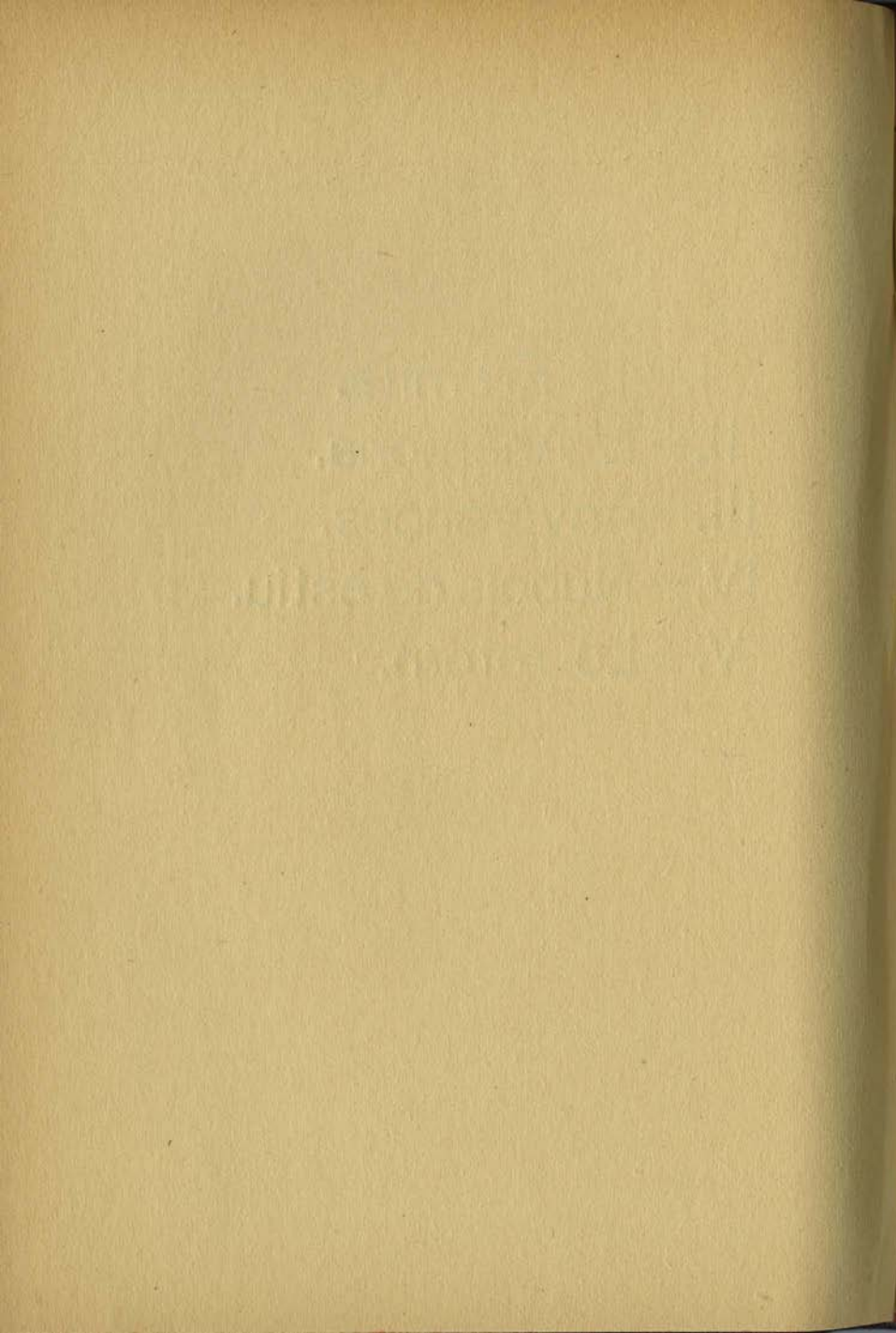
1842

CANT IV

L' Idili

- I.—L' Eremita.
- II.—L' Anémona.
- III.—Anyorançes.
- IV.—Núbols de estíu.
- V.—Lo retorn.

I.-L' Eremita

Cansat l' anacoreta de esperar
al deixeble, 'l pastor aquell qu' anaba
les llisóns tots los días á escoltar
de cristianisme que lo vell donaba,
quant de vórello vindre desespera
adolida sonant la seua veu,
sos prechs alsant á Deu,
aquell silenci trenca planyidera.
Pietát li prega á Deu del jove tinga,
que 'n sant amor abrase son entranya,
que conmogut y arrepentit ell vinga
á escoltarlo altra volta á la cabanya
pera instruirse en l' eternal amor...
Y aplega tan al fondo 'l seu dolor
qu' ab ses llarmes lo vell ses galtes banya.

Sa destra má 'n un báculo apoyantse
l' eremita sa celda abandonant
per la fragosa senda estreta avançe
ab passos breus y torpes caminant.
Aplega lo mitj-jorn. Desde 'l cel blau

lo foch de Febo verinós y ardent
com plom derretit cau...
Del mar aplega lo ventet süau
que los arbres sorolla mansament.
La tèrra pel calor hi dorm cansada;
y de lo mont la calma silenciosa
per lo sonit se veu tan sols trencada
de cigala 'l cantar estrepitosa.

Ab la sa front vensuda 'l vell camina
banyada pel süor la seua cara...
Mes, de pronte, trencant la pau serena,
lo vell escolta de una veu divina,
que sona alegre, cristallina y clara,
les fresques rises que contenta trena...
Semblantli cosa rara
al llinde del camí s' arrima 'l vell,
un precipici que 'l camí voreja
mirant curios. Allá á lo fondo de ell
los ulls del vell hi veuen asombrats
al pastor qu' á loesa besuqueja,
á ésta que riu contenta, alborçada,
los dos donantse apretats abraços...
Res més veixgué. Girantse presurós,
posant en alt extátich sa mirada
y al cel alsant los seus escualits braços,
á Deu li reça 'l pobre fervorós...

II.--L' Anèmona

Fugint la calor,
en tèrra sentats,
los dos encisats
sentint l' ardor
de son amor,

Lucili parlaba,
y ab sa má loesa
una flor encesa
qu' al regás portaba
riguent desfullaba.

En sos dits prenia
la floreta hermosa,
y encemps que se ría,
ab ansia amorosa
contaba cuïdosa:

«Sí, no... sí, no...» Y ella
miraba ab temor

la flor bermella,
volen que la flor
prediguera amor.

Si de la flor roja
tal volta burlona
li día ¡no! boja
la veu fresca y riona,
creguentla la dona,

tremblant de disgust
sa cara esgrogueía,
ploraba y sufría...
Mes, si á lo seu gust
la flor responía,

dolsa sospiraba
riguent cantarina,
la flor adivina
alegre besaba
y palmotejaba.

Callaba amorós
lo jove ardorós
al riure la bella,
sa boca bermella
contemplant ansiós.

Qu' era primorosa
sa boca de grana,
més roja y bledana,
més fresca y hermosa
qu' ençisera rosa...

Sos ulls que brillaben
ab febra, miraben
com la fresca risa
que son cor encisa
sos llavis trenaben.

Y prés de ansia loca
ell vol agarrarla,
que vol la sa boca
á besos taparla...
besarla... besarla...

Del jove pastor la gentil loesa
en los ulls y cara lo desig vëent,
de peu ella s' alsa ab molta prestesa
que ferlo patir es son pensament.

Ab pena y disgust lo jove sospira
mirantla fugir desilusionat;
riguentse burlona al jove ella mira,
¡qué cara de espasme lo chic ha posat!

Mes de pronte, joguinosa,
una anèmona prenent
en sos llavis ella posa
mosegant son tronc les dens.

Y vá coqueta arrimantse
boca y flor ella oferint;
mes ans que 'l jove l' alcantse,
gira rápida fugint.

Si ell vol agarrarla
lo deté ab mormulls;
mes pera besarla
lo crida ab sos ulls.

Vá ab la boca oberta
seguintla 'l doncell,
mes la bella, alerta,
burlantlo fuig de ell.

Veentlo vindre
ab la cara
de ell tan rara
no 's pot tindre
y estallant
ella, lliure,
bulliciosa,

joguïnosà,
lo seu riure
va trenant;
qu' ab encesos
llavis fresa
que de besos
de Ioesa
semblen níu,
ella
riça
bella
risa,
ella
riu...
ríu divina,
cantarina

fil de perles semetjant
la seua risa argentina;
clara risa cristallina
qu' ab l' encant
lo fascina
y domina
de son cant...

Ardint en flama de amor
lo pastor
y apretats donantli abraços
los seus braços,

ab deler la boca besa
de Ioesa.

Los besos de ell amorosa
y afanosa,
rises encara trenant,
va tornant;
que risa y besos sa boca
mescla loca.

Ab fils de risa divina
lo domina
perque l' ànima de ell presa
té Ioesa
ab l' etern y alegre riure
de son viure.

- Per les rises y besos sofocada,
pel calor y caricies ardorosa,
de set abrasadora dominada
á lo pastor Ioesa díu queixosa:
—Deixam tranquila, que la set m' abraza.
Vulg aigua á vore si 'l calor me passa.

Allí molt prop de ahon los dos jugaren
una fontana plácida murmura

cap á la qual los dos s' encaminaren
pera gojar del agua la frescura,
que 'ls dos ansiaben de la font vehina
el beure l' agua fresca y cristallina.

Quant á la font hi hagueren aplegat
del agua 'ls dos begueren fresca y clara:
bebia 'n tèrra lo pastor gitat,
en l' agua de la font hundint sa cara;
mes la bella 'n les mans de aquest bebia
puix en ses conques l' agua l' ofería.

Quant loesa sa set tingué saciada,
fent com si beure encara ella vulguera,
dell en la pauma de la má rosada
y ab intenció perversa, falaguera,
ab la sa boca roja besuqueja
y en la sa pauma mestra cosquilleja.

Al sentir lo pastor ses máns besades
estalla en franca risa bulliciosa,
y alsant de sopte les ses máns banyades
y ab elles apretant ses galtes rosa,
los llavis de la boca de loesa
ab ansia folla 'l jove besa... y besa...

*
* *

Si vosaltres preneu de una cistella
que de cireres tota plena estiga
una sola y tiréu ab forsa de ella,
no será estrany qu' aquesta causa siga
de que les altres, per lo tall penjades,
detrás seguixquen de ella embolicades.

Aixina, desde 'l día en que los dos
de son amor probaren les primicies,
ardint foch en ses venes amorós,
son viure son caricies y caricies;
que 'n excesos de amor de igual manera
sol passar qu' al tirar de la cirera.

III.—Anyorances

Aixina com lo caprijós chiquet
que plora demanant algún joguet
y en forsa de plorar lo consegús,
y aquell joguet que llarmes li costara
quant apenes lo té 'n ses mans encara
se cansa de ell y pronte l' aburrís;

Així la bella, la gentil loesa,
aváns en fort amor pel jove encesa,
correspost qu' ha tingut lo seu amor,
la qu' aváns fea vida licenciosa
recorda y la desija luxuriosa,
que já la cansa lo fornit pastor.

Y veu pasar sos dies pensativa
sentint que lo desig crudel s' aviva
y que manánt vibra imperiós son crit...
La llástima á lo jove que l' adora
y lo lúbrich recort que 'l cor anyora
ab sa lluita desgarren lo seu pit.

Y mustia, pensativa y angoixada,
de incertidums y dubtes dominada,
los días póch á póch hi va pasant;
plora y sospira sens paraules, muda,
ab ulls febrosos, la color perduda,
que girarse 'n un altra va semblant.

Y així com dies antes ceguerosa
corría la montanya fragorosa
ansiosa de trobar á lo doncell,
avuí, tot sola per lo mon paseja
y hasta del pastor fugir semeja
puix rares voltes sol trobarse ab ell.

Puix qu' á l' ombra de un pí coput sentada
la cara 'n les máns seues apoyada
y sos genolls los colses sostenint,
al llunt posant mirada fixa y viva,
mentres les hores passen, pensativa,
los seus ensomnis lúbrichs va vivint...

IV.—Núbols de estiu

—«Jo vulg que 'm digues, nina, ta tristesa;
jo vulg que 'm contes pronte lo que 't passa;
les penes teues, nina, m' has de dir.
Que per aixó t' espléndida bellesa
en ardorós amor mon pit abrassa
y vulg les teues penes compartir.

«¿Será que per desgracia estás dubtosa
del amor ardorós que m' inspirares?...»
—«Tinch fé cega, Lucili, 'n ton amor.»
—«¿Será que tú... No vulg pensar tal cosa,
perque si tú, loesa, m' oblidares
de pena esgarraríes lo meu cor.

«Pero encara qu' aixó, loesa, siga,
respontme pronte puix ansiós t' escolte,
l' ánima plena de angoixat anhel.
Deixa ta boca que ta pena diga,
la veritat ton cor deixa que solte...
Sóltala y por no tingues si es crudel.

«Que sempre 's preferible la certença
encá que 'l cor, ferintlo, desgarrara
al dubte que batalla 'n lo meu pit.»
Sospira trista sens mirar loesa
al tèn dre jove qu' amorós parlara,
sense saber apenes lo qu' ha dit.

—«Tú surtíes aváns de la cabanya
y corríes buscantme enamorada,
qu' ansiosa desijabes mon amor;
ara, corres vagant per la montanya
tot sola, pensativa y angoixada,
per complet oblidant á ton pastor.

«Riguent aváns entre apretats abraços
passava nostra vida delitosa
trenant ardents y apasionats arrulls...
Ara, crudel me negues los teus braços,
la mèl me negues de ta boca hermosa
y la mirada de tos negres ulls.»

Acongoixada 'l pobre jove mira
encém ps que sofocat son pit batega
y ab mots dubtosos, fatigats y breus,
mes que parlar semblant qu' ella sospira,
molt anguniosa y fatigosa prega:
—«¡No 'm digues res y calla, per los deus...!

Y aváns que de parlar loesa acaba
en plors de pronte estalla sopitosa,
que sens poderho remediar lo vol...
Lo chic que queixes dolorós soltaba,
dolorit, ventla gemecar plorosa,
carínyós li prodiga son consol.

—«Oh, nina meua, 'n tant que 't vullg, loesa,
y mon amor crudel te martiriça...
Perdonam...» Ell termina suplicant,
y afegís mentres amorós la besa
ab apagada veu tendra y sumisa:
—«Pobra nina qu' estás per mí plorant...»

Corren son còs caricies ardoroses;
besant sa boca 'ls llavis de ell abrasen,
y satisfeta, sens voler, mig-riu,
puix en les belles hores amoroses
les penes y disgusts tan rápits passen
com en lo cel los núbols del estíu...

V.--Lo retorn

Mes pasats los accesos carinyosos,
quant del pastor Ioesa se separa,
los anyors y recorts qu' aváns tinguera
de nou renaixer sent en la seua ánima;
y ab forsa tanta y tan crudels estallen
que sense rumbo corre la montanya
ab lo seu caminar dubtós, incert,
los ulls febrosos, morta la mirada,
arrugada y vensuda la sa front,
sombriua, trista y sens color la cara...
Y aixina del estiu los díes passen,
y aixina per lo mont Ioesa vaga:
en febra encés son hermosísim cós,
y en ansies lúbriques ardent son ánima...
Y tan fort s' alsa á voltes son desig
y l' ansia tan impetüosa estalla
que li venen desijos imperiosos
de retornar á la ciutat llunyana;
mes lo recort del amorós pastor
—vanitosa de vores tan aimada,—
les seues ansies un moment conté
y en sos desijos logra refrenarla.

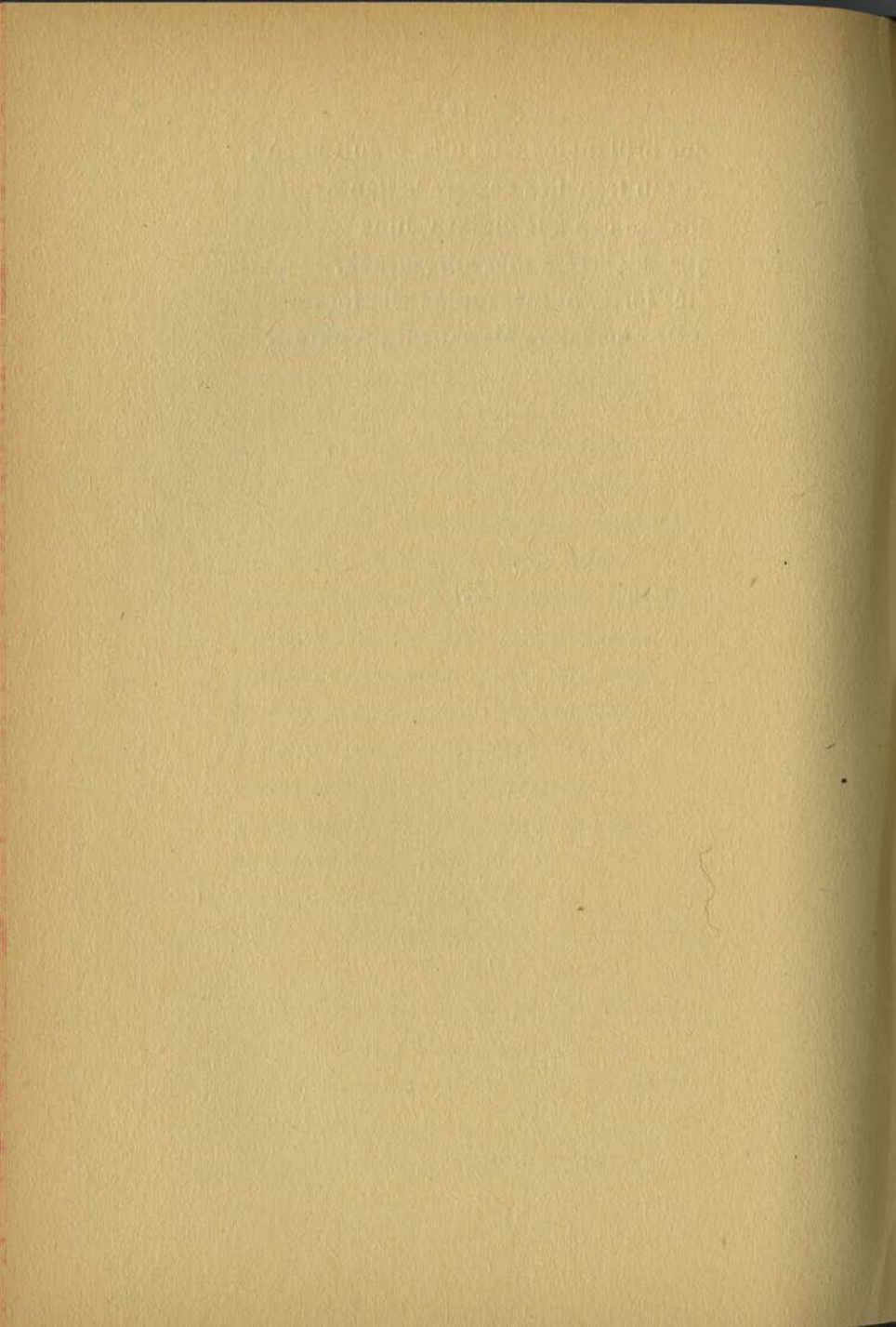
Mes un día vulgué la sort crudel
qu' al correr sense rumbo la montanya
aplegara ab sos peus cansats Ioesa
dasta un cim que domina aquella plana;
y veren desde allí sos ulls ansiosos
la ciutat per la llum del sol banyada,
tota blanca, magnífica y hermosa,
de riques villes tota rodejada,
per les caricies semejant dormida
de la mar falaguera que la banya.

Vingueren allavors de uns altres dís
les ansies y recorts ab forsa tanta
que s' ofega son pit qu' ansiós batega,
y moseguen ses dens sa boca grana,
y ab les máns seues lo seu cap sosté,
y en les venes la seua sang abrasa...
Y pensa que si vuí tornara lliure,
viuria com hi viu la cortesana,
y que siguent sa cara tan hermosa
en ales la fortuna la portara...
Y aixíns la seua folla fantasía,
tenint son fré del tot perdut, somniaba;
y tal es lo delir aquell que sent
que si 'l recort del jove torna á l' ánima,
tan remenut y llunt llavors lo veu
com si 'n somni crudel l' atormentara...

Y sos desijos y ses ansies creixen
y dominen son còr ab forsa tanta,

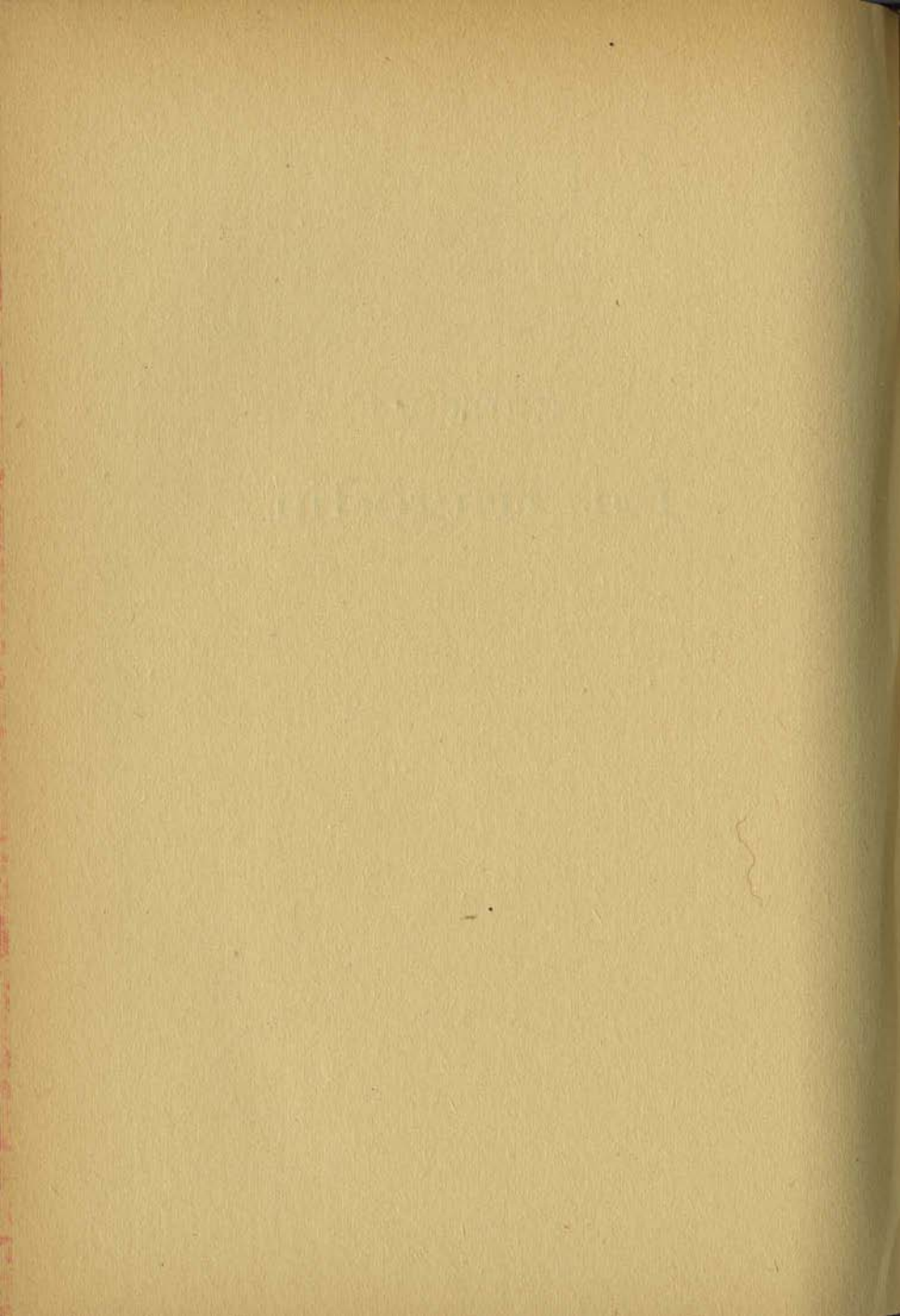
que brillant los seus ulls, erguit lo còs,
en tan frenética carrera 's llansa
ansiosa cap á la ciutat vehina
que sa carrera més apresurada,
més forta, ni més rápida ella fora
si 'ls seus talars Mercuri li prestara...

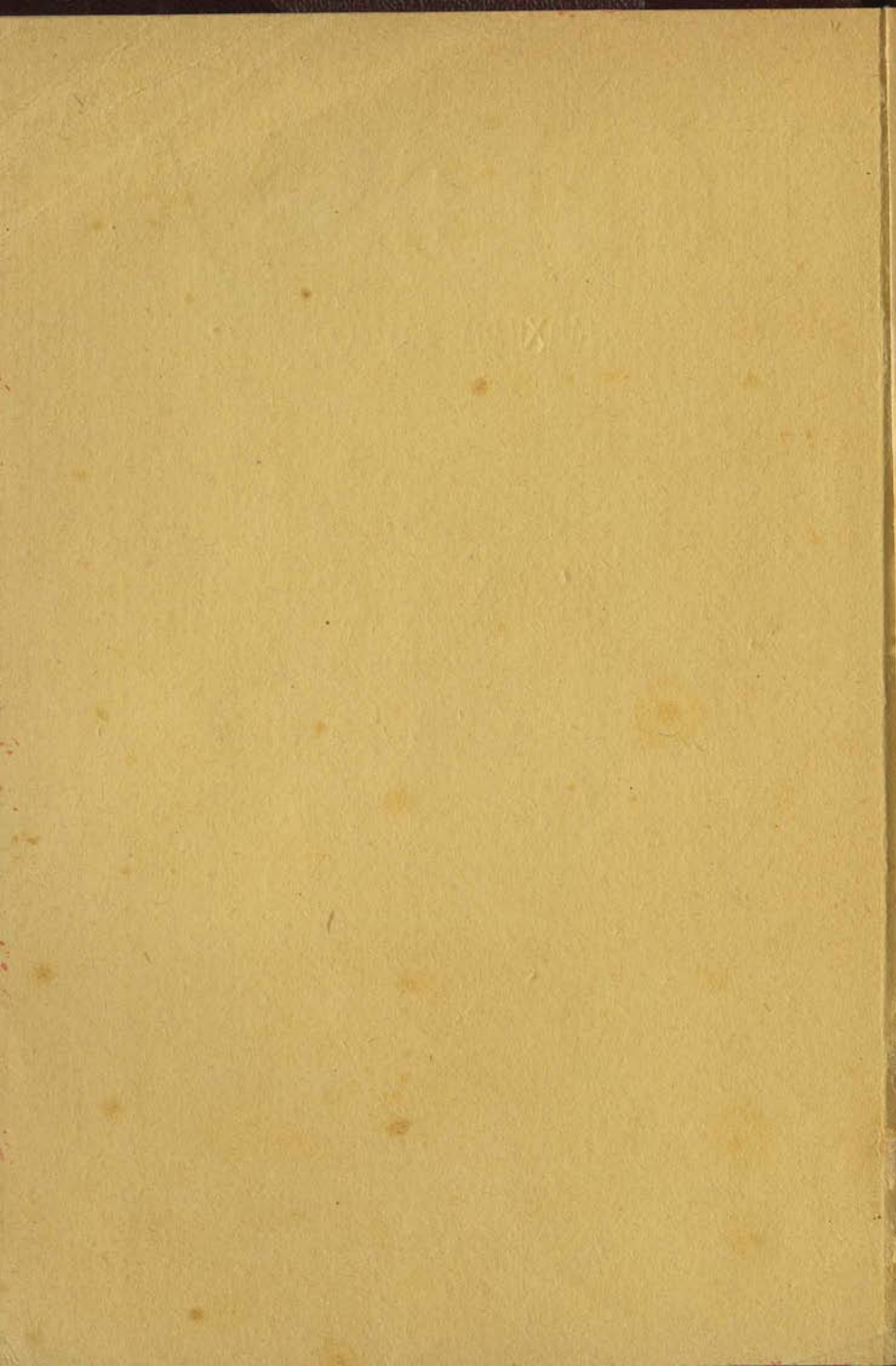

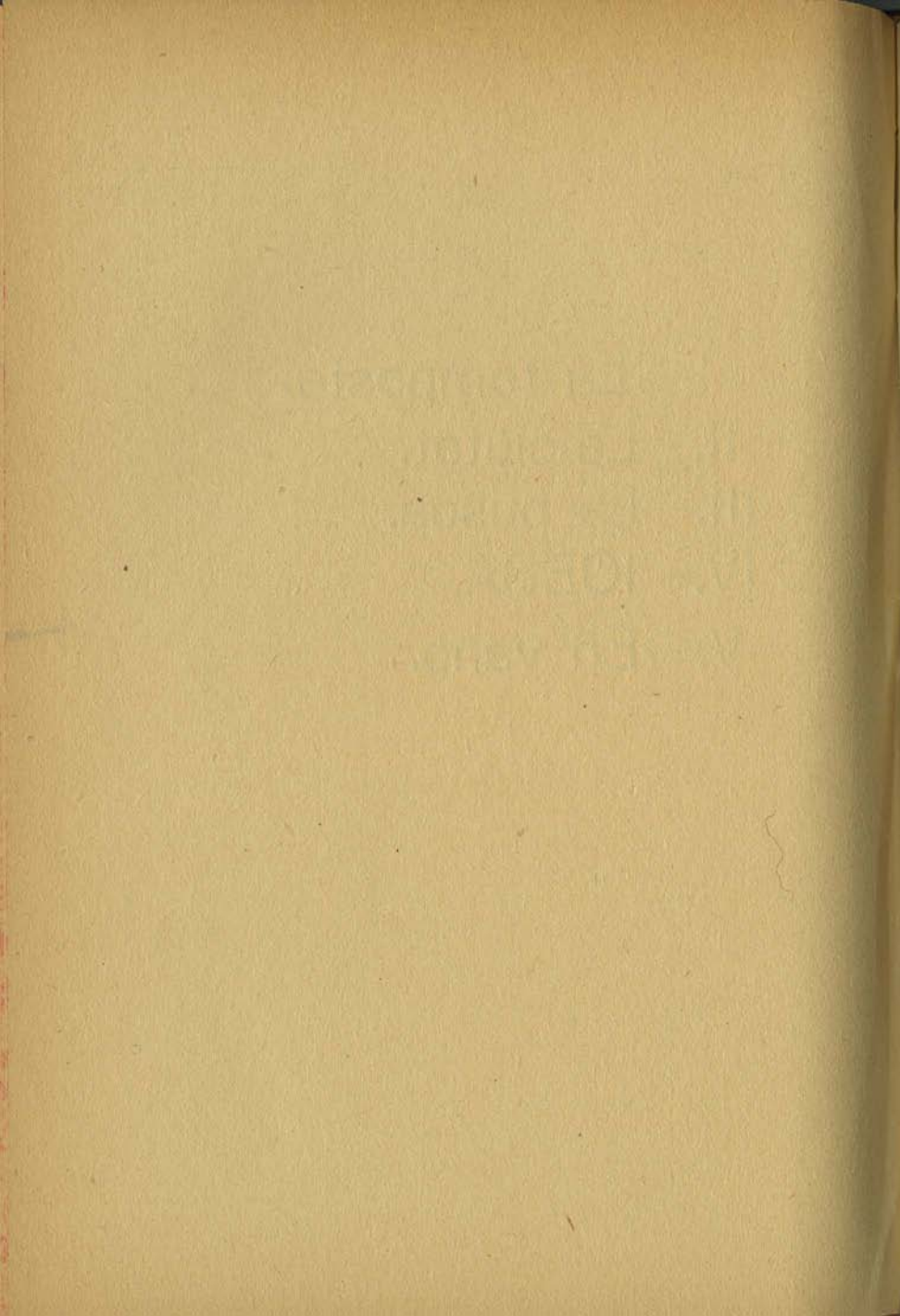
CANT V

La tragèdia

- I.--La tempesta.
- II.--La ciutat.
- III.--La busca.
- IV.--IOESA.
- V.--En vano.

I.--La tempesta

Vosatros, vist habeu lo cel puríssim
al caure la vesprada 'n primavera
per los núvols cubrirse rapidíssim
girant en fosca la sa llum primera
y per sa pau cambiar lo fragosíssim
estruendo de tempesta vocinglera,
que sempre trás la calma més tranquila
la tempesta les tèrres aniquila.

Y habeu vist de la tèrra engalanada
ab poms de flors y fruites primorosa
quant vé la primavera benhaurada,
mustigar la tempesta fragorosa
—al arrasar los camps la pedregada
y desgarrar los àmbits horrorosa,—
del camp les flors bledanes, perfumades
y les fruites apenes sahonades.

Y al músic rosinyol qu' alegre trina
la pau trencant de dolsa nit serena

ab la sonata armónica y divina
qu' ab dolces notes armonioses trena,
l' haureu vist, una má engabiantlo indina,
finir son cant que l' enmudís la pena,
puix pergué dolsa veu y la alegría
l' hermosa llibertad al pedre un día.

La nau que busca una llunyana tèrra
la mar crusant blavenca y sosegada
forta tempesta 'l estallar qu' aterra
horrorosa sonant desenfrenada,
ab les ones y vent en fiera guèrra
lluitar vosaltres víu desmantelada,
engolint l' aigua de la mar fragosa
la nau que font crusantles orgullosa.

Y axis en tota cosa de la vida,
que molt póch temps les alegríes duren,
puix sempre trás la dija benehida
los dolors nostre còr crudels torturen,
que sempre la fortuna 'n sa fugida
cohort de penes deixa que perduren
y sempre son en nostra vida amarga
la dija breu y la desgracia llarga.

No 's estrany, puix, que del fornit pastor,
abandonat per la gentil Ioesa,

en lo tindre ferit de lo seu còr
y l' estupor passat de la sorpresa,
desconsolat estalle lo seu plor
ab son ànima plena de tristesa;
que tant sa pena 's fonda y dolorida
com dolsa fón la ditja de sa vida.

Ab la sa cara pàlida y plorosa
ell vaga caminant per la montanya,
una punja crudel y dolorosa
sentint clavar-se aguda 'n son entranya
tan verinosa, forta y anguniosa
que lo plor de ses ulls ses galtes banya...
Tan pronte acongoixades llarmes solta,
com brama verinós alguna volta.

Que la calma fugí de lo seu pit
puix lo dolor en ell tan sols impera;
passa despert les hores de la nit
y en vigilia crudel se desespera;
tan brutal cambi energich ha sufrít
son viure que trenant de dijes era,
que los suplicis que Plutón donara
menys crudels foren al patirlos ara.

Del ombra de la casa protectora
ab horror fuig, y verinós renega

de sa pena crudel, desgarradora,
que 's tan pesada que son pit ofega,
y á la veu de los vells consoladora
sos òits tanca 'qu' escoltarla 's nega,
puix sols pensant passar les hores vol
en sa desgracia trista y negre dol.

Y aixina llarmes y sospirs trenant,
la dija antiga per complet perduda,
la montanya el pastor hi vá crusant
sa cara per les penes abatuda,
lo ramat per lo mont abandonant
y oblidada la flauta seua y muda,
que sols al aire dona sa querella
cridantla sempre y recordantse de ella.

Son anyor un matí tan fort estalla
que já demprés de 'n lo seu cór sostindre
ab lo seu desengany crudel batalla
y sens poder son ímpetu contindre,
á l' urb endresa 'ls passos á buscalla
y son amor contarli y ferla vindre
á forsa de raóns y prechs aimáns
pá que sa reina siga com aváns.

II.--La Ciutat

Quant aplega Lucili junt la porta
de la ciutat crudel y maläida,
son caminar lo pobre jove, para,
qu' estalla 'n lo seu pit temor mol forta,
que 'n lo seu seny la sang batega ardenta
y agloparse la sent tota 'n sa cara...
Les ansies y temors en guèrra cruènta
y renyida batallen
que 'ls dos furiosos en son còr estallen...
Y acongoixat alhora que dubtós;
ab ansia folla lo seu cor glatint
y en lo temor sumit son seny paurós,
tals impresións distintes vá sufrint
que guèrra tan crudel y dolorida
may sofrira ab la mort lluitant la vida.

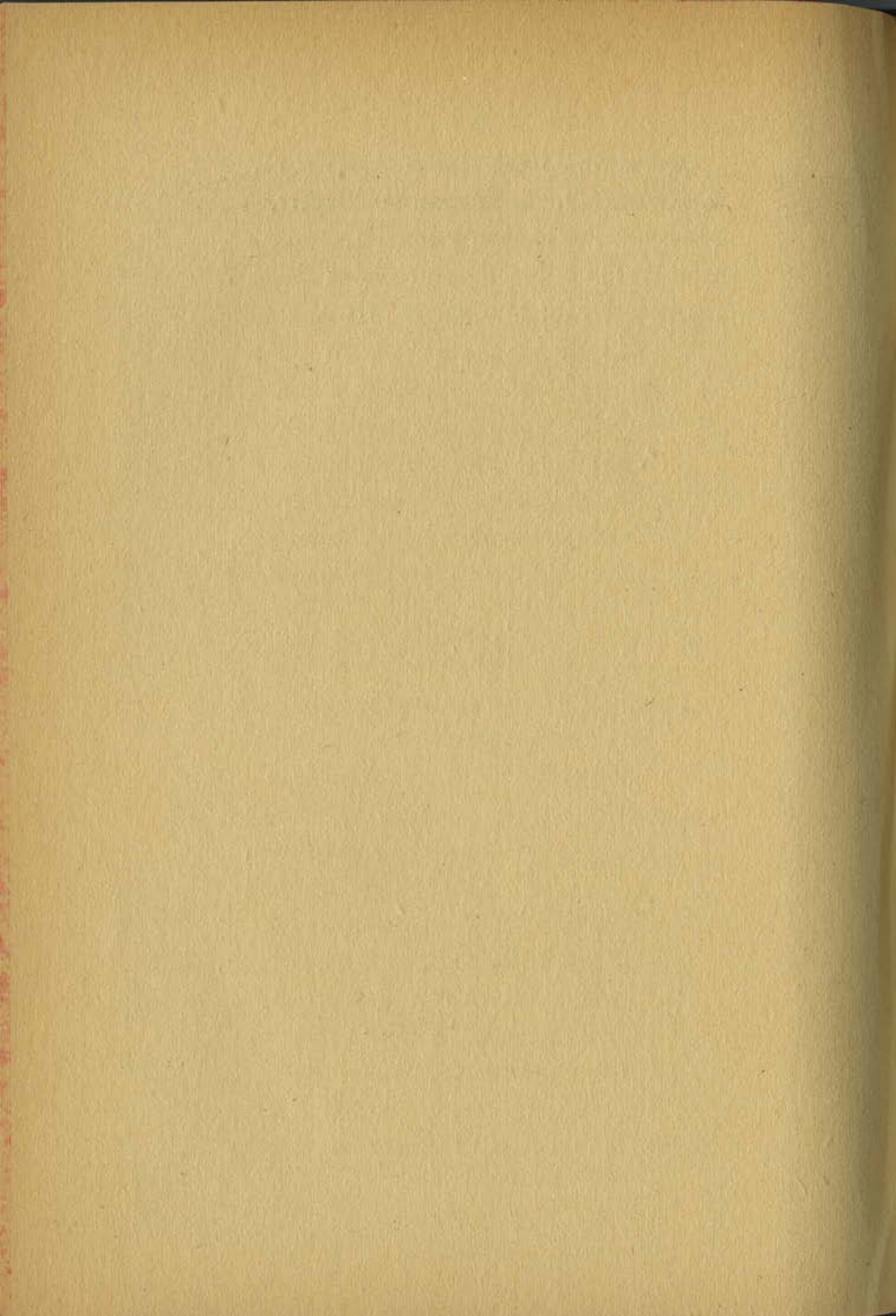
Y dubtós, abatut y maretjat,
atónit front á la ciutat inmensa,
cabila lo pastor anonadat
y en sa crudel interna lluita pensa:
aquella forta lluita verinosa

que la seua ànima y son còr destroça...
Y aixina, son torment sufrint horrible,
à la voreta del camí reposa
que li sembla imposible
en la ciutat tan gran y populosa
encontrar à la bella dançarina...
Y abatut, maretjat, dubtós... aixina,
la ciutat mira l' jove misteriosa,
al costat del camí son còs caigut,
en febra encesa la sa carn cansada,
l' ànima per la pena destroçada
llarmes plorant y sospirant vensut. .

Ab sa desesperant monotonía
les hores van passant de la vesprada...
Així com passa un día y altre día
de aquesta vida nostra desdijada.
Lo daurat Helios presurós camina
perseguint à la lluna 'n sa carrera;
la montanya vehina
de pronte tapa la sa llum postrera.
Trena la mar ses ones cadenciosa;
plácit y sosegat Favonio 's mou,
y de l' urb en les vies, bulliciosa,
la gent com trena caminant sos pasos
ab igual fragorós murmuri s' ou
que run-runar de abelles en los basos...

Qual si de un somni lo pastor sortira,
trás llargues hores de somniar despert,
de pronte s' alsa rápit y sospira,
asombrat lo bullici de l' urb mira
y pels carrers al caminar se pert...

III.--La busca

Aplega la nit; finís la vesprada,
sense calor, frèvol, sa cara daurada,
 encesa y bermella,
rere 'l mont amaga lo trist sol ponent.
No 'n hi ha ningun núbol. Allá per Orient
 titila una estrella.

De lo mar les ones ruidoses bateguen.
La brisa murmura, les ombres apleguen,
 aplega 'l misteri...
Trencant de la nit la pau soberana
al llunt un cuquello les notes desgrana
 de lo seu salteri...

Quant del somni 'l jove en sí fon tornat
una y altra vía de aquella ciutat
 va 'l pobre cuitant.
Quant veu marejat una ombra fembrina,
ansiós de trobar á la dançarina
 s' atura dubtant.

Bategant l'angoisa en l'ànima seua
carrers y carrers ab vértich ell creua,
reblít de ansia 'l cór.
Y va caminant lo xic tan depresa
que sense voler ab la gent tropesa
lo pobre pastor.

Y axí, fora seny, marejat, ansiós,
vies y més vies creua presurós
Lucili corrent...

Igual l'aigua térbola, superbia y ruidosa,
la conca devalla, aspra y pedregosa,
de fragós torrent.

Y així los seus passos trenant presurosos,
donant moltes voltes, als barris luxosos
lo pastor aplega.

Les comes tremolen, son pit fatigós
alena, 'ls ulls cremen y el cór temerós
ab ansia batega...

Ab luxo y farúms que 'l seny ubriaguen
moltes cortesanes per los carrers vaguen
ses gracies mostrant.
Y al pastor li sembla trobar á loesa
sempre que coqueta alguna bellesa
creua per davant.

Maläint camina sa sort desdijada,
y crudel renega á cada vegada
que son cór fallís...

Y axina, entre espentes, com alucinat,
á voltes parantse, foll, per la ciutat
son cuitar seguís.

De la nit hermosa buscant la frescura
belles cortesanes mostrant s' hermosura
pels carrers pasejen.

Ab joia caminen, gentils, perfumades;
coquetes mig-riuén ses boques pintades,
sos ulls espurnejen...

Al cel les estrelles tremblen mansament.
Entre elles ja brilla la lluna de argent.

Ses ales llaugeres
Favonio meneja, y porta 'n ses ones
llaugeres y fresques de jardins y dones
olors falagueres.

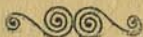
Aumenta la gent, lo bullici creix;
fragós abeller la vía pareix...

Lucili buscant
per allí camina. Una dona 'l mira,
davant dell se para y tendra sospira
ses formes mirant.

Prendada tal volta de son hermosura
mig-riguen lasciva davant de ell s'atura
ofrenantli amor...

Mes ell, despreciantla, pel carrer avança
en tant que mil pestes ofesa ella llança
del aspre pastor.

Passen hores y hores... La jornada ruda,
les penes, cansanci, ab la fé perduda
y desesperat,
el fan caure 'n tèrra... Front sos ulls febrosos
girar los objectes veu vertiginosos...
y morir sentinse, dormit ha quedat...

IV.--IOESA

Per l' aurora joliva y sonrosada
es l' ombra trista de la nit trencada;
asoma 'l sol, encesa, grant, daurada,
sa cara per lo mar congestionada.

Y per la llum del sol ardent cegades
s' amaguen les estréles afrontades.
Bulliciosos en l' alt de les teulades
los teuladins gorguejen ses piulades.

Algúns esclaus, á voltes, afanosos
cap al mercat caminen presurosos,
y de 'ls carrers que dormen silenciosos
trenquen la pau ab passos vigorosos.

Alguna volta algún patricí passa
que de algún ágape regresa á casa
y no 's raro á pesar de sa caxaça
qu' algunes eses caminant ell fassa,

Tal com cansat aquella nit caiguera,
com si un ensomni molt crudel tinguera,
ab la sa cara trista y llastimera
sonant sa veu en somnis planyidera,

s' encontra 'l pobre y desgraciat pastor
rendit per la fatiga y lo dolor;
que tan al fondo li ferís lo còr
lo crudel desengany de son amor.

Lo carrer ahon lo pobre xic dormía
en lo silenci més complet seguía,
qu' encara tota casa de tal vía
de sa porta 'ls ventalls tancats tenía.

Trenant les seues rises bullicioses
tres jovens cortesanes, molt hermoses,
per lo carrer van avansant calmoses,
alegres, satisfetes, jubiloses.

Son totes tres de espléndida bellesa:
y es la més bella de les tres loesa...
Anant distreta, ab ell una tropesa
y al tropesar damunt de ell cau estesa...

Lo puntapeu sentint que l' han pegat,
pel pés de la caiguda sofocat,
de un bot s' alsa Lucili apresurat
al ser de lo seu somni despertat.

Y oint les belles rises joguinoses
que solten les falenes jubiloses,
restrega los seus ulls, que les hermoses
les creu visions de somni delitoses.

Mes al sonar de pronte cristallina
alegre risa clara y argentina,
ansiós á la que riu lo xic s' arrima
puix á ella per les rises adivina.

Mes, al conéixerse de pronte 'ls dos,
ella trenca son riure bulliciós
y mira ab dolorit semblant paurós
al jove que dudant la mira ansiós.

En somnis lo pastor crèent trobarla,
sens atrevir-se apenes á tocarla,
trás de abobat un rato contemplarla,
de sopte, sofocat, aixina parla:

—«Vine y escoltam que jo vullg parlarte,»
d'ú prenentli una má y tirantli de ella.

—«Vine, que ma tristesa vullg contarte
á tú qu' eres tan ruín com eres bella.

«Perdonam, jo lo que me dich no sé;
sols sé que 'l viure sense tú me pesa
y qu' un esclau jo sempre teu seré,
que la vida no vulg sens tú, Ioesa.

«Que recorde anyorós aquells bells díes
en que la vida alegres compartiem
besos trenant y dolces alegríes,
puix sempre 'n amorós arrull vivíem...

«Nostre plácit parlar en la cabanya
los dos en febra de carinyo encesos,
y el correr vagabunts per la montanya
caricies prodigantmos y ardents besos.

«Puix que 'ls dos cegos de ansies amoroses
caricies y caricies sols trenabem...
Y aixina, nostres hores delitoses
dijosos y contents los dos pasabem.

«Si m' ensenyares á voler, Ioesa,
per qué de mí tan pronte tú fuixgues

deixant per tota prenda la tristesa
puix que la dija meua t' endugueres?

«Conta, ¿á qué fon deguda ta fugida?
¿es que 't cansares tú de mon amor,
es que 't pesaba nostra ruda vida
ó era fals ton carinyo á lo pastor...?»

Y tenint los ulls fixos en l' hermosa
lo jove ses paraules rápit talla,
que la veu agitar-se tremolosa
en l' ánima sufrint crudel batalla.

Mes de pronte, tranquila y sosegada,
alsant los ulls, desfentse pronte de ell
y gelada clavantli sa mirada,
aixíns, calmosa diu á lo doncell:

—«Mira, Lucili, aquells dies fugiren
com ensomnis passats encisadors...
Si com llavor avuí los dos vivirem,
¿seríem tan dijosos com llavors?»

«Era precís, Lucili, que 't deixara;
necese volar de flor en flor,

aixís perdona mes paraules ara
y oblida, amich Lucili, mon amor.

«Viu de los bells recorts passats, Lucili,
que res t' aliviará que me maldigues...»
De sobte, com buscant lo seu auxili,
fui agarrantse al brás de ses amigues.

Queda 'l pastor de peu tenintse apenes,
com foll y sense llum en la mirada...
Ja llunt, mirant, se giren les falenes
soltant les tres burtona carcallada...

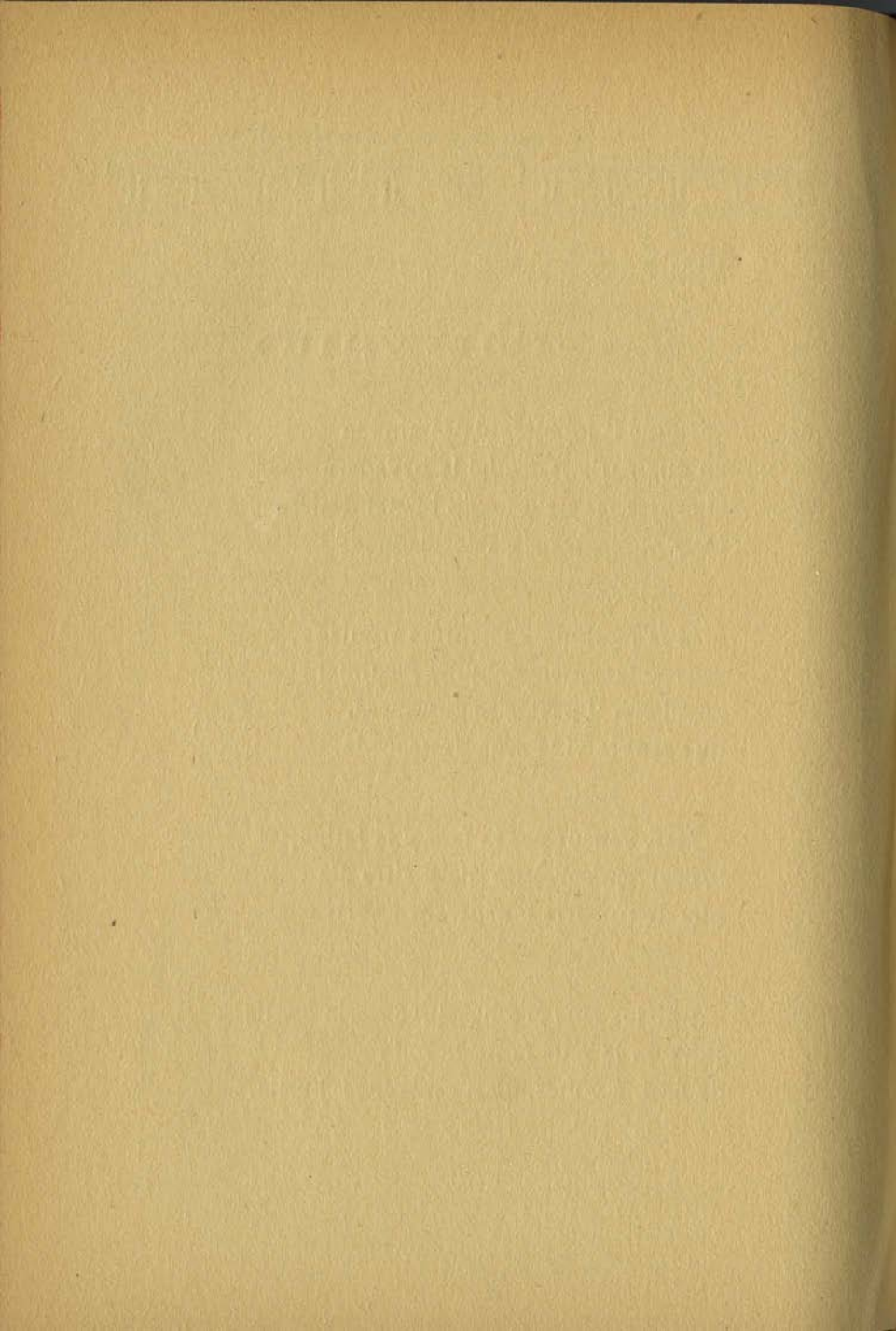
V.--En vano

Desde l' inolvidable matinada
en que parlant crudel la bayadera
s' esperança de un colp brutal desfera
trenant alegres rises despiadada;

la fé perduda y l' ánima tronjada,
sens soltar queixa alguna llastimera
en silenci 'l pastor se desespera,
que sent la vida seua destroçada.

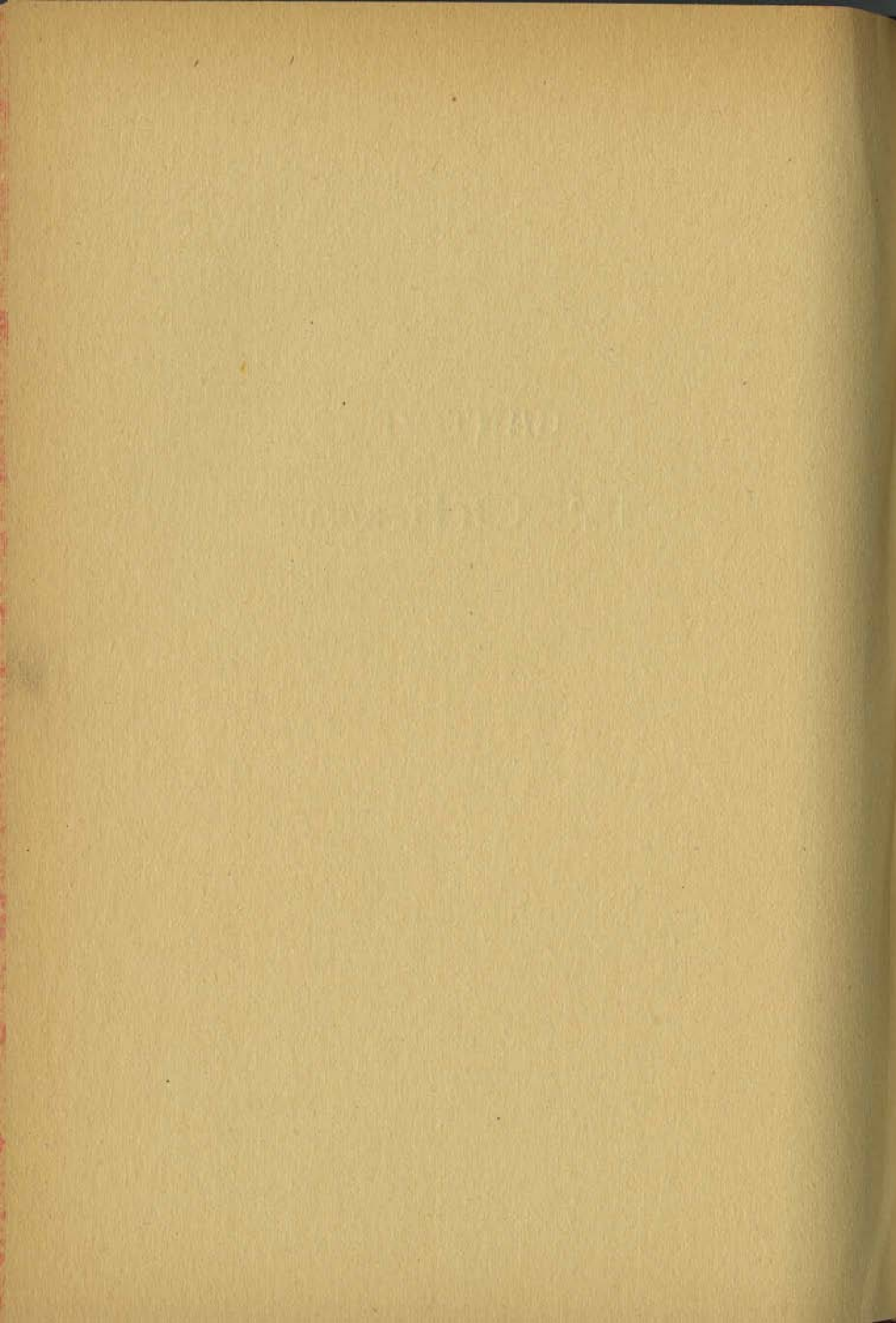
Mes, vensut per la fam y la fatiga,
los carrers corre un día y altre día
que de trobarla l' esperança abriga

y ab los seus prechs convénserla confía...
Puix en la seua fantasía folla
de nou, á voltes, ~~de~~ l' esperança brolla.

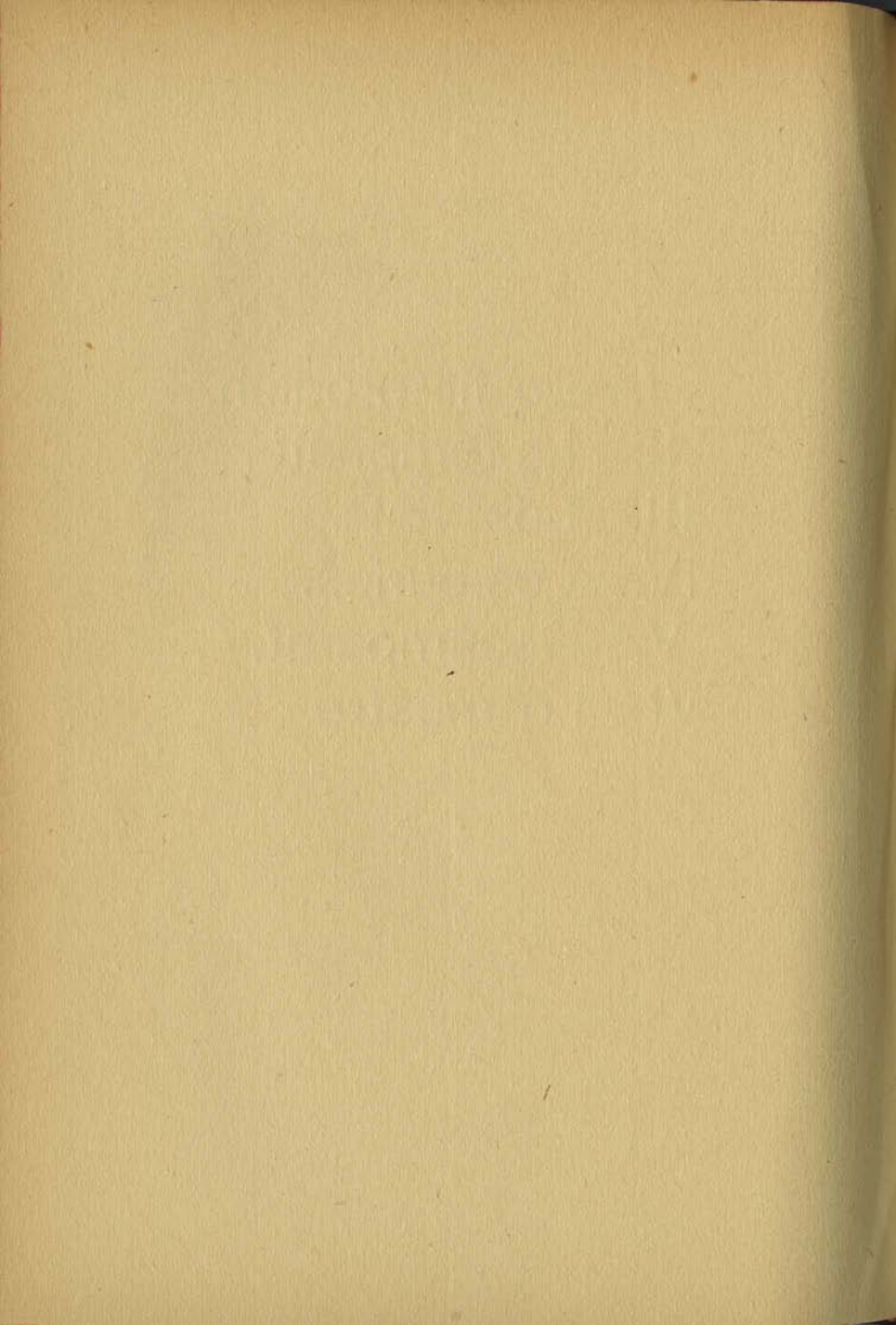

CANT VI

L' Odisea

- I.—Lo fill pródich.
- II.—La tempesta.
- III.—Los vells.
- IV.—Les burles.
- V.—Desamparat.
- VI.—Lo mestre.

I.--Lo fill pródich

Sens soltar una queixa 'l jove mut,
com si un pés en sos muscles ell portara,
derrotat y abatut
pálida y mústiga la seua cara,
ab la sa front vensuda y sūorosa,
la carn paseja seua miseriosa
per la ciutat ab passos breus, dubtosos.
Es pálida y trencada la color,
fosca y vensuda 's la sa front rugosa
per lo pés del dolor,
y tan sols brilla encesa
en los seus ulls plorosos
una flama febrosa.
Y tal es l' expressió de sa tristesa
que 'n l' ánima conmóu la seua traça ..
Aixís de la ciutat pels carrers passa
ferit per la fatídica Ioesa.

No 's raro que tal volta revelantse
y en altre 'l jove per complet trocantse,
per lo verí impulsat que fier l' ostiga
imprecacions cansat violentes llanse
y de loesa y son amor maldiga...
Y estant tot sol amenaçant braceja;
contráu la cara ab furia verinosa;
la mirada ferís dels ulls furiosa,
y sa boca febrosa
blanca escuma babeja...
Y tal l' aspecte es de lo trist pastor
fier y amenaçador,
y tal sa carn s' agita tremolosa,
que parantse curiosa
á mirar lo la gent
y foll creguentlo, solta llastimosa
tristes exclamacions de sentiment.

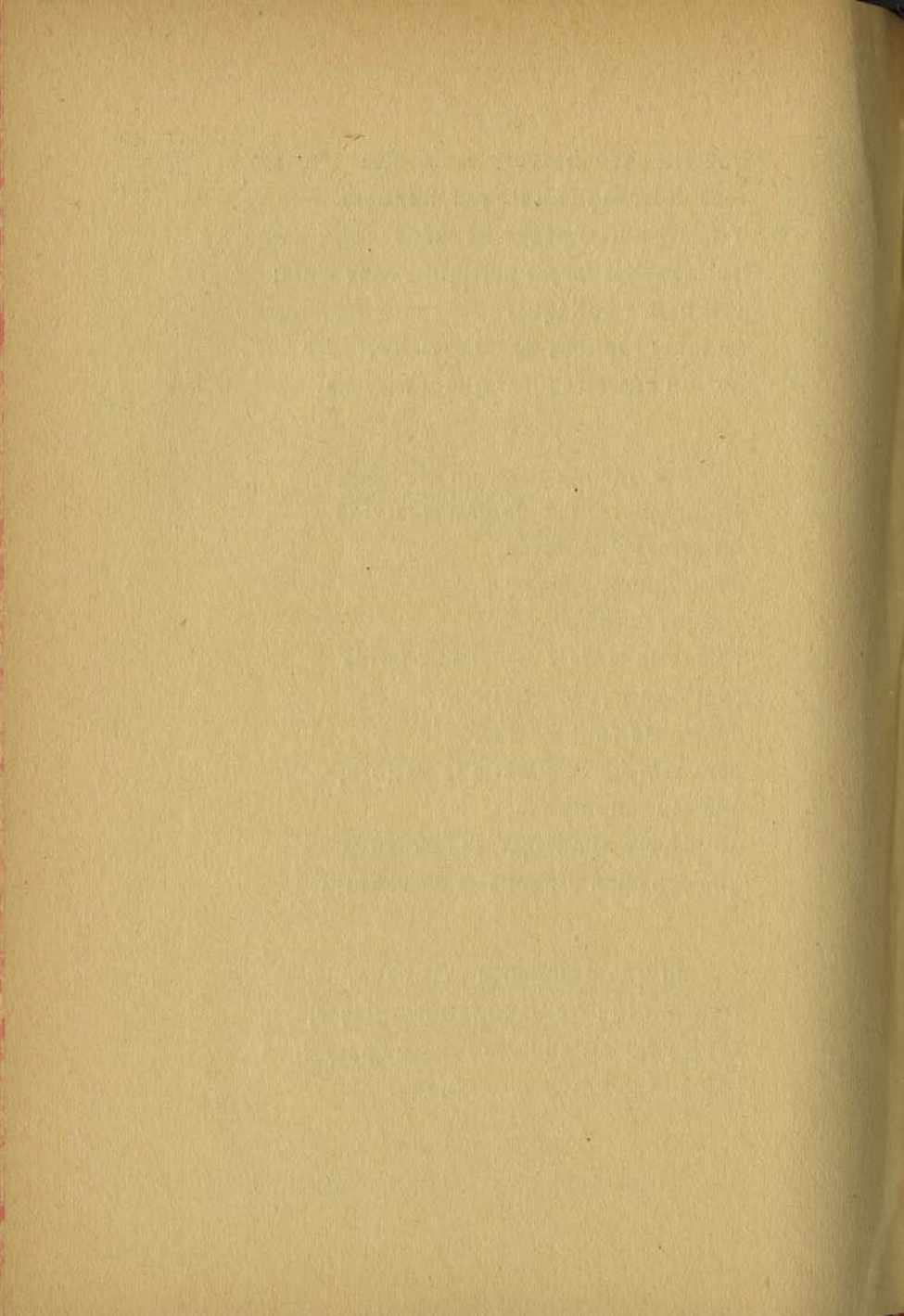
Abatut á vegades pel dolor
y á voltes verinós, desesperat,
recorre lo pastor
les plaçes y carrers de la ciutat
sens que jamay trobar lo jove puga
per la ciutat aquella
á loesa la bella.

Y aixís, passant los dies
lo desgraciat pastor se desespera,

que viu entre horroroses agonies
sens esperança tindre tan sixquera.
Y tals y tantes penes ell sufrís
qu' aquelles forces pert qu' aváns tenia;
y el pastor enflaquis
ab tanta rapidés, de tal manera,
qu' un espectre dirás que 'l jove sia.

Dasta que ja cansat un día aplega
en que plorant sa desgraciada vida
miseriosa y marcida,
de son amor renega;
y el jove reposarse
volent de tanta y tan crudel ferida
com destroça s' entranya,
de pronte vol tornarse,
pera sempre oblidan á la perjura,
á la seua montanya;
qu' espera al aplegar á la cabanya
que consolen los vells sa desventura.

Y en una nubolencia matinada,
trencant lo jove 'ls funestosos llaços,
rápit y ansiós endresa los seus passos.
cap á la pobra casa desdijada.

II.--La pluja

Per lo camí que la montanya
torsút creuaba
cap á la mísera cabanya
los torpes passos endreçaba,
ferit de pena 'l tendre cór,
lo trist pastor.

La senda ab calma recorria,
pendent, fragosa;
aquella senda qu'algún día
creuara ab ell la dona hermosa...
La que llavors era sa vida
y ara es fugida.

Sentint en l'ánima tristesa
abrumadora,
llarmes de anyor y de tendresa
adolorit lo jove plora...
Que lo bell goig qu'amor donara
dolor es ara.

En un ribás lo xic s' assenta
cansat tal volta,
y á son penar l' ànima atenta,
lo seu patir al aire solta.
Qu' es son dolor com una garra
que 'l pit desgarra.

Corren pel cel núbols espesos
y tormentosos;
algúns rellams brillen encesos
y els tróns retomben fragorosos.
Lo vent los arbres desgarrant
corre xiulant.

Que la tempesta aváns llunyana
dessús lo mont
se desenrolla sobirana
ab lo bramar del tró profund
que de la fréstega montanya
somou l' entranya.

La pluja cau forta, copiosa.
En rolls baixant
per les barranques va furiosa
l' aigua los arbres arrollánt...
Y mouen tróns y pluja y vent
trantoll violent.

L' ànima seua de esglay morta,
de tèrra alsanse,
en correguda gran y forta
de pánich plé lo jove 's llanse
ab tanta furia com orat
en llibertat.

Frenétich son cuitar seguia
per la montanya;
de tant en tant violent fería
un llamp sos ulls ab llum estranya,
sens llum deixant á lo doncell
lo seu destell.

Y així fugint paurós Lucili
corre buscant
de la cabanya 'l pobre auxili.
Y tant plé de ansia vá cuitant
lo xich tan cech y tan depresa
que 'n tot tropesa.

Ab los cimats nafren sa cara
del mont los arbres.
Torpes del xic los peus, esbara,
ó bé tropesen corrent barbres.
Cäent á voltes y acursantse
violent avançe.

Vensuda la sa carn batega
adolorida;
ceguen sos ulls, son pit, s' ofega;
sentint fugir la seua vida
en tèrra al fí, ab lo seny perdut
ell ha caigut.

III.—Los vells

Rápidament finís
la pluja que caiguera aváns copiosa
y lo cel s' aclarís,
qu' al mar fuig la tempesta fragorosa.

Per los barranchs del mont
en roll terrible l' aigua se despenya
semblant la fi del mon,
desgarrant l' arbre y somovent la penya.

S' engrunsa lo vent suau.
Solta lo mont farúms y aspres olors,
y dalt, en lo cel blau,
Iris pinta son arch de bells colors.

Los pastors qu' anhelosos
en la casa buscaren acullida
contemplen dolorosos
los danys que feu la pluja ja finida.

La tempesta horrorosa
comentaben amarchs plorant los vells:
¡tempesta més furiosa,
ni trons, ni llamps may veren com aquells!

¡Si més hores durara
la tal tempesta 'n lloch de sols un hora,
tot hom del mal parlara
que fera la tempesta aterradora!

En calma tot está:
ab fresch murmuri corre l' aigua roja;
se mostra 'l bosch bledá,
l' au piula, ab la frescor la tèrra goja.

Caminen pasejant
los vells gojant de l' aire y sa frescura...
Paurós lo seu semblant,
de sopte lo que vá davant s' atura.

Qu' ab lo sentit perdut,
nafrat y pàlit y sangrant la pell,
en la senda caigut
hi veu al pobre atormentat doncell.

Paurós lo vell el mira
y el palpa, y coneguent-lo que 's Lucili,
sens veu pasmat sospira
á sos companys lo vell pregant auxili.

Los vells tots acudisen;
ab aigua fresca 'l front ardent li banyen,
ví ranci li oferisen
y les ferides de son còs restanyen.

Lucili ansiós respira
soltant al moures queixa dolorosa;
als vells agrait mira,
gracies sa veu donant-los llastimosa.

Y als conmoguts pastors
que no 'l despajen angoixat ell prega...
Y al rompre 'l xich en plors
parlar no pot que lo seu pit s' ofega.

Y los vells lo consolen:
que 'n son pit deixe naixer l' alegría,
que vorel trist no volen...
Y aixina passa un día y altre día...

Dasta qu' aplega un de ells
en que ja bo, que 'ls conte de sa vida
lo prech li fan los vells.
Agrait lo pastor, ab veu feblida
s' història conta amarga y maläida.

IV.--Les burles

Y oïnt los vells com conta
aquella història mísera
posen la cara escéptica
sens saberne de amor;
que non saben paraula
de les ansies quimèriques
qu' atormenten en l' ànima
al desgraciat pastor.

Y fortes carcallades
los vells solten satíriques,
sa mirada maléfica
entre sí tots cambiant;
que la que 'ls conta 'l jove
narració trista y épica,
com si fora burla ática
los vells van escoltant.

Lo jove oïnt la burla
de aquella risa incrédula,

la sa contalla històrica
avergonyit suspent;
que 'l pobre xic la risa
en sa consciencia càndida
no compren de esta rústica
y montanyesa gent.

Y la burlona risa
crudel li nafra l' ànima
que les escolta atònita
al dolorit pastor;
qu' aquella gent grosera
sols ne sap de bucòlica
y de la deidat báquica
é ignora qué 's amor.

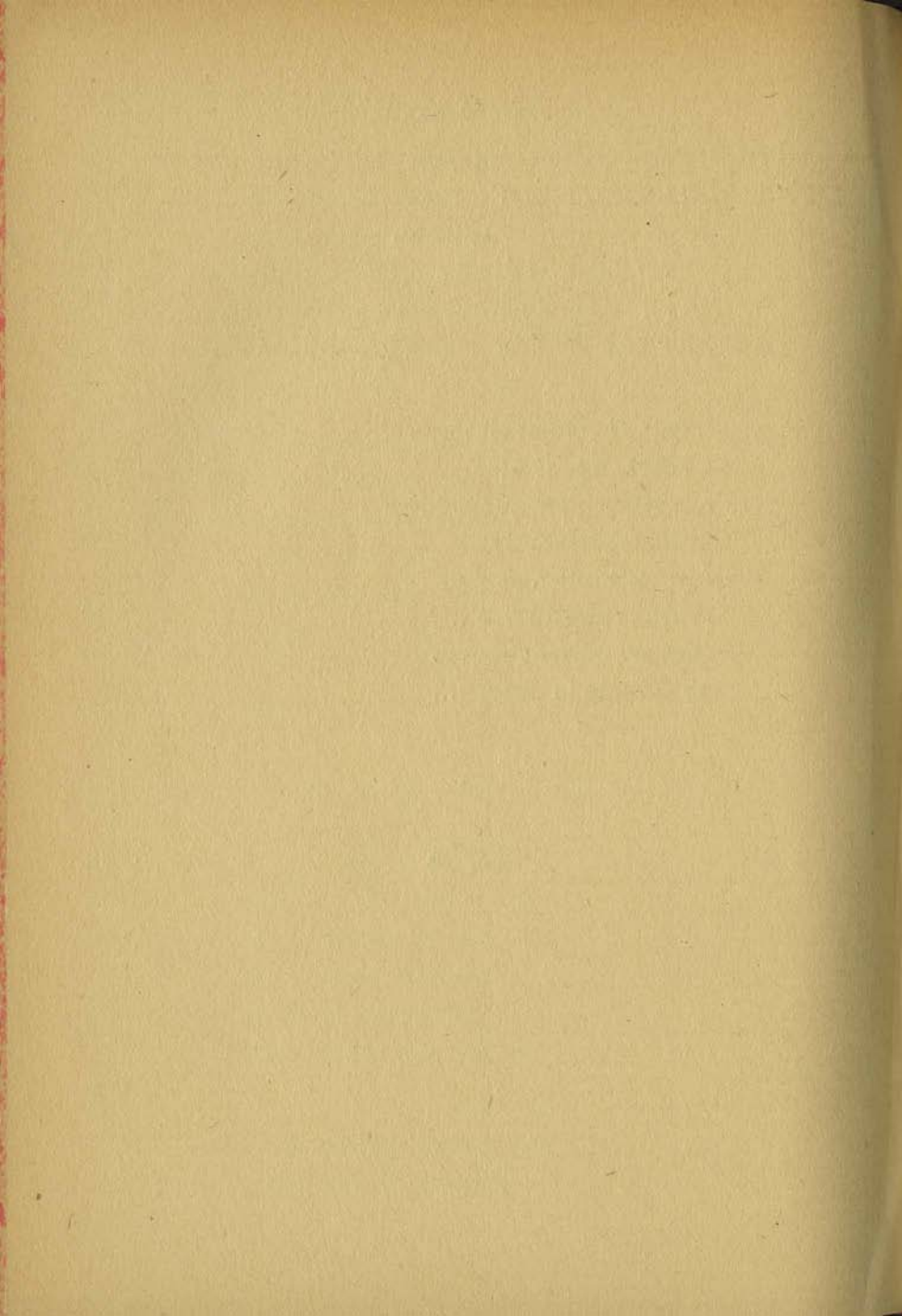
Quant en sos marcits llavis
y fentla morir lánquida
la carcallada histèrica
finisen ja los vells,
lo jove ab veu feblida
que modula tendrísima
els fá sentida súplica
que tinguen pietat de ell.

Los prechs los vells òint
y ab intenció maléfica

li diuen que ses súpriques
del tot inútils son;
qu' al demanar son puesto,
en son ausencia última
un jove de la Fócida
pel jove posat fon.

Qu' á la ciutat ell torne
á buscar á la fémina
qu' ella pot ser que pródiga
se compadeixca de ell...
Los vells solten de nou
la seua risa estúpida...
Oint ses burles cíniques
de allí fuig lo doncell...

V.--Desamparat

Com músic rosinyol que suäu trina
de nit en la foresta fosca ombrosa
y la fá viure ab música divina;
com cigala que canta estrepitosa
desde que naix lo sol hasta que mor;
com la tornasolada mariposa
qu' alegre vá libant de rosa 'n rosa;
com lo grill cantador;
frondós, magnífich com l' espléndit arbre
que brolla fresques flors en primavera;
com aquella obra de Art tan acabada
antiga escultural Venus de marbre
tan sols naixcuda pera ser cantada...
Així fon sa vida ¡qué hermosa era;
Llavors l' ánima seua enamorada
era Art, trí, mariposa, flor y veu
pera cantar sols feta l' amor seu.

Eren llavors les hores de sa vida
benèhides, alegres, joguinoses,

sens hi haber enjamay de dolorida
una hora solament de les pasades,
que mirant ses ninetes encantades
los ulls seus ab mirades carinyoses,
contemplant los mig-riures delitosos
de sa boca de llavis sanguinosos
y acariciat per la sa veu divina
com aigua cristallina
que brolla de la font murmuradora;
com cigala que sent lo bes del sol,
passaba sens sentir hora tras hora
canta que canta com lo rosinyol.
Llavors era sa vida encantadora;
no 'n sabia de pena ni de dol:
era així com nineta que sap viure
fent de la seua vida un etern riure.

El temps passá depresa, molt depresa,
que sempre corre 'l temps quant ú es dijós;
y la flama morgué de amor encesa,
y finí lo seu viure esplendorós.
Avuí de aquella dija tan llunyana
quédali sols borrosa melengía:
l'imatje pálida, dubtosa y vana
de aquell tan felís día.
Pensant avuí 'n aquell amor que fon
suáu bálsem, benéfica alegría

perdut Lucili vaga per lo mont
ab la sa vida per complet marcida.
La seua derrotada y trista vida
per lo mont ell paseja fatigat,
amarch pläer sentint com Jesu-Crist
sentía 'l correr son Calvari trist...

*
* *

Desprecieu, oh mortals estranys agravis:
riguent la vida 's curta; plorant llarga...
¡y es la tristesa sempre molt amarga!
¡Que la risa joliva y cadenciosa
eterna reine 'n vostres rojos llavis!
Si voleu fer la vida sempre hermosa,
vos ó dich, oh mortals, per experiència
amarga y dolorosa,
en la risa del viure está la ciencia.
Vossabeu riure... Y no 'm doneu enveja,
que 'l plorar també 's dols y el patir sant.
Mentres vosaltres rieu, ab débil cant
lo trist lo seu dolor pel mon paseja;
y es molt sabrosa y dolsa la tristesa:
¡la tristesa que cap al cel endresa!

Oh, tristesa, tristesa benehida!
¡Oh, tristesa que reines en son córl!

Finí la risa 'n sos llavis marcida
com se mustiga 'n l' arbre tendra flor.

Plena de desenganys está la vida
puix sempre triunfen quant se viu millor:
sempre demprés de l' ilusió florida
brota crudel en l' ànima 'l dolor.

Tan sols duren dolor, tristesa, duda,
que 's veu la dija 'n nostres llavis fondres...
La dija sempre passa, sempre muda
com les naus, com los núbols, com les ombres ..

Basta pa ser felís ab saber ^rviure.
¡Trena dolors si vols fer gran ton viure!

VI.--Lo mestre

En absolut perduda l'esperança
que 'n sos companys posara lo pastor
per entre 'ls pins de la montanya alvança
amarchs vertín sos ulls tendrísim plor.
De tant en tant sentits sospirs ell llança
puix que sent en lo fondo de son cór
l'amarga y trista veu de l'experiencia
que li nega dels homens la clemència.

Puix al posar son esperança un día
en sos antichs amichs de la montanya
seguritat en l'ánima tenia
de que 'ls vells li brindaren sa companya
y sos consols donaren á porfía...
No fon aixina. Desgarrant s'entranya,
sense pietat ni llástima los vells
l'amparo y lo carinyo neguen de ells.

Y aixina, renegant de aquesta vida,
del tot l'ánima seua destroçada,

ab sa cara trista y dolorida,
sense llum y abatuda la mirada,
lo jove llansa ab trista veu feblida
de lo seu cór la queixa desgarrada:
que 's molt amarch y tenebrós pervindre
lo seu sens pá, ni amichs, ni casa tindre.

Y aixina, caminant lo jove plora
puix los vells al negarli son auxili
ab crueltat brutal, desgarradora,
lo tènre cór feriren de Lucili...
Y així camina. A voltes ell anyora
de sa vida llunyana 'l tendre idili;
y quant venen son ánima ferint
estos recorts, camina maläint.

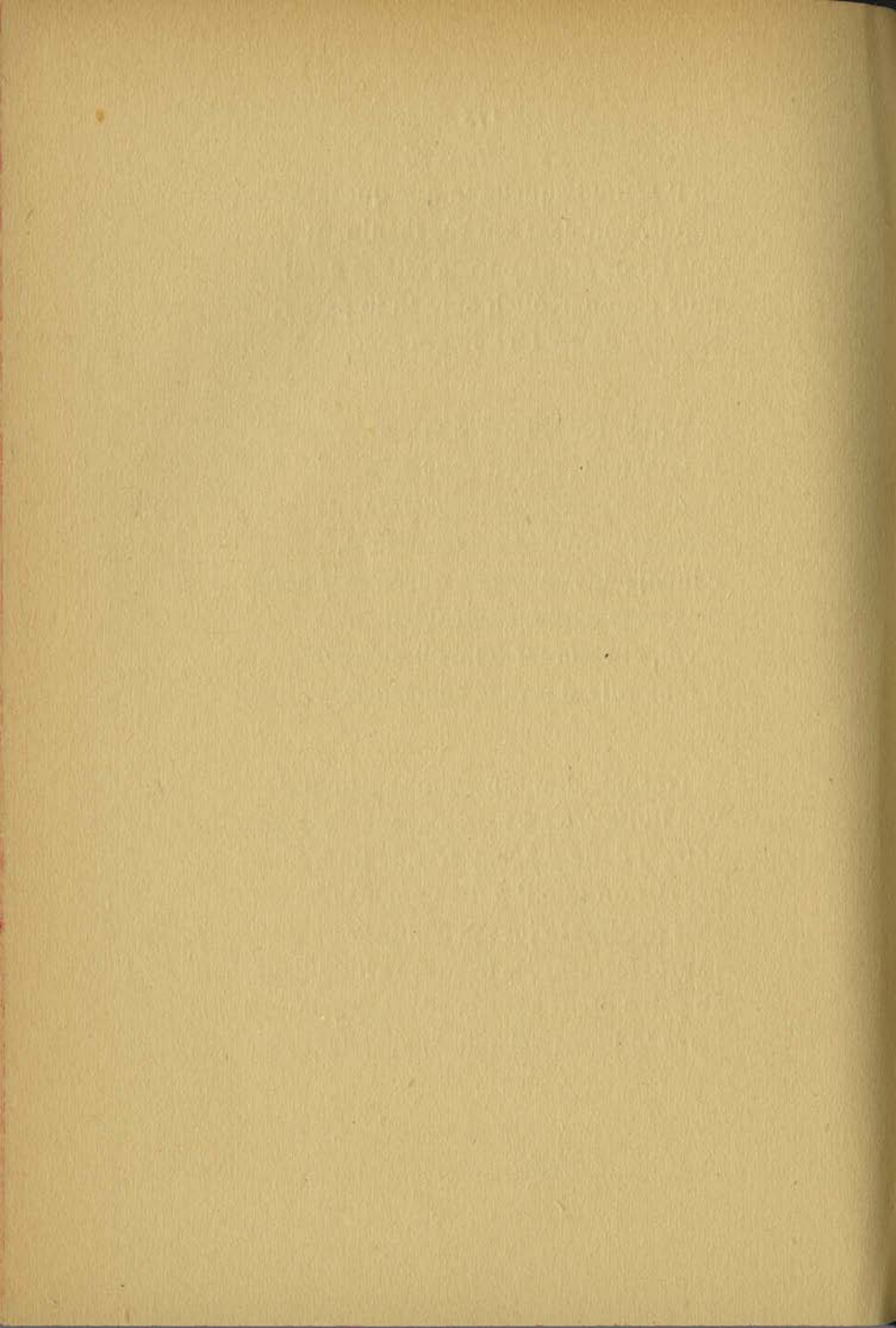
Així, batint la seua front febroza
los recorts y dolors en crudel guèrra,
son ánima agitanse dolorosa,
ell, vagabunt, per les montanyes erra;
y tal la marcha seua 's de dubtosa
que, debil cau al tropesar en tèrra,
y tant la pena li domina 'l cór
que tal com cau se queda lo pastor...

Y aixina, extátich, adormit, gitat,
somni tenás semblant nugarlo encara,

la cara pàlida y lo front sūat,
en l' actitud aquella 'n que quedara
seguís, semblant son còs inanimat;
que tal de groga y trista está sa cara:
puix com narcótich obra 'n lo pastor,
en forsa de ser fort, lo seu dolor.

Y quant més forta sent y aterradora
la seua trista soletat crudel,
á son seny acudís consoladora,
caritosa semblant baixar del cel,
l' imatge de l' Asceta á qui 'n mal hora
deixá de serli lo pastor fidel;
y vuí, al recordarlo trás l' ausencia,
li remordís al jove la consciencia.

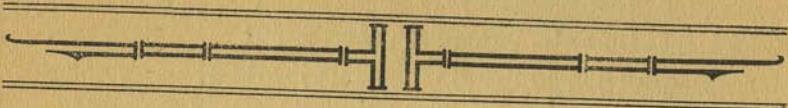
Trás uns dies son ánima sostindre
una lluita crudel y despiadada
entre 'l desig y pòr, y trás de tindre
per ells un rato l' ánima angoixada,
sens poderse lo jove ja contindre,
paurós son seny, la front seua humillada,
ab pasos breus aquella senda estreta
corre 'n busca del vell Anacoreta.

EPÍLECH

Lo crepuscle

Printed
by the
University of Toronto Press

Epílech

Lo jove per lo mont ansiós camina
per desenganys la fé 'n lo mon perduda,
y encemps qu' al vell lo pobre s' avehina
sent asaltarli l' ánima altra duda.

Es l' amistat de 'ls homens embustera
y miseriós lo viure de este mon...

En lo mestre trobar carinyo espera,
més, ¿y si fora com los altres son?

En lo cel nubolench lo sol abrasa
que 'n els díes aquells finís l' autúm;
lo vent jolíu per entre 'ls arbres pasa
portant ses ones montanyós farum.
Hermós incendi 'l cel gloriós semèja,
qu' encesa flama cada núvol sembla:
tot arbre ab l' aire frévol rumoreja,
de goig folganse ab sa caricia trembla.
S' amaga 'l sol detrás de la montanya
y son los núbols rojos, carminosos,
y entre estos lo cel blau
sol pendre tints groguenchs y verdinosos;

cantèn les branques de los pins plorones
al rebre 'ls besos del ventet suàu;
piulejen en los pins pardals jocantse,
y en la plaja cantant del mar les ones
se destrenen coquetes espijantse...

Lo pobre vell Asceta
que viu resant en misera cabanya
en mitj de la montanya,
pel pés del temps y plujes mig desfeta,
fervent, pietós á Deu adolit resa
com en dijosos dies no llunyans.
A Deu les seues oraciós endresa
adolorit lo vell
pera que salve al descarriat doncell...

Per fi, lo jove á la cabanya aplega:
ploreu sos ulls, son pit ansiós s' ofega...
L' Asceta carinyós, al jove mira,
besa la seua front y encemps sospira:
—«¡Gracies, bondadós Deu,
perque 'm doneu aqueste goig tan grant!
Y de sopte afegís ab ferma veu:
—«Nostra llisó seguim, volgut fill meu:
En nom del Pare, Fill y Espirit-Sant...

.....

Fí.

INDEX

	<u>Página</u>
TITOL.	1
EX-LIBRIS.. . . .	3
INVOCACIÓ.	9
PRÓLECH.—L' ALBADA.	13
CANT I.—LA DANÇARINA.	15
I.—L' AGÁP.	21
II.—LA DANÇA.. . . .	27
III.—LA DISCUSIÓ.. . . .	31
IV.—LA FUGIDA.	33
V.—A LA NIT.	39
CANT II.—LO PASTOR.	41
I.—L' ALBADA.	45
II.—LO PASTOR.	49
III.—LO DESPERTAR.. . . .	55
IV.—LOS RECORTS.	57
V.—LA CABANYA.	65
CANT III.—L' AMOR.	71
I.—LA VIDA 'N LA MONTANYA.	75
II.—LA COVA.	79
III.—LA CALOR.. . . .	83
IV.—LO BANY.	87
V.—DAFNIS Y LYCENIA.	91
VI.—AL AMOR.	95

	<u>Página</u>
CANT IV.—L' IDILI.	99
I.—L' EREMITA.	103
II.—L' ANÉMONA.. . . .	105
III.—ANYORANÇES.	113
IV.—NUBOLS DE ESTIU.	115
V.—LO RETORN.	119
CANT V.—LA TRAGEDIA.	123
I.—LA TEMPESTA.	127
II.—LA CIUTAT.	131
III.—LA BUSCA.. . . .	135
IV.—IOESA.	139
V.—EN VANO.	145
CANT VI.—L' ODISEA.	147
I.—LO FILL PRÓDICH.. . . .	151
II.—LA PLUJA.	155
III.—LOS VELLS.	159
IV.—LES BURLES.. . . .	163
V.—DESAMPARAT.	167
VI.—LO MESTRE.	171
EPÍLECH.—LO CREPUSCLE.	175
COLOFÓ..	181

*Lo poema valenciá Toesa
son finit d' imprentar en
Castelló de la Plana
y en l' establiment
tipográfich de*

Severí Mercé

en l' any

MCMXIV

DOS
pesetes

